

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป โดยมีกำหนดออกราย 4 เดือน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยภินันท์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัย ลีทองดีสกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวิตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ตั้งควนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนันรัตน์ รูปใหญ่
ฝ่ายจัดการ	นางสาวปณิดา ธรรมวงศ์
สำนักงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

พิมพ์ที่	หอจ.วิทยาการพิมพ์ 336-338 ถนนผาแดง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
	โทร. 045-240692 โทรสาร. 045-265756

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย 3 คน ความคิดเห็นในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนมิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และบทความในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ

Graduate School Journal, Pitchayat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Graduate School Journal, Pitchayat, a Journal of Humanities and Social Sciences, publishes research articles, academic articles, and review articles. Its objectives are to publish articles in the fields of education, business administration, economics, political science, public administration, law, communication, agricultural extension, arts, cultures, and related fields in order to promote the concepts, theories, and innovation development and to be a platform to present academic works of the faculty members in the university and other people in general. It is issued every four months.

Consultants

Assoc. Prof. Thamarak Laongnual	Ubon Ratchathani Rajabhat University Currently Acting for the President
Assoc. Prof. Dr. Mali Chaisena	Vice President for Academic Affairs

Editorial Board

Adjunct Professor Dr. Saman Asawapoom	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Orathai Liengjindathaworn	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Songkramchai Leethongdee	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Songsak Phusee-orn	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Jinawatar Pakotung	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Boonthawan Wingwon	Lampang Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Udom Tipparach	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr. Sudaporn Tangkawanit	Ubon Ratchathani Rajabhat University

Editor	Assoc. Prof. Chanchai Suksai
Associate Editor	Asst. Prof. Chananrath Roobyai
Operating Team	Miss Panida Thammawong
Editorial Office	Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Publication Frequency	3 issues per year 1 st Issue: January-April, 2 nd Issue: May-August, and 3 rd Issue: September-December
Place of Publication	Wittaya Printing 1973 Limited Partnership, 336-338 Phadaeng Road, Mueang District, Ubon Ratchathani Province, 34000; Tel: 0-4524-0692, Fax: 0-4526-5756

Every article is peer reviewed for academic correctness by at least three external qualified experts. The opinions in the Graduate School Journal, Pitchayat, Ubon Ratchathani Rajabhat University, belong to the authors, but they do not belong to the publisher. Thus, the Graduate School of Ubon Ratchathani Rajabhat University will not be held responsible for all of those opinions. The articles in this journal are protected by the copyright of Thailand. No part of each issue may be reproduced for dissemination without written permission from the publisher.

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 1

The Academic Administration of the Small-Size Schools to Increase the Achievement Levels of the Ordinary National Educational Test under Surin Primary Education Service Area Office 1

ชัชฌา ลอดสุโข สุรศักดิ์ ศรีกระจำ และประกาศิต อนุภาพแสนยากร

Chatchaya Lodsukho, Surasak Srikrachang, and Prakasit Anupapsanyakorn

ความสัมพันธ์ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 15

Relationship Between the Interpersonal Skills of the School Administrators and the Participation in Adminstrating the Schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3

น้ำทิพย์ โตมร พิมล วิเศษสังข์ อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันทัง

Namthip Tomorn, Phimon Wisetsang, Udomphan Pichprasert, and Pongsak Thongpanchang

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม 27

Evaluation of the Curriculum of the Bachelor of the Education Program (A 4-Year Bachelor's Degree Program) in Early Childhood Education (Revised in 2019), Faculty of Education, Nakhon Phanom University

ลีลาวดี ชนมาร นิดาพร อาจประจัญ อัครพล ไชยโชค อัญชนา เถาว์ชาลี อุทัยวรรณ ศรีอรัญญ์ และจุฬาร พลรักษ์

Leelawadee Chanaman, Nidaporn Astprachon, Acarapol chaiyachok, Anchana Thaocharlee, Autaiwan Sriarun, and Julaporn Ponluk

สภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 39

Operation Conditions to Prevent and Solve Drug Problems in the Schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen

ประภัสรา ไชยปัญญา ประกาศิต อานุภาพแสนยากร และสุรศักดิ์ ศรีกระจำ

Prapasara Chaipanya, Prakhasit Arnupharbsaenyakorn, and Surasak Srikrachang

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 53

Development of English Reading Comprehension Kits by Using KWL Plus Technique
for the 6th Grade Students

ศิวภัทร ส่งศรี กชกร ธิปัตดี และสิริสุตา ทองเฉลิม

Siwapat Songsri, Goachagorn Thipatdee, and Sirisuda Thongchalerm

การพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 61

Development of English Reading and Writing Skills Based on a Balanced Literacy
Approach for the 7th Grade Students

ชยุตม์ เสนาเทพ กชกร ธิปัตดี และสิริสุตา ทองเฉลิม

Chayuth Senathep, Goachagorn Thipatdee, and Sirisuda Thongchalerm

การวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์
สู่ประชาคมอาเซียน 73

Creative Research and Agricultural Personnel Potential Development of the
Chiang Mai Community to ASEAN Community

ทิตา สุนทรวิภาต เบญจมาศ สันต์สวัสดิ์ วีระศักดิ์ สมยานะ ภัทธนาวรรณ ฉันทรัตนโยธิน
และพนัธลพ สินธูยา

Thita Soonthornvipat, Benjamas Sansawat, Wirasak Somyana, Phatthanawan
Chanrattanyothin and Panlop Sinthuya

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ด้วยสื่อ Interactive Notebook 87

Development of Reading Comprehension skills of the 9th Grade Students through
Learning Management by Using Interactive Notebook

สุพรรณษา สัตยากุล สรียกานต์ ยี่เก็งเอี่ยม และปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์

Supunsa Suttayagoon, Sariyakarn Yeekengiam, and Piyaporn Pitchayapirat

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จังหวัด
อำนาจเจริญ 99

Factors Influencing the Performance of the Organic Agriculture Community Enter-
prise Networks in Amnat Charoen Province

สิทธิพงษ์ ศรีชัย อโนทัย หาระสาร และอัยรดา พรเจริญ

Sittipong Sreechai, Anothai Harasarn, and Irada Phorncharoen

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 113
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

A Study of the Guidance Administration Conditions of the Opportunity Expansion
Schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1

สุกัญญา เบ็ญจะจันทร์ นเรศ ขันธะรี และชูชีพ ประทุมเวียง

Sukanya Banjakan, Naret Khantharee, and Chucheeep Pratumviang

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 131
มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Characteristics of the Professional School Administrators in the Digital Age under
Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office

จิรัชญา บุตติสิงห์

Jiratchaya Buddeesing

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 149
มัธยมศึกษากาญจนบุรี

Effectiveness of the School Administration of the School Administrators under
Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office

พจนานถ กสิปัตบุตร สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล และนิพนธ์ วรรณเวช

Pojanat Kleebssattaboot, Saroch Pauwongsakul, and Nipon Wonnawed

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา 159
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

The Academic Administration of the School Administrators Affecting the Learners'
Quality in the Schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2

จิตรภรณ์ ร่วมจิตร นิวัตต์ น้อยมณี และกัมปนาท วัชรนาคม

Chittraporn Ruamjit, Niwat Noymanee, and Kampanat Watcharatanakorn

การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ 169
เทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H ของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษา สำหรับบุคลากรประจำการ
Development of English Reading Comprehension Ability by Using Collaborative
Learning Activities Based on STAD Technique and 5W1H for the Students in the
Department of the Educational Management for Government Personnel

หนึ่งฤทัย บุญทวี และวรารักษ์ ไทมา

Nuengruethai Boonthawee and Warapron Thaima

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนาตราผลิตภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตก 183
อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

Development of a Food Product Brand for the Occupational Group in Village
No. 9, Ban Lan Phet, Lan Dokmai Tok Sub-District, Kosamphi Nakhon District,
Kamphaeng Phet Province

เพชร บุดสีทา และชุลีพร อินแสง

Petchara Budseeta and Chuleeporn Insaeng

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ 197

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ 198

ขั้นตอนการตีพิมพ์ในวารสาร 204

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ 205

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิจัย

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
The Academic Administration of the Small-Size Schools to Increase the Achievement
Levels of the Ordinary National Educational Test under
Surin Primary Education Service Area Office 1

ชัชชญา ลอดสุโข สุรศักดิ์ ศรีกระจำง และประกาศิต อนุภาพแสนยากกร
Chatchaya Lodsukho, Surasak Srikrachang, and Prakasit Anupapsanyakorn

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Educational Administration, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University
E-mail: chayanee.srip62@sskru.ac.th

Received: April 12, 2023; Revised May 28, 2023; Accepted: June 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 38 คน และครูผู้สอน 253 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเพียง ด้านเดียว คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ควรจัดทำโครงการที่เน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้น การยกระดับผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูบูรณาการหลักสูตรให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหลายวิชารวมกัน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณ

ให้ครูและนักเรียนสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่หลากหลาย ด้านการนิเทศการศึกษา ควรใช้การนิเทศควบคู่กับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อสร้างเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ควรสร้างทางเลือกที่หลากหลาย เลือกกิจกรรมวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรให้ครูนำข้อมูลการวัด และประเมินผลไปปรับปรุงการสอนหรือซ่อมเสริมนักเรียนรายบุคคล

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก การทดสอบระดับชาติ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the conditions of the academic administration of the small-sized schools, 2) to compare the opinions of the school administrators and teachers towards the conditions of the academic administration of the small-sized schools classified by positions, education degrees, and working experience, and 3) to study guidelines for developing the academic administration of the small-sized schools to increase the achievement levels of the Ordinary National Educational Test under Surin Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 291 participants: 38 school administrators and 253 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and content analysis.

The research findings were as follows.

1. The conditions of the academic administration of the small-sized schools to increase the achievement levels of the Ordinary National Educational Test under Surin Primary Educational Service Area Office 1 in the overall of the aspects were at a high level.

2. The comparison of the academic administration levels of the small-sized schools classified by positions and working experience in the overall and the aspects showed that the academic administration levels were not different with the statistical significance at the level of .05. However, the academic administration levels of the small-sized schools classified by education degrees in the overall were different with the statistical significance at the level of .01. When the aspects were considered, the academic administration levels of the academic planning and the educational supervision were different with the statistical significance at the level of .01, and the development of the curriculum in the schools, the teaching and learning in the schools, and the measurement and the evaluation were different with the statistical significance at the level of .05. However, the academic administration levels of the only one aspect which was the development and the use of the technology and media for education were not different with the statistical significance at the level of .05.

3. According to the guidelines for developing the academic administration of the small-sized schools to increase the achievement levels of the Ordinary National Educational Test under Surin Primary Educational Service Area Office 1, the main points could be concluded that in the academic planning, the projects focusing on the promotion of the learning and teaching that emphasized on

increasing the achievement levels should be done, in the development of the school curriculum, the teachers should be promoted to integrate the curriculum that enabled the learners to develop the academic achievement in various subjects, in the development and the use of the technology and media for education, the budgets should be provided to the teachers and the students to create media and innovation that were relevant to various indicators, in the education supervision, the education supervision should be used together with the creation of the Professional Learning Community (PLC) to build the networks that helped each other to solve teaching and learning problems, in the teaching and learning management in the schools, the various alternatives should be created and the appropriate activities should be selected for the learners, in the measurement and evaluation, the teachers should use the data from the measurement and evaluation to improve their teaching or remedy the students individually.

Keywords: Academic Administration, Small-Sized Schools, The National Educational Test

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกรอบการบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งทุกงานมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจหลัก ต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษา ในยุคปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจหลัก ต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษา ในยุคปัจจุบัน (จรูญี แก้วเอี่ยม, 2557) ด้วยเหตุนี้คุณภาพของนักเรียนจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมากและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ แม้ว่าจะมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กแต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ด้วยเหตุผลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย กรณีโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังไม่ดำเนินการไปเรียนรวมต้องดำเนินการตามเงื่อนไข โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ระยะ 3 ปี เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ (O-NET) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศทั้ง 2 ปี หากไม่สามารถดำเนินการตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จะดำเนินการตามขั้นตอนการรวมโรงเรียนต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2562)

เงื่อนไขสำคัญของสิ่งที่สะท้อนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งผลคะแนนจากการสอบทางการศึกษาแห่งชาติได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการวัดประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละแห่ง ปัจจุบันนำมาใช้เป็นนโยบายหลักที่สะท้อนคุณภาพการศึกษาของชาติ

(กุลรติ พันธุ์แฉล้ม, 2553) จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังไม่ดำเนินการไปเรียนรวมและขอเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือแนวทางประกอบการพิจารณาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 131 คน และครูผู้สอน 980 คน รวมทั้งสิ้น 1,111 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 38 คน และครูผู้สอน 253 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 2) วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี และ 3) ประสบการณ์การทำงาน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ตัวแปรตาม คือ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 6 ด้าน

ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยได้ดำเนินการสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของพิชัย เสียมจิตต์, (2542); กมล ภูประเสริฐ, (2547); สมาน อัครภูมิ, (2551); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (2553); รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, (2555); จิตินา วรณศรี, (2557); กระทรวงศึกษาธิการ, (2561) และปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, (2563) พบว่า ขอบข่ายการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การนิเทศการศึกษา 5) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 6) การวัดผลและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร เอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ โดยดำเนินการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษา ในระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน 6 ด้าน

2. กำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือแบบสอบถามในแต่ละตอน โดยให้เนื้อหาของข้อคำถามสอดคล้องกับข้อบ่งชี้การบริหารวิชาการทั้ง 6 ด้าน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหา และการใช้ภาษาในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และนำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) โดยผลพิจารณาให้คะแนนเป็นดังนี้ (วรณิ แกมเกตุ, 2555)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงเนื้อหา/นิยาม/จุดประสงค์

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์ ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

ถ้า $IOC < 0.50$ ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา/จุดประสงค์

โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นตอนสุดท้าย

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู 30 คนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งไม่ใช่วิธีการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .942

6. จัดทำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นให้สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำ ผู้วิจัยนำการตอบกลับแบบสอบถามออนไลน์ดำเนินการคำนวณทางสถิติ ซึ่งคำนวณโดยใช้เครื่องคิดเลขและโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่ และร้อยละ

2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ตามข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยรวมรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

เฉลี่ยใช้เกณฑ์ตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ตามข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน โดยการทดสอบทีแบบอิสระ (t-test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test หรือ ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจะดำเนินการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

2.4 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สังเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นตามข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ด้าน แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีดังนี้

1. ผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 291 คน สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนมากเป็นครู ผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 86.94 รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.06 วุฒิการศึกษาโดยส่วนมากคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.60 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.40 ประสบการณ์การทำงานโดยส่วนมาก 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.80 รองลงมาคือ น้อยกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 36.08 และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.12 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.28	.40	มาก
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.27	.39	มาก
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.26	.42	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมรายด้าน (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.32	.36	มาก
5. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.44	.30	มาก
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.38	.35	มาก
เฉลี่ย	4.33	.30	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.44$) และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.26$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P-Value
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.21	.40	4.29	.39	-1.136	0.257
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.20	.34	4.28	.40	-1.233	0.219
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.23	.34	4.27	.43	-0.553	0.518
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.36	.34	4.31	.36	-0.759	0.448
5. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.44	.30	4.44	.31	-0.039	0.969
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.29	.35	4.39	.34	-1.754	0.080
รวมเฉลี่ย	4.29	.25	4.33	.30	-0.849	0.397

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิฉันพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P-Value
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.23	0.41	4.38	0.36	-3.072**	0.002
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.24	0.41	4.33	0.35	-1.980*	0.049
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.25	0.41	4.28	0.43	-0.544	0.587
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.27	0.38	4.40	0.30	2.937**	0.004
5. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.41	0.30	4.50	0.30	-2.450*	0.015
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.34	0.35	4.44	0.33	-2.280*	0.018
รวมเฉลี่ย	4.29	0.31	4.39	0.26	-2.724**	0.007

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดผล และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเพียงด้านเดียว คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิฉันพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ข้อที่	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
1	ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.207 45.279 45.486	2 288 290	0.104 0.157	0.659	0.518
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.223 43.967 44.190	2 288 290	0.112 0.153	0.731	0.482

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
3	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.723 50.299 51.022	2 288 290	0.361 0.175	2.069	0.128
4	ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.492 36.422 36.914	2 288 290	0.246 0.126	1.947	0.145
5	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.138 26.796 26.934	2 288 290	0.069 0.093	0.741	0.478
6	ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.048 34.908 34.956	2 288 290	0.024 0.121	0.197	0.822
รวม		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.226 25.241 25.467	2 288 290	0.113 0.088	1.288	0.227

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงาน

ด้านวิชาการ และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร ในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดผล และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเพียงด้านเดียว คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ควรจัดทำโครงการที่เน้นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูบูรณาการหลักสูตรให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหลายวิชาพร้อมกัน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้ครูและนักเรียนสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่หลากหลาย ด้านการนิเทศการศึกษา ควรใช้การนิเทศควบคู่กับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อสร้างเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ควรสร้างทางเลือกที่หลากหลาย เลือกกิจกรรมวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรให้ครูนำข้อมูลการวัด และประเมินผลไปปรับปรุงการสอนหรือซ่อมเสริมนักเรียนรายบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัด การเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กให้ความสำคัญกับงานวิชาการโรงเรียนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมุ่งเน้นเรื่องการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ แต่อาจขาดแคลนด้านงบประมาณในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับมานพ พันธุ์พาณิชย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Kievit (2020) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางปัญญา: มุมมองแบบสองทิศทาง กล่าวว่า การศึกษาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพสูงช่วยส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการและความรู้ความเข้าใจของเด็กโดยตรงและอาจส่งผลทางอ้อมต่อ การพัฒนาทางวิชาการและองค์ความรู้โดยกระตุ้นให้เกิดสองทิศทางทั้งทางวิชาการและทางปัญญา และสอดคล้องกับ Srian (2021) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศในการให้บริการการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการ

และการประสานงานของโรงเรียนเชิงกลยุทธ์ในการสร้าง การปรับเปลี่ยนและปกป้ององค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ และคุณภาพมาตรฐาน โรงเรียนควรแข่งขันกับผู้อื่นในการให้บริการด้านการบริหารงานวิชาการ เช่น ทักษะทางเทคนิค ความสามารถทางแนวคิด และความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถหรือความเป็นมืออาชีพของบุคลากรในการให้บริการ

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ถึงแม้ว่ามีตำแหน่งหน้าที่การทำงานต่างกัน แต่มีเป้าหมายในการยกระดับผลสัมฤทธิ์เช่นเดียวกัน จึงมีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับศิริภา เมรัตน์ (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ Mawudeku (2021) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมปลาย กล่าวว่า การบริหารจะเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างการจัดการ จุดมุ่งหมายของวิจัยนี้จึงเป็นไปเพื่อนำไปสู่การกระตุ้น การอภิปรายในแอฟริกาโดยทั่วไปและในกานาโดยเฉพาะ บทบาทที่ผู้ดูแลระบบในสถาบัน สามารถมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของนักเรียน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีเพียงด้านเดียวคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะได้รับการพัฒนาหลักการบริหารงานวิชาการและได้ศึกษาผลการวิจัยที่สามารถนำมาพัฒนาการดำเนินงานวิชาการมากกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี การบริหารวิชาการที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจึงมีผลต่อการบริหารงานวิชาการที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับศิวพร ละหารเพชร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ประสิทธิ์ วาจาสัตย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบโอเน็ตสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบการบริหารวิชาการจำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนรายด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบ

ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สรุปได้ว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสนอและออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้สร้างทางเลือกที่หลากหลาย เลือกกิจกรรมวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐาน 2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 วิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการจัด การเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ว่า ควรศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลหาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอยู่เสมอ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพรอบด้าน จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอน โดยใช้โครงงาน ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับปรัตถกรณ์ กองนาคุ (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ด้านการจัดการเรียน การสอน แนวทางคือ ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้ครูผู้สอนมีทัศนคติ ที่ดีต่อวิชาชีพ ฝึกฝนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทั้งกิจกรรม กระบวนการเรียนการสอน สื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้ ที่ทันสมัย เทคโนโลยี เข้ามาใช้ ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการ (PLC) เข้ามาประยุกต์ใช้ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเทคนิคการจัดการ เรียนรู้โดยใช้การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและให้ความสำคัญในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การจัดการเรียน การสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด
2. สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น และควรประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรให้เกิด ประโยชน์สูงสุด
3. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษาทุกมิติและร่วมกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์หรือจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ หรือจังหวัดอื่น ๆ
3. ควรศึกษาเรื่องการบริหารวิชาการของสถานศึกษา โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ หรือจังหวัดอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำจ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รศ.ดร.ประกาศิต อานภาพ แสนยกร กรรมการที่ปรึกษา ขอขอบพระคุณ ศ.(พิเศษ) ดร.สมาน อัสวภูมิ รศ.ดร.อุดมพันธุ์ พิษณุประเสริฐ และดร.สิริกลยา สุขขี ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านอย่างสูงที่อำนวยความสะดวกให้วิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ปกรณ์ศิลป์ พรินติ้ง, 2547.
- กุลรติ พันธุ์แฉล้ม. การวิเคราะห์มุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบายการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติและผลกระทบที่เกิดขึ้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, สำนักงาน. คู่มือการดำเนินงานการรวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2562.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์, 2557.
- จิตมา วรณศรี. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3, 2557.
- ธวัชรัตน์ หาญเริงชัย. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2558.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2556.
- ประสิทธิ์ วาจาสัตย์. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการทดสอบโอเน็ตสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2560.
- ปรัตถกรณ์ กองคุนา. การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2564.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิส ซัพพลาย, 2563.
- ปรียาพร วงศ์อนันตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2542.
- มานพ พันธุ์พาณิชย์. สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2563.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การบริหารวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์, 2555.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. วิถีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ศิริภา เมรัตน์. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2561.
- ศิวพร ละหารเพชร. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2562.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561.

สมาน อัครภูมิ. **การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์, 2551.

Cronbach, L.J. **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York: Harper Collins, 1990.

Mawudeku, Irene. "The Role of Administrators in Enhancing Students' Academic Performance in Higher Education Institutions," **IOSR Journal of Humanities and Social Science**, 26, 9 (1 September 2021): 16-22.

Krejcie, R. V. and D. W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," **Educational and Psychological Measurement**. 30, 3 (September 1970): 607-610.

Kievit, Rogier A. "The Development of Academic Achievement and Cognitive Abilities: A Bidirectional Perspective," **Child Development Perspectives**. 14, 1 (November 2020): 15-20.

Sriani. "A Strategic Management in Encouraging Excellence of Academic Administration Service at State Senior High School," **Journal of Advances in Education and Philosophy**. 5, 9 (September 2021): 275-284.

ความสัมพันธ์ด้านทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วม
ในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
Relationship Between the Interpersonal Skills of the School Administrators and
the Participation in Administreating the Schools under
Sisaket Primary Educational Service Area Office 3

น้ำทิพย์ โตมร พิมล วิเศษสังข์ อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพินิจ
Namthip Tomorn, Phimon Wisetsang, Udomphan Pichprasert, and Pongsak Thongpanchang

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University
E-mail: Namthip.tham61@sskru.ac.th

Received: May 6, 2023; Revised: July 1, 2023; Accepted: July 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และ 3) เสนอแนวทางการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 339 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน ตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและสุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาของครู โดยภาพรวมระดับมาก
2. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (y) กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (x) ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.531$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
3. ข้อเสนอแนวทางการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์ 1) ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหาร มีบุคลิกที่เหมาะสมกับผู้บริหาร การวางตัวเป็นกลาง 2) มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและวางตัวเป็นกลาง มีคุณธรรม ยอมรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานและให้คำปรึกษา 3) รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องใจกว้างยกย่องชมเชยผู้ร่วมงาน และข้อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาของครู 1) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผน 2) ครูควรมี

ส่วนร่วมในการทำงานด้านการเงินและพัสดุ ทำการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมต่อโครงการต่าง ๆ 3) ครูควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้ไปในทิศทางที่ดี มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 4) ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

คำสำคัญ: ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา การมีส่วนร่วม การบริหารงานสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the levels of the interpersonal skills of the school administrators and the participation in administrating the schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3, 2) to study the relationship between the interpersonal skills of the school administrators and the participation in administrating the schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3, and 3) to propose the guidelines to enhance the interpersonal skills and the participation in administrating for the school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3. The samples used in this research were school administrators and teachers under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 in the academic year of 2021 in a total of 339 people. They were randomized by proportional stratified sampling and simple sampling. The sample size was determined by Krejcie and Morgan Table. The research instrument was a questionnaire asking for the interpersonal skills of the school administrators and the participation in administrating the schools. The statistics used were mean, standard deviation, and Pearson correlation analysis.

The research findings were as follows.

1. The interpersonal skills of the school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 in the overall were at a high level and the participation of the teachers in administrating the schools in the overall was at a high level.

2. The relationship between the interpersonal skills of the school administrators (y) and the participation in administrating the schools under Sisaket Primary Educational Service Area Office 3 (x) in the overall and in aspects was positive in a moderate level ($r = 0.531$) with the statistical significance at the level of .01.

3. The guidelines to enhance the interpersonal skills were that 1) the administrators had to have knowledge and ability in administrating, have good and appropriate characteristics to be administrators, and be neutrality, 2) they had to have wide visions and be neutrality, have morality, accept and listen to suggestions from coworkers, and provide advice to others, and 3) they had to listen to the opinions of the subordinate coworkers, and be open-minded and praise the coworkers. The guidelines to participate in administrating the schools for the teachers were that 1) the schools should give opportunities to involved people to participate in expressing their opinions, making decision, responding, and planning, 2) the teachers should participate in working in finance and

supplies, allocating budgets that were appropriate to the various projects, 3) the teachers should participate in evaluating the performance of the school academic staff to be in the good direction and in assessing the salary promotion, and 4) the teachers should participate in planning to seek for technology to develop information systems.

Keywords: Interpersonal Skills, School Administrators, Participation, School Administration, Sisaket Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคม มนุษย์ไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ มนุษย์ต้องพบปะพูดคุยกันต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ต้องติดต่อประสานงานกัน ต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความอยู่รอด ตลอดจนทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ การพึ่งพาอาศัยกันนั้น มนุษย์ต้องรู้จักการให้และการรับด้วยไม่ตรีจิตอยู่บนพื้นฐาน ของความเห็นอกเห็นใจกัน มนุษย์คิดว่าทำอย่างไรจึงจะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข การดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นย่อมมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ความสัมพันธ์ของมนุษย์ จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมนุษย์ เพื่อส่งเสริมให้มนุษย์ทำงานร่วมกันและดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีคุณภาพและราบรื่น ด้วยธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่อาจดำรงชีวิตในโลกนี้ได้เพียงลำพังแต่ต้องพึ่งพาและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังนั้นการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาให้เข้าใจและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์หรือสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นนั้น ย่อมส่งผลต่อสัมพันธภาพอันยั่งยืนของมนุษย์นั่นเอง มนุษย์สัมพันธ์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะชะลอความคิดในด้านมุ่งเอาชนะและทำลายกัน เพียงเพื่อความอยู่รอดของตน ทั้งยังช่วยส่งเสริมความเข้าใจและเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกัน การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันเพื่อดำเนินกิจกรรมอันมีเป้าหมายเดียวกันหรือแตกต่างกัน เป็นจำเพาะของกลุ่มในการอยู่ร่วมกันจะต้องมีการประสานสัมพันธ์ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบและส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านส่วนตัว ซึ่งทั้งสองลักษณะนี้ถือเป็นความสัมพันธ์ทั้งสิ้นทั้งระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อองค์กร (วิชชุดา หนูวิไล, 2542)

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมนุษย์ เพื่อส่งเสริมให้มนุษย์สามารถทำงานร่วมกันและดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาให้เข้าใจและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์หรือการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นนั้นย่อมส่งผลต่อสัมพันธภาพอันยั่งยืนของมนุษย์นั่นเอง มนุษย์สัมพันธ์จึงมีบทบาทสำคัญที่จะชะลอความคิดในด้านมุ่งเอาชนะและทำลายกัน เพียงเพื่อความอยู่รอดของตน ทั้งยังช่วยส่งเสริมความเข้าใจและเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการสร้างสัมพันธ์อันดีต่อกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถบริหารงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ด้วยเหตุนี้ นักบริหารที่ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือ การมีบุคลิกภาพทั้งภายนอกและภายในที่ดี การมีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้คนทั้งทางภาษาคำพูดและภาษาท่าทาง การมีความเข้าใจธรรมชาติ ความต้องการของคนเรา การควบคุมตัวเอง มีจิตวิทยาในการบริหาร รวมถึงบทบาทหน้าที่และลักษณะงานที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ และอีกอย่างหนึ่งการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในทักษะด้านต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งและต้องมีการสนับสนุนหรือปลูกฝังให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อที่จะส่งผลให้การทำงานในหน้าที่ของหน่วยงานองค์กร และการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า มนุษย์สัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนตัวและงานสังคมมีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการ การพัฒนางานเป็นทีม จึงควรศึกษาหาความรู้มนุษยสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานในองค์กร ผู้ที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิตการทำงานนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักฝึกตนให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ จนเกิดความเคยชินหรือฝึกฝนจนกลายเป็นนิสัยของผู้มีมนุษยสัมพันธ์หรือทักษะ

มนุษย์สัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ (2556) ซึ่งความสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรประกอบด้วย การบริหารจัดการพนักงาน ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับพนักงาน นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคลขององค์กรและบุคคลภายนอก ซึ่งนักทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ (Argyris, 1999); (Brown, 1954); Zalesnick, 1963) ได้เสนอแบบจำลองเกี่ยวกับการประจักษ์ตนของมนุษย์ในเรื่องการจูงใจที่เน้นความสำคัญ เรื่องความต้องการส่วนตัวของมนุษย์ และกระบวนการไม่เป็นทางการของกลุ่มงานในองค์กร ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้เห็นว่า ชีวิตต้องการสามารถจัดเสนอโอกาสสำหรับปัจเจกบุคคลที่จะประจักษ์ตน หรือบรรลุความต้องการสูงสุดของตัวเองได้โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรเพื่อที่จะแก้ไขความขัดแย้งตามธรรมชาติระหว่างเป้าหมายของปัจเจกบุคคลและเป้าหมายขององค์กร หลักการส่วนใหญ่ของแนวคิดมนุษย์สัมพันธ์จึงได้มีการเสนอเงื่อนไขที่กำหนดถึงผลลัพธ์ที่ควรเกิดขึ้นในการบริหารจัดการ (ชนิดา จิตตรูธะ, 2560)

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษา ครู และนักเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นจำนวนมาก สถานศึกษา ครู และนักเรียนก็มีความแตกต่างกันไปเป็นต้นว่าสถานศึกษามีขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่มาก ส่วนผู้บริหารครูและนักเรียนมีทั้งคนในท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ คนที่มาจากต่างจังหวัดและต่างชาติ ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป ผู้บริหารครูและนักเรียนมีอายุหลายระดับแตกต่างกัน งานวิจัยของ Serena (2017) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจของโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงาน สำหรับรูปแบบความเป็นผู้นำพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจในองค์กร และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลผลิตงานในโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่ามีคำแนะนำบางประการแก่ผู้บริหารเพื่อกระตุ้นให้ครูมีส่วนร่วม ในความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานผู้บริหารโรงเรียนอาจให้ความสำคัญกับหน้าที่การนิเทศเพื่อปรับปรุงสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งหมด และกระตุ้นการเติบโตเพื่อช่วยครูและช่วยเหลือตนเองนอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ถูกผู้ใต้บังคับบัญชาตำหนิ การทำงานล่าช้าไม่เป็นระบบระเบียบการทำงานแบบไม่เต็มใจทำงานอย่างหวาดกลัว หรือหวาดระแวง ผู้บริหารกลัวถูกตำหนิ ถูกประจานต่อหน้าสาธารณชนในที่ประชุมหรือกลัวถูกลงโทษต่าง ๆ ครูและนักเรียนไม่กล้าเผชิญหน้ากับผู้บริหารหรือเข้าไปทักทายเมื่อพบเห็นหลบหน้าไม่กล้าเข้าใกล้ ขาดความมั่นคงทางจิตใจ ขาดความมั่นใจ ไม่มีความสุขในการทำงาน จึงเป็นสาเหตุให้หลบหลีกเลี่ยงงานหรือทำงานตามหน้าที่เพื่อไม่ได้โดนผู้บริหารดุว่ากล่าว ผู้บริหารเรียกพบครูหรือนักเรียนบุคคลนั้นจะอยู่ในสภาพที่หวาดกลัว ไม่มีความสุข ครูบางส่วนทำเรื่องโยกย้ายขอไปสอนที่สถานศึกษาอื่น

จากหลักการและเหตุผลข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยที่ศึกษาทักษะมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติว่าควรดำเนินการอย่างไร จึงจะทำให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะมนุษย์สัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
3. เพื่อศึกษาเสนอแนวทางการเสริมสร้างทักษะมนุษย์สัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,869 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 190 คน และครู จำนวน 2,679 คน

ตัวอย่างที่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่าง (Krejcie and Morgan, 1970) จากประชากรจำนวน 2,869 คน ได้ขนาดตัวอย่างจากผู้บริหาร จำนวน 22 คน ครู 317 คน รวม 339 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดของประชากรในแต่ละโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่กำหนดโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ที่ผู้วิจัยจัดทำโดยอาศัยแนวคิดหลักสำหรับการวิจัย จึงนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาของเครื่องมือในการวิจัย จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค พบว่าแบบสอบถามตอนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .84 และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาของครูเท่ากับ .85 จากนั้นนำแบบสอบถามทำการทดลองและปรับปรุงแก้ไขเสร็จสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับตัวอย่างโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามส่วนที่ 1 เกี่ยวกับทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน 1) ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร 2) ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร 3) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้บริหาร และส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาของครูมีองค์ประกอบ 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อขอหนังสือส่งถึงผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง ทางออนไลน์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตรเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S	แปลผล
1	ด้านความเข้าใจตนเองของผู้บริหาร	4.29	.73	มาก
2	ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร	4.30	.77	มาก
3	ด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นของผู้บริหาร	4.24	.70	มาก
เฉลี่ย		4.27	.71	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.30$) ด้านความเข้าใจตนเองของผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นของผู้บริหาร ($\bar{x} = 4.24$)

ตารางที่ 2 แสดงการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 โดยรวม

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมคิด	4.52	.51	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมวางแผน	4.53	.49	มากที่สุด
3	การมีส่วนร่วมดำเนินการทำงาน	4.55	.43	มากที่สุด
4	การมีส่วนร่วมประเมินผล	4.46	.51	มาก
เฉลี่ย		4.51	.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 การมีส่วนร่วมประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรกโดยเรียงตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมดำเนินการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) การมีส่วนร่วมวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) การมีส่วนร่วมคิด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์เป็นรายด้าน และโดยรวม

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{total}
X_1	0.494**	0.407**	0.437**	0.524**	0.527**
X_2	0.430**	0.395**	0.419**	0.530**	0.493**
X_3	0.475**	0.470**	0.494**	0.586**	0.530**
X_{total}	0.459**	0.426**	0.493**	0.526**	0.531**

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา (Y_{total}) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.531$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาในแต่ละด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ระดับปานกลางและน้อย โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ การมีส่วนร่วมประเมินผล (Y_4) ($r_{xy} = 0.526$) รองลงมา การมีส่วนร่วมดำเนินการทำงาน (Y_3) ($r_{xy} = 0.493$) การมีส่วนร่วมคิด (Y_1) ($r_{xy} = 0.459$) การมีส่วนร่วมวางแผน (Y_2) ($r_{xy} = 0.426$) และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเข้าใจตนเองของผู้บริหาร (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา (Y_{total}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.527$) ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา (Y_{total}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.493$) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นของผู้บริหาร (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา (Y_{total}) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.530$)

3. ข้อเสนอแนะทางการเสริมสร้างทักษะมนุษยสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

3.1 ข้อเสนอแนะทางทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1) ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถในการบริหารยังต้องพัฒนาโดยเฉพาะผู้บริหารรุ่นใหม่ ๆ ขาดความน่าเคารพและขาดวิสัยทัศน์ด้านการบริหาร ต้องเป็นผู้มีบุคลิกดีเหมาะสมกับผู้บริหาร การวางตัวเป็นกลาง ต้องกล้าตัดสินใจและชัดเจนในการสั่งการ มีความโอปอ้อมอารีต่อผู้ร่วมงาน เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ต้องยอมรับเมื่อกระทำผิด มาปฏิบัติราชการตั้งแต่เช้า เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของครูทุกคน และอยู่อย่างพอเพียง

2) ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและวางตัวเป็นกลาง มีคุณธรรม ยอมรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานและให้คำปรึกษา ให้โอกาสทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เป็นประชาธิปไตย มีการดูแลเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เข้าใจบริบทความแตกต่างของบุคคล ทั้งด้านความคิดการทำงานและปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงาน เสมือนเป็นบุคคลที่เท่าเทียมกันและสนิทสนมเป็นกันเองในขอบเขต

3) ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาใจกว้าง ยกย่องชมเชยผู้ร่วมงานตามความเหมาะสมและทั่วถึง มอบหมายงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับบุคลากรในโรงเรียน และมีการปรึกษาหารือก่อนมอบหมายงาน เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เอาใจเขาใส่ใจเรา เป็นผู้ประสานงานที่ดี นำความคิดใหม่ ๆ มาปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

3.2 ข้อเสนอแนะทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาของครู

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผน การปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผลครูควรมี ส่วนร่วมในการส่งเสริมกระบวนการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมในด้านวิชาการ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับทักษะชีวิตมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้ระบบที่ทันสมัย

2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ครูควรมีส่วนร่วมในการทำงานด้านการเงินและพัสดุ ทำการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมต่อโครงการต่าง ๆ มีการส่งเสริมการจัดหารายได้มาใช้ในการเรียนการสอนจัด หาอุปกรณ์การเรียนที่มีคุณภาพ

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ครูควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้ไปในทิศทางที่ดี มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ควรมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้ในการทำวิทยฐานะแบบใหม่เพื่อให้ครูได้รับความก้าวหน้า และความมั่นคงในวิชาชีพรวมทั้งตำแหน่ง และวิทยฐานะ

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ระดม จัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาให้ทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับทักษะมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จากการศึกษาพบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสามารถบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยทราบจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง รู้เขตความสามารถของตนเอง มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ และยอมรับนับถือคุณค่าของตนเอง รู้จักควบคุมตนเอง มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน ทำให้วางตัวได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ และปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ ภายใต้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และแปลความหมายของข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือ สามารถคิดเชื่อมโยงได้อย่างเป็นระบบจากส่วนย่อย ไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนา

สถานศึกษาในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของขุนทอง สุขทวี (2561) ที่อธิบายว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นประโยชน์ต่อองค์กรทุกองค์การอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรใดก็ตามต้องมีการนำหลักมนุษยสัมพันธ์ไปใช้ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมา เป็นบ่อเกิดของความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งจะทำให้เข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี ราบรื่น เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร ทำให้สังคมยอมรับและบรรลุดุลยภาพประสงคที่กำหนดไว้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารยังสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความยืดหยุ่น เข้าใจความแตกต่าง และความต้องการของแต่ละบุคคล สามารถหาวิธีการต่าง ๆ ในการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยอ้างอิงจากความเข้าใจธรรมชาติพฤติกรรมของมนุษย์ และให้ความเสมอภาคกับทุกคน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล และสร้างความร่วมมือให้กับผู้ร่วมงานในฐานะผู้นำได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีกระบวนการในการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ได้เป็นอย่างดี ทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้ร่วมกัน และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกันทำให้เกิดความร่วมมือในองค์กร มีความชัดเจนในคำสั่งมอบหมายงานให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถเจรจาต่อรอง โน้มน้าว เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงเป็นการสร้างความมุ่งมั่นให้กับบุคลากรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา และสอดคล้องกับชูชาติ พวงสมจิตร (2560) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรงประกอบด้วยหลักการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อมโดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน และงานวิจัยของขุนทอง สุขทวี (2562) ได้ศึกษามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1) มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นของผู้บริหาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความเข้าใจผู้อื่นของผู้บริหาร 2) การเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ประสพการณ์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และขนาดของโรงเรียนภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาสังกัด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก บุคคลในโรงเรียนมีความเต็มใจในการดำเนินงาน สามารถกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงานได้อย่างอิสระซึ่งเมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงาน บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนได้ประชุมพูดคุยเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน อันเกิดจากการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานในโรงเรียนอย่างทั่วถึง และผู้บริหารนำความสำเร็จจากการดำเนินงานกำหนดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดี ความชอบ จึงทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับพัชรี มั่นสนธิ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากทุกด้าน บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การคัดเลือกหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน การมีส่วนร่วมคิดในการจัดตารางสอนรวมของโรงเรียน การกำหนดแนวทางการสอนซ่อมเสริม การสนับสนุนการทำแผนการสอน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้การสอนโดยการนิเทศภายใน สำหรับการมีส่วนร่วมประเมินผลนั้น บุคลากร มีส่วนร่วมในการกำหนด

ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา การจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา และการดำเนินการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562) การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบดีว่า การบริหารวิชาการ คืองานที่สำคัญที่สุดต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารโรงเรียน ถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ ได้แก่ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

3. ความสัมพันธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (x) กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (y) ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.531$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก มนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญกับการทำงานในสถานศึกษา ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ยอมรับซึ่งกัน มีความสนิทสนมคุ้นเคยรักใคร่ มีความนับถือกัน มีความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือซึ่งกัน และกันเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สามารถร่วมมือกันดำเนินงานของสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทำให้การคบหาสมาคมเป็นไปด้วยความราบรื่น เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ยินดีให้ความร่วมมือในการทำงาน ก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเพื่อให้เกิดความเชื่อถือรักใคร่กัน ดังนั้นแล้วผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ก่อให้เกิดประโยชน์มากมายในสถานศึกษา ทำให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินงาน เกิดความรักใคร่เชื่อถือศรัทธาจากบุคคลในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา ให้มีความความร่วมมือร่วมใจทำให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางแผนไว้ อีกทั้งยังลดความขัดแย้งในการทำงานในสถานศึกษาอีกด้วย รวมทั้งทำให้บุคคลากรมีแรงจูงใจในการทำงานความกลมเกลียวทำให้สถานศึกษามีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น เพิ่มขวัญและแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้ปฏิบัติงานต่อไป ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของขุนทอง สุขทวี (2561) ศึกษาเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแนวทางการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีบุคลิกและคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารโดยเฉพาะผู้บริหารรุ่นใหม่ ๆ ยังขาดความน่าเคารพ และขาดวิสัยทัศน์ในด้านการบริหาร ผู้บริหารควรให้ผู้ร่วมงานในองค์กรแสดงศักยภาพของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความเข้าใจตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเข้าใจตนเองว่าตนเองเป็นใคร มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ระดับใด มีจุดแข็ง คือความเก่ง และจุดอ่อนคือความไม่เก่งในด้านใดบ้างเรื่องใดบ้าง เพื่อให้บุคลากรเกิดการรู้สึกรับ
2. ด้านความเข้าใจผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยืดหยุ่น เข้าใจความแตกต่างและความต้องการของแต่ละบุคคล โดยการเรียนรู้ธรรมชาติของบุคลากร ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการของบุคคล แรงจูงใจของบุคคลว่าบุคลากรนั้นเป็นใคร มีความรู้ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ทางด้านใด อยู่ในระดับใดชอบสิ่งใด ไม่ชอบสิ่งใด มีคุณลักษณะที่เด่นด้านใดบ้าง
3. ด้านการติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการศึกษาวิธีการติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในกลุ่ม และทำให้มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน นำไปสู่การปฏิบัติที่ดีต่อกัน เพราะในแต่ละกลุ่มองค์กรมีคนจำนวนมากที่มาจากที่ต่างกัน เพื่อมาทำงานร่วมกันในองค์กร
4. ควรสนับสนุนการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาทั้งองค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั่วทั้งองค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประเมินความสัมพันธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ยื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศต่อไป
2. ควรศึกษาแนวทางการนำความสัมพันธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม
3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอย่างครอบคลุมและทั่วถึงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ขุนทอง สุขทวี. “มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 13, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 35-44.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. วัฒนธรรมองค์การ ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.” วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 1342-1354.
- พัชรี นมัสสนิ. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2560.

วิชชุดา หุ่นวิไล. **การบริหารบุคคลทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2542.

อัครินทร์ แก่นจันทร์. **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2562.

Argyris, Chris. **On Organizational Learning. Second Edition**: Blackwell Publishing, 1999.

Brown, J A C. **The Social Psychology of Industry: Human Relations in the Factory**. Pelican: Penguin Books Limited, 1954.

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities." **Educational and Psychological Measurement**. 30, 3 (1970): 607-610.

Serena, Smith. **Application on Human Relations Theory in Primary Schools**. Norderstedt Germany: GRIN Verlag, 2017.

Zaleznik, A. "The human dilemmas of leadership." **Harvard Business Review**. 41, 4 (1963): 49-55.

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Evaluation of the Curriculum of the Bachelor of the Education Program (A 4-Year
Bachelor's Degree Program) in Early Childhood Education (Revised in 2019),
Faculty of Education, Nakhon Phanom University

ลีลาวดี ชนะมาร นิดาพร อางประจัญ อัครพล ไชยโชค อัญชนา เถาว์ชาลี อุทัยวรรณ ศรีอรัญญา
และจุฬารพร พลรักษ์

Leelawadee Chanaman, Nidaporn Astrachon, Acarapol chaiyachok,
Anchana Thaocharlee, Autaiwan Sriarun, and Julaporn Ponluk

Early Childhood Education, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Email: leelawadeechanaman@gmail.com

Received: June 1, 2023; Revised: August 7, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ซึ่งการประเมินหลักสูตรใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP เพื่อประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต จำนวน 238 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินด้านบริบท พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม โครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งในด้านแผนการดำเนินงานของสาขาวิชา ด้านคุณสมบัติอาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ด้านคุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการให้บริการ และการสนับสนุน โดยผู้สอนมีคุณสมบัติที่ความเหมาะสมกับรายวิชาที่สอน กระบวนการในการคัดเลือกผู้เรียนมีความเหมาะสม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ควรปรับปรุงระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูงมากขึ้น และควรมีเอกสารหนังสือตำราที่ทันสมัยมากขึ้น

3. การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งในพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนควรเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น

4. การประเมินด้านผลผลิต พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งในด้านคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครู และด้านบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยผู้เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีคุณลักษณะและบุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพครูปฐมวัย ซึ่งผู้เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีจุดเด่นในเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีจิตอาสา สิ่งหลักที่หลักสูตรควรเสริมให้กับผู้เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คือเรื่องการเตรียมเด็กให้สงบ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร การประเมินรูปแบบ CIPP การศึกษาปฐมวัย

Abstract

The objective of the research was to evaluate the curriculum of the bachelor of the education program (a 4-year bachelor's degree program) in early childhood education (revised in 2019), Faculty of Education, Nakhon Phanom University. The evaluation of the curriculum used the CIPP evaluation model to evaluate factors related to the curriculum in 4 aspects: contexts, input factors, processes, and products. The target group used in this research consisted of curriculum lecturers, students, and stakeholders involving in producing graduates in a total of 238 people. The research instruments were a questionnaire and a structural interview form. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows.

1. The evaluation of the contexts showed that in the overall, the contexts were appropriate at a high level in the aspects of the objectives of the curriculum, the structures of the curriculum, and the contents of the curriculum. The objectives of the curriculum were appropriate, the structures of the curriculum were relevant to the objectives, and the contents of the curriculum were relevant to the needs of the societies and could be used in the real practice.

2. The evaluation of the input factors showed that in the overall, the input factors were appropriate at a high level in planning for operating the program courses, lecturers' qualifications/academic advisors, students' qualifications/recruitment, physical environment conditions, materials, and supplies, services, and supports. The lecturers had qualifications that were appropriate for the causes they taught. The processes in recruiting the students were appropriate. The physical environment conditions, materials, tools, and other facilities should be improved to connect to the internet with the higher speed. The textbooks should be provided to be more up-to-date.

3. The evaluation of the processes showed that in the overall, the processes were appropriate at a high level in the behavior of the learning management of the lecturers, learning management, and the teacher professional experience training. The behavior of the learning management of the lecturers should be focused on using more technology in learning management.

4. The evaluation of the production showed that in the overall, the production was appropriate at a high level in the characteristics of the teacher professional students and in the personalities that affected the performance of the teacher professional students. The students

studying in the early childhood education program had the characteristics and personalities that were appropriate to work for the early childhood professional career. The students in early childhood education program had the highlights in the politeness and volunteer spirits. The thing that the curriculum should support the students in the early childhood education program was preparing children to be calm.

Keywords: Curriculum Evaluation, A CIPP Evaluation Model, Early Childhood Education

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ต้องจัดไว้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งนี้คณะครุศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตครูเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ได้มาตรฐาน เนื่องจากหลักสูตรจะช่วยให้มีทิศทางในการผลิตบัณฑิต เกิดแนวทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย เป็นแนวทางในการวางแผนงานทางวิชาการ และเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือบ่งชี้ทิศทางการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ (วสันต์ ทองไทย, 2551) อีกทั้งเพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (Thai Qualifications Framework for Higher Education TQF : HEd) โดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) เพื่อประกันคุณภาพบัณฑิตและสร้างความมั่นใจในระบบการผลิตบัณฑิต ซึ่งมาตรฐานผลการเรียนรู้ คือข้อกำหนดเฉพาะที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้หลักสูตรที่ดีจึงควรได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อนำมาพิจารณาสำหรับปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553) รวมทั้งปัจจุบันสังคมได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 องค์ความรู้ของศาสตร์สาขามีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลักสูตรจึงต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง และสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การประเมินหลักสูตรจะสะท้อนให้เห็นว่าหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกันหรือไม่ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ สามารถตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้มากน้อยเพียงใด (มารุต พัฒนาผล, 2558) ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มีข้อมูล สารสนเทศ และนำไปใช้สำหรับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น (Tyler, 1949)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีหลายรูปแบบ แต่มีรูปแบบการประเมินหลักสูตรรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของ Stufflebeam et al (1971) เนื่องจากเป็นวิธีการประเมินหลักสูตรหรือโครงการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีประเด็น

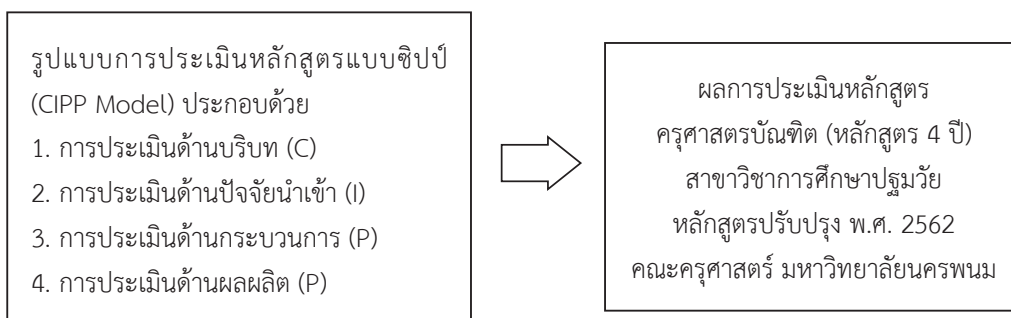
ในการประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ในการกำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยการประเมินบริบทนี้ เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ความต้องการของสังคม ความสมเหตุสมผลของภูมิหลังที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตร ความเป็นไปได้ในสภาพการณ์ที่คาดหวังกับสภาพความเป็นจริง 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง กับการใช้หลักสูตร เช่น ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียนอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอาคารสถานที่ เป็นต้น 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในขั้นปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของกระบวนการต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรตามสภาพที่เป็นจริง เช่น กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นต้น 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร เช่น ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรคาดหวังไว้หรือไม่ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรหรือการยกเลิกการใช้หลักสูตร (สิทธิพล อาจอินทร์, 2564)

ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ได้เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ซึ่งหลักสูตรจะครบกำหนดวงรอบในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2566 ดังนั้นเพื่อการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถเปิดรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2566 ได้ตามกำหนด คณะผู้วิจัยจึงทำวิจัย เรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อนำผลจากการวิจัยที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งจะทำให้หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) และมาตรฐานวิชาชีพ ส่งผลให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP เพื่อประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 6 คน นักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) จำนวน 116 คน ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2564 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต จำนวน 116 คน รวมทั้งหมด 238 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 4 ชุด แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ด้าน ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ซึ่งผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 นำไปหาค่าความเชื่อมั่นจากนักศึกษาที่ไม่ได้เป็นตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 1 ชุด โดยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ซึ่งผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตร นักศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต จำนวน 238 ชุด ได้รับคืนโดยมีความสมบูรณ์ จำนวน 238 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง การวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรฯ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการบันทึกรหัสข้อมูลจำแนกตามประเภทของแบบสอบถามแต่ละชุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นามาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) จำแนกเป็นภาพรวมรายด้าน และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยได้ถอดเทปแบบคำต่อคำ (Transcript) เพื่อวิเคราะห์และสร้างมโนทัศน์ (Concept) จากข้อมูลที่ได้ และจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ เพื่อสร้างสมมติฐานชั่วคราว จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม โดยภาพรวมและรายด้าน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสนา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม โดยภาพรวม

กรอบการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. บริบท (C)	4.31	.07	มาก
2. ปัจจัยนำเข้า (I)	4.36	.12	มาก
3. กระบวนการ (P)	4.38	.14	มาก
4. ผลผลิต (P)	4.27	.13	มาก
เฉลี่ย	4.33	.78	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสนา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า นักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) เมื่อพิจารณากรอบการประเมินจะเห็นว่ากรอบการประเมินด้านกระบวนการ (P) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมาคือ กรอบการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (I) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.36$) รองลงมาคือ กรอบการประเมินด้านบริบท (C) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31$) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กรอบการประเมินด้านผลผลิต (P) ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$)

2. ด้านบริบท

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสนา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านบริบทหลักสูตร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสนา (หลักสูตร 4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านบริบท

กรอบการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.36	.51	มาก
2. โครงสร้างของหลักสูตร	4.41	.53	มาก
3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร	4.27	.47	มาก
เฉลี่ย	4.31	.07	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสนา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านบริบท โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตร

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ บริบทด้านโครงสร้างของหลักสูตร ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.41$) รองลงมาคือบริบทด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.36$) และบริบทด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้สอน พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยหลักสูตร (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ไม่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน หลักสูตรควรเพิ่มวัตถุประสงค์ในด้านการพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 2) โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 ส่วนเนื้อหาของหลักสูตรเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา 3) รายวิชาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรควรมีการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบวกรจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาบุคลิกภาพและสมรรถนะของครูปฐมวัย และการนำนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3. ด้านปัจจัยนำเข้า

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านปัจจัยนำเข้า สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านปัจจัยนำเข้า

กรอบการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. แผนการดำเนินงานของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	4.49	.51	มาก
2. คุณสมบัติคณะอาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ	4.41	.54	มาก
3. คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก	4.41	.51	มาก
4. สภาพแวดล้อมทางกายภาพวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	4.16	.41	มาก
5. การให้บริการและการสนับสนุน	4.21	.41	มาก
เฉลี่ย	4.36	.12	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าด้านแผนการดำเนินงานของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมาคือปัจจัยนำเข้าด้านคุณสมบัติคณะอาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.41$) ด้านคุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก

มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.41$) รองลงมาคือปัจจัยนำเข้าด้านการให้บริการและการสนับสนุน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.21$) และปัจจัยนำเข้าด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.16$)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้สอน พบว่า 1) คุณสมบัติ ของผู้สอนมีความเหมาะสมกับรายวิชาที่สอน เนื่องจากมีคุณวุฒิและประสบการณ์ตรงกับวิชาที่สอน 2) คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือกมีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นไปตามระบบและกลไกที่มหาวิทยาลัยกำหนด 3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูงมากขึ้น และควรมีเอกสารหนังสือตำราที่ทันสมัยมากขึ้น

4. ด้านกระบวนการ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านกระบวนการ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านกระบวนการ

กรอบการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ด้านพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน	4.26	.44	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.50	.50	มาก
3. ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	4.38	.48	มาก
เฉลี่ย	4.38	.14	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ กระบวนการด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.50$) รองลงมาคือกระบวนการด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.38$) และกระบวนการด้านพฤติกรรมการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้สอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.26$)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้สอน พบว่า 1) พฤติกรรมการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้สอน มีความเหมาะสม แต่ควรเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น 2) พฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน มีความเหมาะสม แต่ยังพบปัญหาของผู้เรียนคือขาดการเตรียมตัว ล่วงหน้าก่อนเรียน และยังขาดความมีจิตสาธารณะของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรพัฒนาผู้เรียนในเรื่องดังกล่าวผ่านการ สอดแทรกในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 3) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเหมาะสม เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 4) การจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม เนื่องจากผู้สอนในแต่ละรายวิชามีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรงกับวิชาที่สอน

5. ด้านผลผลิต

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านผลผลิต สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านผลผลิต

กรอบการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครู	4.30	.46	มาก
2. บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาวิชาชีพครู	4.26	.44	มาก
เฉลี่ย	4.27	.13	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านผลผลิต โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผลผลิตด้านคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$) และผลผลิตด้านบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.26$)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิต 1) คุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ผู้เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพครูปฐมวัย เช่น มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรเพื่อปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จัดระบบการทำงานในสถานศึกษา มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์/สื่ออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีความใฝ่รู้ ศึกษา/เรียนรู้วิทยาการใหม่เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีสติ/วิจารณ์ และความสามารถในการแก้ปัญหา แต่ควรเสริมในเรื่องเทคนิคการเตรียมเด็กให้สงบให้มากขึ้น 2) บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า ผู้เรียนในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีจุดเด่นในเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตน มีจิตอาสา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

ด้านบริบท พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) มหาวิทยาลัยนครพนม มีกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มีโครงสร้างและจำนวนหน่วยกิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 และมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา (Domain of Education) ซึ่งสอดคล้องและครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม

และมีเนื้อหาของรายวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ Oliva (1982) ที่กล่าวถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาควรเกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสังคมและผู้เรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสังคมและผู้เรียนจะถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตร และการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ และคณะ (2565) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์ พบว่า บริบทหลักสูตรด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างรายวิชาและรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรมีความเหมาะสมตามกาลสมัย

ด้านปัจจัยนำเข้าพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรได้มีการดำเนินงานตามแผนงานที่คณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัยนครพนมได้กำหนดไว้ เช่น คุณสมบัติของผู้เรียน ระบบการสอบคัดเลือก คุณสมบัติอาจารย์ที่สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ นอกจากนี้หลักสูตรได้จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและการสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัยและสัมพันธ์กับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 2563) จึงทำให้ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมระดับมาก

ด้านกระบวนการ พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีการดำเนินการบริหารหลักสูตรเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้หลักสูตรยังมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีการวัดประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายชัดเจนต่อเนื่องจากคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และหน่วยงานสถานศึกษาภายนอกที่ผู้เรียนออกฝึกปฏิบัติการการสอนในสถานศึกษา เพื่อประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Beauchamp (1975) และสิทธิพล อาจอินทร์ (2564) ที่กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ จึงทำให้ผลการประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสมระดับมาก

ด้านผลผลิต พบว่ามีความเหมาะสมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ผู้สอนในหลักสูตรทุกท่านได้มีการปลูกฝังและสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่างๆในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนจากประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการทางวิชาการที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนทั้งด้านคุณลักษณะ คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนในปัจจุบันมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตบัณฑิตต้องการ นอกจากนี้หลักสูตรยังมีกระบวนการในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรภัสสร อินทรบำรุง (2558) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลผลิตในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีคุณธรรม และจริยธรรมในวิชาชีพ และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน /การศึกษาของบัณฑิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตรตามวงจรของการประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป
2. ควรมีการประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม โดยกำหนดขอบเขตการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและคุณภาพบัณฑิตตามเกณฑ์ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาปฐมวัยเพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรวัศสร อินทรบำรุง. “การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,” *Veridian E-Journal, Silapakorn University*. 8, 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 700-713.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. รายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตร:หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. นครพนม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 2563.
- พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ และคณะ. “การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์,” *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7, 2 (กุมภาพันธ์ 2565): 16-31
- มารุต พัฒนา. การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, 2558.
- วสันต์ ทองไทย. การประเมินหลักสูตรจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (ออนไลน์) 2551 (อ้างเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2564). จาก http://www.doed.edu.ku.ac.th/article/eva_curri.pdf.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. (ออนไลน์) 2553 (อ้างเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2564). จาก <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf>.
- สิทธิพล อาจอินทร์. การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2564.
- Beauchamp, George A. *A Curriculum Theory*. 3rded. Wilmette Illinois: The Kagg Press, 1975.
- Tyler, Ralph W. *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press, 1949.
- Oliva, P.F. *Developing the Curriculum*. Boston: little, Brown and Company, 1982.
- Stufflebeam, Daniel L. et al. *Educational Evaluation and Decision Making*. Illinois: Peacock Publisher, 1971.

สภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
Operation Conditions to Prevent and Solve Drug Problems in the Schools under
the Secondary Educational Service Area Office
Ubon Ratcathani Amnat Charoen

ประภัสรา ไชยปัญญา ประภาสิต อานุภาพแสนยากร และสุรศักดิ์ ศรีกระจำง
Prapasara Chaipanya, Prakhasit Arnupharbsaenyakorn, and Surasak Srikrachang

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University
E-mail: prapasara.chai61@sskru.ac.th

Received: February 1, 2023; Revised: July 20, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในหน้าที่งาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้ตัวอย่างเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คนและข้าราชการครูจำนวน 334 คน รวมจำนวน 349 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเป็นแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที สถิติทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูต่อสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในหน้าที่และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในส่วนของปัญหาของการดำเนินงาน คือ 1) ด้านการป้องกัน สถานศึกษาไม่ได้มียามเฝ้ารักษาความปลอดภัย ในทุก ๆ สถานศึกษา เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติด 2) ด้านการค้นหา ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องยาเสพติดในสถานศึกษามีการทำทะเบียนประวัติและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นระบบไม่เป็นข้อมูลปัจจุบัน 3) ด้านการรักษา สถาบันครอบครัวไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการแก้ไข ป้องกัน เพื่อไม่ให้นักเรียนได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4) ด้านเฝ้าระวัง สถานศึกษาบางที่ไม่ได้รับความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ หรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสอดส่องเฝ้าระวังสารเสพติดทั้งภายในและภายนอก จึงทำให้เกิดปัญหา 5) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาบางที่ยังไม่เข้มงวดในการนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาบางที่ยังไม่เคยได้จัดให้มีการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติด 2) แนวทางแก้ไขการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 1) ด้านการป้องกัน สถานศึกษาควรจัดให้มีการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติด 2) ด้านการค้นหา สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องยาเสพติดในสถานศึกษาให้มีการทำระเบียบประวัติและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นระบบและให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน 3) ด้านการรักษา สถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันครอบครัวให้มีการแก้ไข ป้องกัน เพื่อไม่ให้นักเรียนได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4) ด้านเฝ้าระวัง สถานศึกษาควรร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสอดส่องเฝ้าระวังสารเสพติดทั้งภายในและภายนอก 5) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการ

คำสำคัญ: สภาพและปัญหา ปัญหายาเสพติด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ

Abstract

The objectives of the research were 1) to study operation conditions to prevent drugs in schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen, 2) to compare operation conditions to prevent drugs in schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen classified by positions, working experience, and school sizes, and 3) to study guidelines for solving the operation to prevent drugs in the schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen. The samples used in the research consisted of 15 school administrators and 334 teachers in a total of 349 people under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen. The research instrument was a questionnaire with five-rating scales and open-ended. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The findings showed that the opinions of the school administrators and teachers towards the operation conditions to prevent drugs in the schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen in the overall and the aspects were at a high level.

2. The comparison of the operation conditions to prevent drugs in the schools under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen classified by positions, working experience, and school sizes showed that in the overall, the opinions were different with the statistical significance at the level of .05.

3. According to the problems and the guidelines of the operation to prevent drugs in the schools based on the opinions of the school administrators and the teachers under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen, 1) the problems of the operation were that (1) in preventing, the schools did not have the security guards in all schools to monitor

and prevent drugs, (2) in searching for people involving in drugs in the schools, the schools should create the history records and collect the information of the students involving in drugs systematically and up-to-date, (3) in healing, the students' families rarely participated in solving drug problems and prevent the students from getting involved in drugs, (4) in monitoring, some schools did not obtain the participation from the students' parents, communities, police, officers, or organizations involving in monitoring drugs inside and outside schools, so the problems occurred, and (5) in administrating, some schools did not strict in using policies in preventing and solving drug problems to regulate in the education quality development plan, and 2) the guidelines for solving the operation problems to prevent drugs in the schools based on the opinions of the school administrators and the teachers under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen were that (1) in preventing, the schools should arrange to make the students' urine test to monitor and prevent drugs, (2) in searching, the schools should form the committees or people involving in drugs in the schools to have history records and collect the information of the students involving in drugs systematically and up-to-date, (3) in healing, the schools should build the participation with the students' families to find the solution and the prevention to protect the students from getting involved in drugs, (4) in monitoring, the schools should collaborate with students' parents, communities, police, officers, or other organizations involving in monitoring addictive substances inside and outside schools, and (5) in administrating, the schools should use policies to prevent and solve drug problems to regulate education quality development plans and implementation plans.

Keywords: Conditions and Problems, Drug Problems, the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratcathani Amnat Charoen

บทนำ

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญมากในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขแต่ด้วยสถานการณ์บ้านเมือง ปัญหาสังคมในยุคปัจจุบันพบว่า สถาบันครอบครัวถูกคุกคามอย่างรวดเร็วและถึงขั้นรุนแรงมาก มักมีสาเหตุมาจากอันเนื่องมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดู จึงทำให้เด็กมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ ขาดที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้เด็กต้องไปหาสิ่งทดแทนจากเพื่อน เมื่อเพื่อนหยิบยื่นสิ่งเสพติดให้แม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็อยากทดลองหรืออยากเก็บเพื่อเรียกร้องความสนใจจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน จึงกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวคิดดังกล่าวได้ สถานศึกษาทุกระดับจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น โดยมีแนวทางใหม่ ๆ ในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดของสารเสพติดที่แทรกซึมอยู่ในทุกส่วนของสังคมไทย (ปุณณลักษณ์ ลีลาพรรณวุฒิ, 2545)

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) คณะรัฐบาลซึ่งนำโดยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการแก้ไข ซึ่งสอดคล้องเป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง) และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558–2562 เพื่อกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงาน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี ให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558–2562

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้บูรณาการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เกิดจากภัยของยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสร้างภูมิคุ้มกันตามบริบทให้กับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ได้มีองค์ความรู้ และเกิดความเข้าใจเพื่อสามารถจำแนกวิเคราะห์ความสำคัญ รวมโทษและพิษภัยของยาเสพติด โดยการจัดกิจกรรมหลัก และกิจกรรมทางเลือกให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ผ่านโครงการกิจกรรมต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มอบหมายให้สำนักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้จัดโครงการต่าง ๆ และกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน ครู เยาวชน และประชาชนทุกคน ได้มีส่วนร่วมในครั้งนี้

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยศึกษาปัญหาจากผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อจะได้แนวทางพัฒนาในการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้บริหารศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาการบริหารงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปรับปรุงแก้ไขปัญหการบริหารงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นให้ตอบรับกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และบรรลุเป้าหมายตามนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญโดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในหน้าที่งาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 81 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 157 คน และข้าราชการครู จำนวน 3,618 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,775 คน

2. ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปกำหนดขนาดตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ตัวอย่าง จำนวน 349 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และข้าราชการครู จำนวน 334 คน โดยสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ผู้วิจัยจัดทำโดยอาศัยแนวคิดหลักสำหรับการวิจัยนำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร จำนวน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97 จากนั้นนำแบบสอบถามทำการทดลองและปรับปรุงแก้ไขเสร็จสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ ในหน้าที่ และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นข้อมูลผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการค้นหา 3) ด้านการรักษา 4) ด้านการเฝ้าระวัง 5) ด้านการบริหารจัดการ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับของลิเคิร์ท กำหนดเป็นค่าคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความคิดเห็นในการดำเนินงานอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open End) ที่ให้ผู้ตอบเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการค้นหา 3) ด้านการรักษา 4) ด้านการเฝ้าระวัง 5) ด้านการบริหารจัดการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อขอหนังสือส่งถึงผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามไปให้ตัวอย่าง ไปถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมแบบสอบถามนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ทำวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบที และค่าสถิติทดสอบเอฟ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	15	4.30
1.2 ข้าราชการครู	334	95.70
รวม	349	100.00
2. ประสบการณ์ในหน้าที่		
2.1 น้อยกว่า 10 ปี	142	40.70
2.2 10-20 ปี	156	44.70
2.3 มากกว่า 20 ปี	51	14.60
รวม	349	100.00
3. ขนาดสถานศึกษา		
3.1 ขนาดเล็ก	71	20.30
3.2 ขนาดกลาง	163	46.70
3.3 ขนาดใหญ่	115	33.00
รวม	349	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมากมีตำแหน่งเป็น ข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 95.70 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.30 จำแนกตามประสบการณ์ในหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนมาก มีประสบการณ์ในหน้าที่น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.70 และมีประสบการณ์ในหน้าที่ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.70 และมีประสบการณ์ในหน้าที่มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.60 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็นขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 20.30 ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.70 และขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 33.00

2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ในภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. ด้านการป้องกัน	4.38	.39	มาก
2. ด้านการค้นหา	4.46	.25	มาก
3. ด้านการรักษา	4.26	.35	มาก
4. ด้านการเฝ้าระวัง	3.94	.29	มาก
5. ด้านการบริหารจัดการ	4.30	.30	มาก
เฉลี่ย	4.27	.30	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก โดยเรียงลำดับคือ ด้านการค้นหา ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกัน ($\bar{x} = 4.38$) และด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 4.30$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเฝ้าระวัง ($\bar{x} = 3.94$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญจำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในหน้าที่ และขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ตำแหน่ง				t	P-value
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ด้านการป้องกัน	4.24	.36	4.38	.40	-1.406	0.161
2. ด้านค้นหา	4.36	.30	4.46	.24	-1.598	0.111
3. ด้านการรักษา	4.09	.43	4.27	.35	-1.954	0.051

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน (ต่อ)

รายการ	ตำแหน่ง				t	P-value
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
4. ด้านการเฝ้าระวัง	3.73	.58	3.95	.37	-1.469	0.163
5. ด้านการบริหารจัดการ	4.17	.39	4.31	.31	-1.663	0.097
รวม	4.12	.36	4.27	.29	-2.018*	0.044

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในหน้าที่ โดยภาพรวม

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df	MS.	F	P-value
1	ด้านการป้องกัน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.661 53.902 55.563	2 346 348	0.830 0.156	5.330**	0.005
2	ด้านค้นหา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.162 22.101 22.263	2 346 348	0.081 0.064	1.267	0.283
3	ด้านการรักษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.072 42.945 44.017	2 346 348	0.536 0.124	4.317*	0.014
4	ด้านการเฝ้าระวัง	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.365 34.235 34.600	2 346 348	0.304 0.153	1.992	0.138
5	ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	0.651 30.951 31.602	2 346 348	0.182 0.099	1.844	0.160

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในหน้าที่ โดยภาพรวม (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df	MS.	F	P-value
เฉลี่ย		ระหว่างกลุ่ม	0.651	2	0.325	3.637*	0.027
		ภายในกลุ่ม	30.951	346	0.089		
		รวม	31.602	348			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในหน้าที่ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการป้องกันและด้านการรักษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ นอกจากนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df	MS.	F	P-value
1	ด้านการป้องกัน	ระหว่างกลุ่ม	12.288	2	6.144	49.122**	0.000
		ภายในกลุ่ม	43.257	346	0.125		
		รวม	44.563	348			
2	ด้านค้นหา	ระหว่างกลุ่ม	5.830	2	2.915	61.373**	0.000
		ภายในกลุ่ม	16.433	346	0.047		
		รวม	22.263	348			
3	ด้านการรักษา	ระหว่างกลุ่ม	13.261	2	6.631	74.594**	0.000
		ภายในกลุ่ม	30.756	346	0.089		
		รวม	44.017	348			
4	ด้านการเฝ้าระวัง	ระหว่างกลุ่ม	14.058	2	7.029	61.771**	0.000
		ภายในกลุ่ม	39.372	346	0.114		
		รวม	53.430	348			

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df	MS.	F	P-value
5	ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	8.062 26.538 34.600	2 346 348	4.031 0.077	52.552**	0.000
	เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	10.343 21.258 31.602	2 346 348	5.172 0.061	84.174**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากสามอันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือด้านการค้นหา ด้านการป้องกัน และด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด สอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกพร ต่วงคำภา (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะ ด้านระบบการค้นหาข้อมูล มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างชัดเจน โรงเรียนมีการแต่งตั้งครูแกนนำด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีข้อมูลประเมินพฤติกรรมนักเรียน ด้านระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรงเรียนมีการดำเนินการให้มีกิจกรรมนันทนาการกีฬา เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียน จัดกิจกรรมรณรงค์ ด้านระบบบริหารจัดการทางโรงเรียนมีคำสั่งให้ครูปฏิบัติงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แบ่งเป็นรายห้อง และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับผลการวิจัยของละเมย สิมมาสุต (2548) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลปรากฏว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการค้นหาข้อมูล การจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน โดย ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในหน้าที่และขนาดสถานศึกษา

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุกๆด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของบัวแวว โคตรนรินทร์ (2547) ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2 พบว่า ผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่าด้านการค้นหาข้อมูลมีค่าสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกัน ด้านการให้ความรู้ และด้านการบริหารจัดการ ด้านการฝึกทักษะชีวิตด้านการสนับสนุนเครือข่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิเชียร พาณิชย์ (2549) ได้ทำศึกษาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครูโดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในหน้าที่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุกๆด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการให้ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวัฒน์ จันทรเพชร (2551) ได้ศึกษาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและผลของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า การดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านการป้องกันปัญหายาเสพติด สถานศึกษาจัดให้มีครู/เจ้าหน้าที่ ในการตรวจสอบนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีชมรม To Be Number One และมีตัวแทนนักเรียนแจ้งข่าวสารในการเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวม พบว่า สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมโรงเรียนสีขาวตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ มีแกนนำนักเรียน/หัวหน้าห้อง ช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงและมีการคัดกรองนักเรียนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง

2.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญเมื่อจำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุก ๆ ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดต่างกัน เนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการให้ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ภายใต้กรอบของนโยบายและทิศทางในการปฏิบัติงานเดียวกัน มีความพร้อมด้านบุคลากรงบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์ อาคารสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา ศรีสมบูรณ์ (2539) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ และปัญหาการดำเนินงาน ป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานป้องกันสารเสพติดระหว่างโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการป้องกัน ผู้บริหารและข้าราชการครู ได้เสนอปัญหา คือ ปัญหา นักเรียนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ไม่ได้ความอบอุ่น ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหา ยาเสพติดตามมา และได้แนะนำแนวทางการพัฒนาว่า ควรดำเนินการให้สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติด รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเนื้อหาวิชาที่เรียน สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนรู้ถึงพิษภัยของสารเสพติด รวมไปถึงมีการจัดกิจกรรมเดินรณรงค์ให้ความรู้ พิษภัยและโทษของยาเสพติด และมีการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพื่อห่างไกลยาเสพติด

3.2 ด้านการค้นหา ผู้บริหารและข้าราชการครู ได้เสนอปัญหา คือ ไม่มีการจัดตั้งตั้งครูแกนนำ ในสถานศึกษาเพื่อดูแล เรื่องยาเสพติดโดยเฉพาะ ไม่มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของนักเรียน ให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน และได้แนะนำแนวทางการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการ หรือครู ที่เกี่ยวข้องในเรื่องยาเสพติดในสถานศึกษาให้มีการทำระเบียบประวัติและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นระบบและให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน

3.3 ด้านการรักษา ผู้บริหารและข้าราชการครู ได้เสนอปัญหา คือ ขาดความร่วมมือในทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และได้แนะนำแนวทางการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว ให้มีการแก้ไข ป้องกัน ไม่ให้นักเรียนได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมไปถึงสถานศึกษาควรมีบริการให้คำปรึกษาแนะนำ ครูแนะแนวในสถานศึกษาและเพื่อน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมทางเลือก ที่หลากหลาย

3.4 ด้านการเฝ้าระวัง ผู้บริหารและข้าราชการครู ได้เสนอปัญหา คือ ไม่ได้รับการให้ความร่วมมือกัน ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแล สอดส่อง และเฝ้าระวังบุตรหลานอย่างใกล้ชิด และได้แนะนำแนวทางการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ในการสอดส่องเฝ้าระวังสารเสพติดทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาร่วมกับสถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขในท้องที่มาให้ความรู้ความเข้าใจในโทษพิษภัยและอันตรายจากสิ่งเสพติดอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สถานศึกษาควรมีการรับแจ้งข่าวสารและเบาะแสจากบุคคลภายในสถานศึกษาและชุมชน

3.5 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารและข้าราชการครู ได้เสนอปัญหา คือ สถานศึกษาไม่มีการจัดทำ แผนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และได้แนะนำแนวทางการพัฒนาว่า สถานศึกษาควรมีนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากำหนด ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี และสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมทางเลือกให้นักเรียนอย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการป้องกัน สถานศึกษาควรดำเนินการจัดให้มีการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อเฝ้าระวังและป้องกัน ยาเสพติดอยู่เป็นประจำ
2. ด้านการค้นหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการ หรือครูที่เกี่ยวข้องในเรื่องยาเสพติดในสถาน ศึกษาให้มีการทำระเบียบประวัติและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นระบบและให้เป็นข้อมูล ปัจจุบัน
3. ด้านการรักษา สถานศึกษาควรร่วมมือกับสถาบันครอบครัวให้มีการแก้ไข ป้องกัน ไม่ให้นักเรียน ได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

4. ด้านการเฝ้าระวัง สถานศึกษาควรร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ตำรวจ เจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสอดส่องเฝ้าระวังสารเสพติดทั้งภายในและภายนอก

5. ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมทางเลือกให้นักเรียน อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

เอกสารอ้างอิง

กนกพร ดั่งคำภา. ประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้น ที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย นครพนม, 2553.

บัวแวว โคตรนรินทร์. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสำนักงานเขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2547.

ปวีณา ศรีสมบูรณ์. สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ปยุตต์ลักษณ์ สีสวรรณ์. พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในนักเรียนสังกัดมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

ละเมย สิมมาสุต. สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับ ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลขเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2548.

วิเชียร พาณิขย์. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเลข เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.

ศิริวัฒน์ จันทร์เพชร. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2551.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30, 3 (1970): 607-610.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**
**Development of English Reading Comprehension Kits by Using KWL Plus
Technique for the 6th Grade Students**

ศิวภัทร ส่งศรี กชกร จิปัตดี และสิริสุตา ทองเฉลิม
Siwapat Songsri, Goachagorn Thipatdee, and Sirisuda Thongchalerom

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education,
Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: siwapat.sg61@ubru.ac.th

Received: June 10, 2023; Revised: June 30, 2023; Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus ก่อนเรียนและหลังเรียน งานวิจัยประเภททดลอง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนสมบูรณ์ อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวมจำนวน 3 ห้องเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโนนคูณแสนสุข จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนบ้านป่าพอก จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนบ้านโคกเทียม จำนวนนักเรียน 10 คน รวมนักเรียนทั้งหมด 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.05/82.44
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ เทคนิค KWL Plus

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop English reading comprehension kits by using KWL Plus Technique for the 6th grade students to have the efficiency based on the standard criterion of 80/80 and 2) to compare the students' reading achievement before and after using the kits. The research was conducted as an experimental research. The samples used in this research were the students studying in the 6th grade in the second semester in the academic year of 2022 from 3 schools: one room from one school in a total of 3 rooms; 10 students from Bannokhunsansuk School, 10 students from Banpapok School, and 10 students from Bankokthiam School. All of 3 schools were in the Non Sombun network, Na Chaluai District, Ubon Ratchathani Province. The samples were randomized by cluster sampling. The research instruments were 6 sets of the English reading comprehension kits by using KWL Plus Technique for the 6th grade students and a multiple-choice achievement test with 30 items for reading comprehension. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The efficiency of the English reading comprehension kits by using KWL Plus Technique for the 6th grade students were 83.05/82.44 which met the standard criterion of 80/80.
2. The English reading achievement of the students learning by using the English reading comprehension kits by using KWL Plus Technique for the 6th grade students after learning was higher than that before learning with the statistical significance at the level of .01.

Keywords: English Reading Comprehension Kits, KWL-Plus Technique

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญ และถูกนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารมากเป็นอันดับที่ 1 ของโลก (Ethnologue, 2020) เช่นเดียวกับประเทศไทยที่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางธุรกิจ ค้าขาย การท่องเที่ยว การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ ส่งผลให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะอาชีพสำคัญทักษะหนึ่งที่เด็กไทย 4.0 จำเป็นต้องใช้เป็นเครื่องมือในการหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ช่วยให้ก้าวทันข่าวสาร วิทยาการต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นการพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ เพิ่มศักยภาพของตนเอง (ฤทัยรัตน์ เวียงจันดา, 2561) ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้น ประจําปี การศึกษา 2562 พบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 34.42 33.25 และ 29.20 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562) นอกจากนี้ ยังพบรายงานผลการสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของประชากรในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรก ประจําปี 2563 จำนวน 2.2 ล้านคน จาก 100 ประเทศ ที่ได้จัดอันดับให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 89 ของโลก ซึ่งเป็นระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับต่ำ (Low) (EF Education First, 2020)

จะเห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงการใช้ภาษาอังกฤษของประชากรในประเทศให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสูงขึ้น โดยมีทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่ควรได้รับการปลูกฝังให้ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้มีทักษะการสื่อสารตามความต้องการของเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องการแรงงานที่มีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้เรียนที่มีพื้นฐานด้านทักษะการอ่านที่ไม่ดีตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีความยากลำบากในการเรียนระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพการทำงาน จึงจำเป็นต้องมีการสอนและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้ผู้เรียน โดยใช้เทคนิคการอ่านต่าง ๆ เป็นต้นว่า การสรุปเนื้อหา (Annotation) ที่เป็นการสรุปใจความสำคัญในสิ่งที่ได้จากการอ่าน การสรุปความ (Summarization) ที่เป็นการจับใจความสำคัญของเนื้อหา การตีความเนื้อหา 2 ส่วน (Double-entry Readings Logs) ที่เป็นการถอดใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน หาคำศัพท์ใหม่ ๆ หาความหมายของศัพท์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) นอกจากนี้ ยังมีการใช้ชุดกิจกรรมซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูป ที่ประกอบด้วย เนื้อหา สารสำคัญ ใบงาน ใบความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ และแบบประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษา จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (บุญเกื้อ ควรหาเวช, 2542; สุกัสสร วัชรคุปต์, 2542)

ความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) รายวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด โดยมีสถิติคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบประจำปีการศึกษา 2558-2562 เท่ากับ 40.31 34.59 36.34 39.24 34.42 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562) และเป็นช่วงวัยที่ควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิค KWL Plus เป็นกลวิธีการคิดขณะอ่าน ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) K-Know เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนตรวจสอบว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด 2) W-Want to know เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสอบถามตนเองว่า ต้องการรู้อะไรบ้างในเรื่องที่อ่าน 3) L-Learn เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสำรวจตนเองว่า ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากเรื่องที่อ่าน และจดบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติม 4) P-Plus เป็นการสร้างแผนผังความคิด และเขียนสรุปความหลังจากการอ่าน (Carr and Ogle, 1987; อัจฉริยาภรณ์ ไส้เลิศ, 2558) โดยที่ เทคนิค KWL Plus ช่วยส่งเสริม ผลักดัน ให้นักเรียนมีการอ่านอย่างกระตือรือร้น มีการตั้งคำถามด้วยตนเอง และใช้ความคิดในเรื่องที่อ่านเป็นสำคัญ เป็นการพัฒนาสมรรถภาพการตั้งเป้าหมายในการอ่าน การสรุปสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน การจัดระบบข้อมูล และสร้างแผนผังความคิด สรุปเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Buehl, 2004; วัชรรา เล่าเรียนดี, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉริยาภรณ์ ไส้เลิศ (2558) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food and drink ส่งเสริมความสามารถทางการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีประสิทธิภาพ 81.00/77.67 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการวิจัยของวิไล ปิ่นวาละ (2554) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food and drink ส่งเสริมความสามารถทางการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 77.33/ 75.56 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL Plus อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของฉลดา สิทธิคุณ

(2552) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในวิชาภาษาอังกฤษ ที่ได้รับการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการสอน KWL Plus มีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษได้ดีมากยิ่งขึ้นและจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษสูงขึ้นและจะเป็นประโยชน์ในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนาจะหลวย (กรป.กลางอุปถัมภ์) โรงเรียนบ้านโนนบก โรงเรียนบ้านกวางตืด โรงเรียนบ้านปาก้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 118 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาโนนสมบูรณ์ อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวมจำนวน 3 ห้องเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านโนนคูณแสนสุข จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนบ้านป่าพอก จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนบ้านโคกเทียม จำนวนนักเรียน 10 คน รวมนักเรียนทั้งหมด 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ชุด ชุดที่ 1 เรื่อง About Me ชุดที่ 2 เรื่อง My School ชุดที่ 3 เรื่อง Food and Drink ชุดที่ 4 เรื่อง Free time ชุดที่ 5 เรื่อง Occupations ชุดที่ 6 เรื่อง Festival
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ (Multiple Choice Question) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ย 0.75 แปลผลคือใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ศึกษาหลักการสร้างชุดกิจกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกิจกรรมการอ่านจับใจความ ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. จัดทำชุดกิจกรรม โดยอิงเนื้อหาจากหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแก้ไขความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม
5. นำชุดกิจกรรมมาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดสอบรายบุคคล (1:1) ทดสอบกลุ่มย่อย (1:10) ทดสอบกลุ่มใหญ่ (1:100) โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน
6. นำชุดกิจกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนแล้ว พิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป
7. นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาคะแนนระหว่างเรียนของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus และคะแนนผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าประสิทธิภาพเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80

ผลการทดสอบ	จำนวนนักเรียน (n)	ผลการใช้ชุดกิจกรรม				E_1/E_2
		คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S	
คะแนนระหว่างเรียน	30	180	149.50	83.05	2.16	83.05/82.44
คะแนนหลังเรียน	30	30	24.73	82.44	1.23	

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด ของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 149.50 คิดเป็นร้อยละ 83.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 และค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 24.73 คิดเป็นร้อยละ 82.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23 ดังนั้น ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.05/82.44

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังการใช้ ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus โดยใช้ t-test

ทดสอบ	จำนวน (n)	ผลการใช้ชุดกิจกรรม			t
		คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S	
ก่อนเรียน	30	30	16.40	2.39	19.17**
หลังเรียน	30	30	24.73	2.93	

** P < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.39 ผลการทดสอบหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.93 สรุปได้ว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.05/82.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.05/82.44หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของการทำชุดกิจกรรมระหว่างเรียนแต่ละชุดเท่ากับร้อยละ 83.05 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังจากเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 82.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 จะเห็นได้ว่าชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเหมาะสมแก่การนำไปฝึกทักษะทางภาษาในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมเริ่มจากง่ายไปยาก มีจุดมุ่งหมายในการฝึกทักษะทางภาษาในการอ่านจับใจความ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีคำชี้แจงง่ายและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉริยาภรณ์ ไกลเลิศ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food & Drink เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food & Drink สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีประสิทธิภาพ 81.00/77.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความที่สร้างขึ้นสำหรับการใช้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความแก่นักเรียนนั้นช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านดีขึ้น

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสอบการอ่านจับใจความโดยใช้ชุดกิจกรรมนั้น มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดารัตน์ ฉัตรสอน (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL ร่วมกับแบบฝึก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 40 คน จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความด้วยเทคนิค KWL แบบฝึกการอ่านจับใจความด้วยเทคนิค KWL สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL ร่วมกับแบบฝึก ผลการวิจัย พบว่า 1. ความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL ร่วมกับแบบฝึกหลังเรียนด้วยแบบฝึกสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL ร่วมกับแบบฝึกภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำชุดกิจกรรมไปใช้ครูผู้สอนจะต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าจะต้องทำชุดกิจกรรมเรียงลำดับตั้งแต่ชุดที่ 1 จนถึง ชุดที่ 6 ไปตามลำดับไม่ข้ามขั้นตอน เพราะผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมที่มีเนื้อหาการฝึกตามขั้นตอนเรียงจากง่ายไปยาก

2. ครูผู้สอนจะต้องศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการจับใจความภาษาอังกฤษล่วงหน้า และสอนเนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL Plus กับการสอนโดยใช้วิธีอื่น ๆ ในเนื้อหาเดียวกัน ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิค KWL Plus ไปใช้ในระดับอื่นๆด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กชกร อิปัตติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริสุตา ทองเฉลิม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข ขอบกพร่องของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ทักษะการอ่านการเรียนรู้และการทำงาน. (ออนไลน์) 2551 (อ้างเมื่อ 20 ตุลาคม 2563). จาก <http://www.kriengsak.com/node/1469>
- จินดารัตน์ ฉัตรสอน. การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL ร่วมกับการฝึก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2588.
- ฉลาด สิทธิคุณ. ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุ่มวาปี ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอน K-W-L Plus A. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), สถาบัน. ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558-2562. (ออนไลน์) 2562 (อ้างเมื่อ 20 ตุลาคม 2563). จาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3865>
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ฤทัยรัตน์ เวียงจันดา. ภาษาที่สามกับการศึกษาไทย 4.0. (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 20 ตุลาคม 2563). จาก <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/1637>
- วัชร เล่าเรียนดี. เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- วิไล ปันวาละ. การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเรื่อง Food for Health โดยใช้กลวิธีการสอนแบบ KWL Plus สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- สุภัทสร วัชรคุปต์. ชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.
- อัจฉริยาภรณ์ ไฉ่เลิศ. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิค KWL Plus เรื่อง Food & Drink เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2558.
- Buehl, D. *Interaktyviojo Mokymosi Strategijos*. Vilnius: Garnelis, 2004.
- Carr, E., and D. Ogle. "KWL Plus: A Strategy for Comprehension and Summarization," *Journal Of Reading*. 30, 7 (April 1987): 626-631.
- EF Education First. *The World's Largest Ranking of Countries and Regions by English Skills*. (online) 2020 (cited 20 October 2020). Available from: <https://www.ef.co.th/epi/>, 2020.

การพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
Development of English Reading and Writing Skills Based on a Balanced Literacy
Approach for the 7th Grade Students

ชยุตม์ เสนาเทพ กชกร ธิปัตดี และสิริสุตา ทองเฉลิม
Chayuth Senathep, Goachagorn Thipatdee, and Sirisuda Thongchaleram

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

E-mail: tchayuthlocal@gmail.com

Received: June 12, 2023; Revised: June 29, 2023; Accepted: July 3, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมดุลภาษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมคำวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60–1.00 และแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/81.33
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ สมดุลภาษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop English learning kits based on a balanced literacy approach to develop reading and writing skills for the 7th grade students to have the efficiency according to the standard criterion of 80/80 and 2) to compare learning achievement before and after learning by using the English learning kits based on a balanced literacy approach. The samples used in the research were 30 students studying in the 7th grade at Khumkam Wittayakarn School under the Secondary Educational Service Area Office Ubon ratchatani Amnat Charoen in the second semester in the academic year of 2022. They were randomized by cluster sampling. The research instruments were English learning kits, a learning achievement test with 30 items, IOC between .60–1.00, and a test used to measure English writing skills. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The efficiency of the English learning kits based on a balanced literacy approach to develop reading and writing skills for the 7th grade students was 83.85/81.33 which met the standard criterion of 80/80.

2. The learning achievement of the English reading and writing skills for the 7th grade students by using the English learning kits based on a balanced literacy approach to develop reading and writing skills for the 7th grade students after learning was higher than that before learning with the statistical significance at the level of .01.

Keywords: Learning Kits, English Reading and Writing Skills, Balanced Literacy

บทนำ

ภาษาเปรียบเสมือนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาองค์ความรู้ การประกอบอาชีพ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลก ตลอดจนความตระหนักถึงความหลากหลายด้านวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในบรรดาภาษาต่างประเทศทั้งหมด ภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากลที่สามารถใช้สื่อสารกับชาวต่างชาติทั่วโลก และยังเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ในการค้นคว้าข้อมูลและความรู้ทั้งหลายแขนง ภาษาอังกฤษจึงนับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญและถูกใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด กล่าวได้ว่าแทบทุกประเทศในโลกมีการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และเป็นภาษาที่จำเป็นในการศึกษาขั้นสูงทั้งในและนอกประเทศ ที่ผู้คนนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษจะสามารถเข้าใจความคิด ทักษะคิด วัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ และความเคลื่อนไหวของโลกทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (โชติคามาศย์ แสงวงศ์, 2555) ด้วยเหตุนี้ทุกชาติในอาเซียนจึงได้มีการบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองถัดจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงการศึกษาด้านอุดมศึกษา (สำราญ ชันสำโรง, 2555)

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของภาษาต่างประเทศต่อการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้คนไทยมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารและเพื่อเป็นการตอบสนองความเป็นสากล โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ระบุถึงความสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ตลอดจนคุณภาพผู้เรียน ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และใช้ในการศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมอันหลากหลายของสังคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) โดยหลักสูตร ดังกล่าวมุ่งเน้นการสอนภาษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้จากการศึกษาหลักสูตรจะพบว่า ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดสมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้าน 1) ความสามารถด้านการสื่อสาร 2) ความสามารถ ด้านการคิด 3) ความสามารถด้านการแก้ปัญหา 4) ความสามารถด้านการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถ ด้านเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ข้อ (3) บัญญัติไว้ว่า เน้นให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น คิดเป็น รักการอ่านและการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศถือเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้โดยสถานศึกษา สามารถจัดเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนและจัดเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่มีความลึกและเข้มข้น หรือรายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ (กรมวิชาการ, 2546) โดยทุกทักษะ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนไปพร้อมกัน (กชกร ธิปัตติ, 2546)

การอ่าน เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในยุคข้อมูลข่าวสารซึ่งมีข้อมูลอยู่ในสื่อต่าง ๆ อันหลากหลายซึ่งข้อมูล ข่าวสารส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ จะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว (ทรรศนวรรณ พันธวงศ์, 2556) การอ่านถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เป็นการ ลงทุนที่น้อยที่สุดที่ทำให้ได้รับความรู้ แต่ความรู้ที่ได้รับนั้นสามารถนำไปขยายผลได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะปัจจุบัน ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับชนมณี แก้วพิกุล (2553) ที่กล่าวถึงความสำคัญ ของการอ่านว่าเป็นทักษะที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ช่วยพัฒนาสติปัญญา ให้มีความเฉลียวฉลาด รู้จักการเอาตัวรอดเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ช่วยพัฒนาชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดี รู้ทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่สังคมมีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารอันไร้พรมแดนและมีความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมาย การที่บุคคลสามารถอ่านออกและเข้าใจ จะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น

ในขณะเดียวกัน ทักษะการเขียน ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะทักษะการเขียน เป็นกระบวนการต่อเนื่อง หากผู้เรียนมีการฝึกทักษะการเขียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนก็จะเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียน ได้ดียิ่งขึ้น (กรมวิชาการ, 2542) การเขียนเป็นทักษะที่ยากและมีความซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการเขียนต้องมีการอาศัยความรู้และข้อมูลจากทักษะการฟัง การพูด การอ่าน มาเป็นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เขียนสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียนที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตามที่ตนเองต้องการจะสื่อสาร เมื่อถ่ายทอดออกไปแล้ว จะส่งผลให้ผู้อื่นรับทราบความคิด ความรู้สึกที่มีอยู่ของผู้เขียนว่าเป็นอย่างไร หรือมีความ ต้องการสิ่งใด ดังนั้นทักษะการเขียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกให้กับนักเรียน (พัสนี สิริบุตร, 2555) การสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ จึงจำเป็นที่จะต้องฝึกทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้

อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสังเกตได้ว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ถูกวางไว้ในลำดับสุดท้ายของทักษะทั้งสี่ เพราะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากที่สุดและต้องผ่านกระบวนการความคิดหลายขั้นตอน (สมิตรา อังวัฒนากุล, 2540)

แนวคิดสมดุลภาษา เป็นแนวทางการสอนภาษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งแบบรายกลุ่มและรายบุคคล มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ครูเป็นศูนย์กลางและผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวการสอนภาษาที่มีความสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียนและการสอนหลักการออกเสียงประสมคำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกฎทางภาษากับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังได้เจตคติที่ดีในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ปณิศา ไชยลือชา, 2559) สอดคล้องกับ Elementary (2012) ที่กล่าวว่า แนวคิดสมดุลภาษาเป็นแนวการสอนภาษาที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้เรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงจากการอ่านและการเขียน และ Marshall (2012) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบสมดุลภาษามีความสมดุลระหว่างแนวการสอนแบบองค์รวม (Whole Language) และการสอนแบบสะกดคำแจกลูก (Phonics) โดยเป็นการนำข้อดีของแนวการสอนทั้งสองแบบมารวมกันเพื่อให้เกิดเป้าหมายการอ่านที่มีประสิทธิภาพและการอ่านตลอดชีวิต อารี สัมหวดี (2550) กล่าวถึงแนวการสอนแบบสมดุลภาษาว่า มีแนวทางการสอนอ่าน และเขียนประกอบไปด้วยขั้นตอนคือ 1) การอ่านหนังสือให้ฟัง โดยครูอ่านหนังสือให้นักเรียนฟังเป็นตัวอย่าง 2) การอ่านร่วมกันทั้งชั้น โดยใช้หนังสือหรือบทความเรื่องเดียวกัน 3) การฝึกอ่านแบบกลุ่มย่อย โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก 4-6 คน ให้อ่านเงียบ ๆ ร่วมกันจากนั้นจึงมาอ่านให้ครูฟัง 4) การอ่านตามลำพัง ให้นักเรียนฝึกอ่านหนังสือหรือบทความด้วยตนเอง 5) การเขียนร่วมกัน โดยครูเขียนให้นักเรียนดูเป็นแบบอย่างหลังจากอ่านเรื่องจบแล้ว และ 6) การฝึกเขียนตามลำพัง ให้นักเรียนฝึกเขียนเป็นรายบุคคลโดยมีครูคอยดูแลและให้คำแนะนำในการเขียน

จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test หรือ (O-NET) จัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษในระดับประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง โดยคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2563 ในระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 33.25 ระดับจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ย 30.23 ซึ่งสรุปได้ว่าคะแนนผลการทดสอบคุณภาพผู้เรียน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งในระดับประเทศและจังหวัด ในรายวิชาภาษาอังกฤษนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ในขณะที่คะแนนผลการทดสอบดังกล่าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมคำวิทยาคารมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 26.90 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศและระดับจังหวัด นอกจากนี้หากพิจารณาคะแนนเป็นสาระการเรียนรู้ พบว่า ในสาระภาษาเพื่อการสื่อสารโรงเรียนชุมคำวิทยาคารมีคะแนนเฉลี่ย 27.36 ส่วนในระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 33.75 และในสาระภาษาและวัฒนธรรมโรงเรียนชุมคำวิทยาคารมีคะแนนเฉลี่ยที่ 23.53 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศอยู่ที่ 29.55 ซึ่งจะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ หรือ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนชุมคำวิทยาคารทั้งคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและคะแนนเฉลี่ยแยกตามสาระการเรียนรู้ล้วนมีคะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศ นอกจากนี้จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนชุมคำวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่าการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างมีปัญหา เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนและจัดการวัดทักษะความรู้ทางภาษาในด้านทักษะการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ ในชั้นเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง เมื่อมีการทดสอบการอ่านและเขียนนักเรียนจึงมีคะแนนที่ต่ำ ซึ่งส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษตกต่ำตามมา จากข้อมูลทางสถิติดังกล่าวจึงได้สะท้อนถึงสภาพปัญหาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

เพื่อการสื่อสารของนักเรียนที่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงและเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะปรับปรุงและพัฒนาทักษะทางภาษา โดยเฉพาะด้านการอ่านและเขียนของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น สามารถทำได้โดยการนำแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนมาใช้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนซึ่งแนวคิดสมดุภาษาก็เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้และความสำเร็จในการนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวคิดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในโรงเรียนชุมคำวิทยาคาร ทำให้ผู้วิจัยนำแนวคิดสมดุภาษามาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมคำวิทยาคารให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลจากการวิจัยจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะในด้านทักษะการอ่าน เขียนรายวิชาภาษาอังกฤษและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษตามแนวคิดสมดุภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุภาษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กลุ่มสหวิทยาเขตหอยไตร จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมคำวิทยาคาร และโรงเรียนโนนสูงวิทยาคม รวมจำนวนทั้งสิ้น 90 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมคำวิทยาคาร อำเภอภูพาน จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมดุภาษา

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 ชุด ชุดที่ 1 เรื่อง Back to school ชุดที่ 2 เรื่อง Cool stuff ชุดที่ 3 เรื่อง Homes ชุดที่ 4 เรื่อง families ชุดที่ 5 เรื่อง Animals ชุดที่ 6 เรื่อง Seasons ชุดที่ 7 เรื่อง Clothes ชุดที่ 8 เรื่อง Food

โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.57 มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด และมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นเอกสารประกอบการใช้ชุดกิจกรรม 16 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2. ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ (Multiple Choice Question) 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าเฉลี่ย .60–1.00 แปลผลคือสามารถนำไปใช้ได้

3. แบบวัดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ เพื่อวัดความสามารถด้านการเขียนโดยให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพ กำหนดให้มีแบบวัดทักษะการเขียนอยู่ท้ายชุดกิจกรรมในแต่ละชุด มีการกำหนดภาพที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในแต่ละบทเรียนจำนวน 5-8 ภาพ ให้นักเรียนดูภาพและเขียนเรื่องออกมาโดยให้ความยาวอย่างน้อย 5 ประโยค และเลือกใช้ Tenses ให้เหมาะสม เช่น Present simple หรือ Past simple ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนแบบวัดทักษะการเขียน (Scoring rubrics) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การสะกดคำ การเลือกใช้คำศัพท์ การเลือกใช้ไวยากรณ์ การจัดเรียงเนื้อหา และการสื่อความหมายโดยรวม มีระดับคุณภาพด้านละ 3 คะแนน รวมทั้งสิ้น 15 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับผู้บริหาร ครูประจำชั้นของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือและตัวอย่าง และขอความร่วมมือจากผู้บริหารของโรงเรียนทั้งโรงเรียนกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือและโรงเรียนตัวอย่างในการขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. จัดเตรียมความพร้อมของสื่อ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. นำเครื่องมือที่จัดเตรียมไว้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างแล้วหาคุณภาพของเครื่องมือและทำการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง

4. ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา

5. นำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ให้นักเรียนตัวอย่างทำก่อนเรียน โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการทดสอบก่อนการทดลอง 1 วัน

6. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมและแผนการจัดการเรียนรู้แบบสมดุลภาษากับตัวอย่าง ใช้เวลา 16 ชั่วโมง โดยดำเนินการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

7. นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อจบการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เก็บคะแนนเพื่อสังเกตความก้าวหน้าทางการเรียน

8. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน แล้วทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียน โดยทำการทดสอบหลังสิ้นสุดการทดลองแล้ว 1 วัน โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และแบบวัดทักษะการเขียนชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบอีกครั้ง แล้วตรวจให้คะแนน ซึ่งลักษณะของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จะเน้นไปที่การวัดทักษะการอ่านในเรื่องของการอ่านเพื่อจับใจความจากเรื่องที่อ่าน และแบบวัดทักษะการเขียนจะเน้นที่การวัดทักษะการเขียนสะกดคำเขียนประโยคเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

9. นำคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทุกชุด และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการนำเอาคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมทุกชุดรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เทียบกับคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยร้อยละตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ตั้งไว้ และเก็บคะแนนของกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 3 วิเคราะห์คะแนนทักษะการเขียนของนักเรียน หลังจากใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

จำนวนนักเรียน (n)	กระบวนการ			ทดสอบหลังเรียน		
	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ประสิทธิภาพ กระบวนการ (E_1)	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ (E_2)
30	480	12075	83.85	30	732	81.33

ผลการทดลองหาค่าประสิทธิภาพกระบวนการของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.33 ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.85/81.33

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S	t	P
ก่อนเรียน	30	14.10	2.51	59.241**	.001
หลังเรียน	30	24.40	2.40		

**p < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 2.51 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.40 มีการทดสอบค่า t ได้เท่ากับ 59.421 และมีค่า P -Value เท่ากับ .001 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ถูกสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คือ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.85/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และจากการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า หลังจากเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เหมาะแก่การนำไปใช้ฝึกทักษะทางภาษาทั้งทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ทั้งนี้เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ที่ถูกสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนอย่างมีระบบและเหมาะสม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตรและการศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่าน ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรม มีการอาศัยแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านรูปแบบด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล ในชุดกิจกรรมมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และออกแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นอ่านให้ฟัง ขั้นการอ่านร่วมกันทั้งชั้น ขั้นฝึกอ่านแบบกลุ่มย่อย ขั้นอ่านเองตามลำพัง และขั้นการฝึกเขียนตามลำพัง เพื่อเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาโดยเฉพาะในด้านทักษะการอ่านและทักษะการเขียน อาศัยแนวคิดของทศนา แคมมณี (2553) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ดังนั้นการนำแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนมาใช้ จะช่วยให้ผู้เรียน

มีโอกาสดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ และ Elementary (2012) ที่กล่าวว่าแนวคิดสมดุลภาษาเป็นแนวการสอนภาษาที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ธร บุปผามะตะนันท์ และทัศนีย์ นาคุณทรง (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการประสบการณ์ตามแนวสมดุลภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่พบก่อนการทดลองอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อได้รับการจัดการประสบการณ์ตามแนวสมดุลภาษาพบความเปลี่ยนแปลงโดยเด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสูงขึ้น ในสัปดาห์ที่ 6-8 หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นเท่ากับ 2.72, 2.84 และ 2.91 ตามลำดับ ผลของระดับความสามารถด้านการอ่านและการเขียนอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา กรุดประโคน (2563) ซึ่งได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวสมดุลภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านเขียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสมดุลภาษาก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.64 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.04 และจากผลการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสมดุลภาษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่านักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์คะแนนแบบวัดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ได้จากชุดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมง โดยทำการประเมินทักษะการเขียนด้วยแบบประเมินทักษะการเขียนที่สร้างขึ้นแล้วนำคะแนนของแต่ละชุดกิจกรรมมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียน 30 คน มีคะแนนจากแบบวัดทักษะการเขียนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 11-15 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก แสดงว่าการสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลต่อการพัฒนาความสามารถและทักษะการอ่าน-เขียนในวิชาภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา มีขั้นตอนและกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหมายของคำและการสะกดคำ และการฝึกอ่านและเขียน ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษ นักเรียนได้มีการฝึกอ่านฝึกเขียนบ่อยครั้งทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกันตวรรณ มีสมสาร (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบของการเรียนการสอนภาษาที่บูรณาการแนวคิดสมดุลภาษาร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านภาษาของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านภาษาของกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของธนศ เจริญทรัพย์, อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ และพงศธร มหาวิจิตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กเรียนรู้ซ้ำ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การสอนภาษาตามแนวสมดุลภาษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ถูกระบุว่าเรียนรู้ซ้ำจำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่าผลการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กเรียนรู้ซ้ำ โดยใช้การสอนภาษาตามแนวสมดุลภาษา จำนวน 5 ชุดฝึก และนำชุดฝึกไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างส่งผลให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลการเรียนอยู่ในระดับ ผ่าน ทุกคน และในด้านความพึงพอใจยังพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าชุดฝึกทักษะนี้สามารถ

พัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำชุดกิจกรรมไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียด และขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน จะต้องสอนไปตามลำดับขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้เขียนไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนมีการทำแบบฝึกหัดซึ่งเรียงลำดับจากง่ายไปยาก
2. เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกทักษะการเขียน หลังจากที่ครูตรวจและประเมินการเขียนตามเกณฑ์แล้ว ให้แจ้งให้นักเรียนทราบ หากพบว่านักเรียนที่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ครูผู้สอนควรอธิบายให้คำแนะนำเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล เพื่อให้เข้าใจ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำแบบฝึกในชุดกิจกรรมชุดต่อไป
3. ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสมดุลภาษาที่ผู้วิจัยได้นิยามไว้ให้เข้าใจ และจัดเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมก่อนนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุลภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียน ในเนื้อหาอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระ หรือในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ครบทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กชกร ธิปัตติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริสุตา ทองเฉลิม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ให้ความกรุณา ให้คำแนะนำ เสนอแนะ มีความห่วงใย และคอยช่วยเหลือเป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้เครื่องมือวิจัยที่มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการ ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณนักเรียนที่มาเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างและให้ความร่วมมือในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จนครบตามระยะเวลา ตลอดจนอาจารย์ในสาขาวิชาที่ให้เข้าไปปรึกษาและให้คำแนะนำในการทำงาน และเจ้าหน้าที่ประจำสาขาที่อำนวยความสะดวกและคอยช่วยเหลือในการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจนทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กชกร ธิปัตติ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษที่เรียน โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นภาระงานกับกิจกรรมที่เป็นหัวข้อเรื่อง. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี, 2546.

- กันตวรรณ มีสมสาร. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาโดยบูรณาการแนวสมดุภาษาและการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554
- ชนมณี แก้วพิกุล. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทยจากบทเพลงไทยลูกทุ่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553
- โชติคามาศย์ แสงวงศ์. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2555.
- ทรงศน์วรรณ พันธุ์วงศ์. การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษและคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ KWL-Plus. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- ทิตนา เขมมณี. ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ธเนศ เจริญทรัพย์, อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ และพงศธร มหาวิจิตร. “การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กเรียนรู้อำนาจระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้การสอนภาษาตามแนวสมดุภาษา,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 25, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2566): 197-206.
- นรินทร์ธร บุปผามะตะนัง และทัศนีย์ นาคุณทรง. “การจัดประสบการณ์ตามแนวสมดุภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัย,” วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 6, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 649-661.
- บุษบา กรุดประโคน. การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แนวสมดุภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านการเขียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2563.
- ปณิศา ไชยลือชา. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดสมดุภาษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2559.
- พัสนี สิริบุตร. การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2555.
- วิชาการ, กรม. คู่มือการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2542.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- สำราญ ชันสำโรง. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต 2555. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์, 2555.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อารี สัณหวี. **สอนภาษาไทยแนวสมดุลภาษา**. กรุงเทพฯ: สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก, 2550.

Elementary, Maya Angelou. **Balanced Literacy Handbook**. (online) 2012 (cited 18 April 2020). Available from <http://.maelementary.webs.com/balancedliteracy.htm>.

Marshall, P. **Balanced Literacy Instruction: A Truce For The Reading War?**. (online) 2012 (cited 18 April 2020). Available from <http://www.k12reader.com/balanced-literacy-instruction>.

การวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์ สู่ประชาคมอาเซียน

Creative Research and Agricultural Personnel Potential Development of the Chiang Mai Community to ASEAN Community

ทิตา สุนทรวิภาต¹ เบญจมาศ สันต์สวัสดิ์¹ วีระศักดิ์ สมยานะ² ภัทธนาวรรณ ฉันทรัตนโยธิน¹ และพันลพ สินธูยา¹
Thita Soonthornvipat,¹ Benjamas Sansawat,¹ Wirasak Somyana,² Phatthanawan Chanrattanayothin,¹
and Panlop Sinthuya¹

¹คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Faculty of Agricultural Technology, Chiang Mai Rajabhat University

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: thita_soo@cmru.ac.th

Received: June 9, 2023; Revised: July 17, 2023; Accepted: July 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการส่งเสริมการผลิต การแปรรูปสินค้าการเกษตรของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลปฐมภูมิของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจผ่านระบบการคัดกรองจากองค์กรบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นจาก 25 อำเภอ 20 ชุมชนเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่และคัดเลือกเหลือเพียง 6 กลุ่มที่ผ่านการคัดเลือกจากเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อนำมาพัฒนาต่อยอด โดยการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรภาคการเกษตร ระยะที่ 2 การจัดหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตร ระยะที่ 3 การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตร ระยะที่ 4 การประเมินผล โดยการเปรียบเทียบในระดับประชาคมอาเซียนอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) วิเคราะห์ศักยภาพด้วยตัวชี้วัด 3 ด้าน คือ ปริมาณการผลิตที่ได้คุณภาพ รายได้สุทธิ และพื้นที่การผลิต อภิปรายผลในลักษณะเชิงพรรณนาเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้สามารถหาแนวทางในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการวิจัยศึกษาศักยภาพของเกษตรกรทั้ง 6 ตัวอย่างที่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นแล้วนำมาต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้เพิ่มเติมมีปริมาณการผลิตของผลผลิตการเกษตรที่เพิ่มขึ้น มากกว่า 10 % ส่วนด้านการเพิ่มศักยภาพรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 7 % ส่วนในด้านการพัฒนาศักยภาพด้านปริมาณการเพิ่มพื้นที่การผลิตมีเพียง 2 ตัวอย่างเท่านั้นที่มีการเพิ่มศักยภาพและต้องการขยายพื้นที่การผลิตเพิ่มขึ้นคือกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ อ. สันป่าตอง และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วย อ. สารภี โดยมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ให้มากขึ้น และแบ่งสัดส่วนการทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่ประสบความสำเร็จทั้ง 6 กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการการพัฒนาศักยภาพอันดับแรกคือการมีผู้นำที่ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและกระตือรือร้นต่อการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ สม่่าเสมอ นอกจากนี้กลุ่มยังต้องมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ จึงส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จบนพื้นฐานของหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ต้องคำนึงถึงความต้องการของเกษตรกรเป็นหลักเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาเพื่อตอบโจทย์ที่ตรงกับปัญหาของเกษตรกร ในแต่ละด้านเพื่อการพัฒนาการที่ต่อเนื่อง โดยผ่านระบบที่เลี้ยงร่วมกันกับผู้ที่มีความรู้เพื่อให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยแนะนำให้มีการใช้ระบบแก้ไขปัญหตามห่วงโซ่คุณค่าอย่างเป็นลำดับขั้นเพื่อนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าของสินค้าชุมชนเพื่อการแข่งขันในระดับอาเซียนต่อไปได้

คำสำคัญ: ปริมาณผลผลิต รายได้สุทธิ ปริมาณพื้นที่เพาะปลูก การพัฒนาศักยภาพ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

The objectives of the research were to study potentiality and to promote creative research and agricultural personnel potential development of the Chiang Mai community to ASEAN Community based on the Philosophy of the Sufficiency Economy in promoting the production and the agricultural product processing in the Chiang Mai community. This research was conducted as a qualitative research by using the primary information of the groups of the farmers participating in the project voluntarily and screened by local administrative organizations from 25 districts, 20 agricultural communities in Chiang Mai Province to have only 6 groups after screened according to the criteria regulated to bring the 6 groups to develop. The research was divided into 4 phases. The first phase was to study the primary information of the agricultural personnel. The second phase was to find guidelines to develop the agricultural personnel. The third phase was to try out the guidelines for developing the agricultural personnel. The fourth phase was to evaluate by comparing the findings of the research to ASEAN Community. The research was carried out based on the participation action research (PAR) by analyzing the potentiality by using 3 indicators: quality production quantity, net incomes, and production areas. The discussion was described in the descriptive way to express the potentiality of the farmers' groups to be able to find the guidelines for developing the economic systems of the Chiang Mai community to ASEAN Community creatively.

According to the study on the potentiality of the 6 groups initially selected and used to develop their additional knowledge, the production quantity of these farmers' groups increased more than 10%, in the additional potentiality, their net incomes increased at least 7%, and in the potential development of the additional production areas, only 2 sample groups adding potentiality and expanding the production areas: a rice organic production group in Sanpaton District and a longan production group in Saraphi District, the areas were used more than before and allocated to do the integrated farming. The research findings showed that all of the 6 groups succeeded in participating the potential development project. The first thing the groups had to do was to have good leaders and creative ideas, accept changes and be eager to constantly search for new knowledge. In addition, the group had to be united and honest. As a result, the farmer groups that joined the community enterprise groups were successful based on the Philosophy of the Sufficiency Economy. In this regard, the development of the potentiality of the agricultural personnel in the Chiang Mai community had to take into account the needs of farmers as the main focus in order to

lead to the development to meet the needs and problems of farmers in each aspect to continue to develop through a joint mentoring system with knowledgeable people to provide the community with professional learning that was appropriate for them by recommending to use the system to solve problems along the value chain step by step in order to increase the value of the community products to compete at the ASEAN level in the future.

Keywords: Production Quantity, Net Incomes, Production Areas, Potential Development, ASEAN Community

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจโดยการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม รวมทั้งการเปลี่ยนโครงสร้างตลาดแรงงานและบริบททางเศรษฐกิจที่เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงนำมาสู่การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องมีการปรับตัวตามพลวัตที่เกิดขึ้นด้วย (อินทราภรณ์ อินทรประจบ, วันทนี แสงภักดี และสัญญา เคนาภูมิ) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทของประเทศไทยนั้นมีความต่อเนื่องเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานทุกประเภทให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาชาติโดยหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ (อรรณพ เรืองกล้าป่วงศ์ และคณะ, 2557) สำหรับภาคการเกษตรได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรด้วยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุลมีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ (กาญจนา สุระ, 2556) ในการพัฒนาประเทศย่อมต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องการมีการปรับตัวให้เข้ากับความผันผวนของเศรษฐกิจยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่นั้นต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Communication) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความร่วมมือประสานงาน (Collaboration) และความสามารถในการปรับตัว (Adaptation) ซึ่งเป็นด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Soft skill) ที่พึงมี (Yuprasert, 2010) อย่างไรก็ตามเกษตรกรไทยยังคงพบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะมิติของการผลิตระดับผลิตภาพ (Productivity) ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่สูงนักและรายได้เกษตรกรมีอัตราเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ สาเหตุหลักเกิดจากการที่เกษตรกรมีความรู้ไม่เพียงพอ (สุกัญญา พยุงสิน, 2561)

จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ พืช ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ และบริการทางการเกษตร โดยพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 13.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด อย่างไรก็ตามภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่มีแนวโน้มหดตัวลง เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัญหาภัยแล้ง ขาดแหล่งน้ำ และแรงงานภาคการเกษตร จากข้อมูลการเกษตรของจังหวัดเชียงใหม่พบว่าการแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกได้ 3 กลุ่มดังนี้ คือกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มยุวเกษตรกร และพบว่าสถานภาพความเข้มแข็งของกลุ่มส่วนใหญ่ยังอยู่ในสถานภาพปานกลางและต้องการการปรับปรุงและพัฒนา (กาญจนา สุระ, 2556) การพัฒนาลิขค่าการเกษตรนั้นอาศัยกระบวนการในห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) หรือกระบวนการสร้างคุณค่า (Value creation) ของสินค้าและบริการที่ต้องการขายให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Osterwalder et al, 2014) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญได้แก่ การผลิต การสร้างมูลค่า การขายและบริการ ซึ่งปัญหาของเกษตรกรมักเกิดจากการไม่ควบคุมการผลิต หรือการขาย ปริมาณการผลิตที่มากเกินไปทำให้ส่งผลต่อราคาสินค้า ประกอบกับการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางจึงทำให้ ราคาสินค้าการเกษตรตกต่ำลง (ชูชาติ ตันอังสนากุล และวรรณดี สุทธิวราร, 2559) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ภาคการเกษตรนั้นสามารถทำได้หลายแนวทางตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมีการดำเนินการ อาทิ เช่น

1) ขับเคลื่อนการปฏิรูปภาคการเกษตร เช่น มุ่งเน้นให้เกษตรกรรู้เท่าทันการตลาด การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีความเป็น Smart farmer ส่งเสริมรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เป็นต้น

2) การพัฒนาศักยภาพการผลิตภาคการเกษตร เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ตลอดห่วงโซ่อุปทาน การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริม และพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง (สุเทพ คำเมฆ, 2559) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการพัฒนารูปแบบอื่น เช่น การศึกษาดูงาน การอบรม และการวางแผนและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการสินค้าหรือบริการ การสร้างตราสินค้า การกำหนดราคาจำหน่าย การเลือกช่องทางการตลาด การสร้างการรับรู้ของตลาดเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารการตลาด (สายเพชร อักโข และคณะ, 2560) เช่นเดียวกับ มูลนิธิอาเซียน (ASEAN foundation) ได้มีหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรในกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาให้บุคลากรภาคการเกษตรมีความรู้และประสบการณ์ ทั้งยังส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างเครือข่ายระหว่าง เกษตรกรขึ้นเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเกษตรกรที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ในประเทศอินโดนีเซียนั้นถึงแม้ว่าจะมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมแก่การเพาะปลูก แต่ได้ประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งภาครัฐจึงได้มีการส่งเสริมให้มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง และให้ความรู้ด้านเทคนิคทางการเกษตร ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูพื้นที่การเกษตร มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตของบุคลากร สำหรับประเทศ เวียดนามนั้นการเพิ่มปริมาณการส่งออกของผลผลิตภาคการเกษตรเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีปริมาณผลผลิตส่งออก ที่ต่ำอยู่ ทางกระทรวงเกษตรประเทศเวียดนามจึงส่งเสริมโดยการละเว้นการเสียภาษีสินค้าเกษตร ภาษีที่ดิน และ สนับสนุนให้ชาวต่างชาติมาลงทุนมากขึ้น แนะนำการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการเกษตรแบบสะอาดปลอดภัย มาประยุกต์ใช้ มีการเพิ่มองค์ความรู้และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรให้มี ประสิทธิภาพทั้งระดับปริมาณและคุณภาพส่งผลให้มันกลวงเพิ่มขึ้นจาก 10% เป็น 15% เช่นเดียวกันกับประเทศ กัมพูชาที่กำลังพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรทั้งในส่วนของผู้คนและผลผลิต เนื่องจากภาคการเกษตรของประเทศ กัมพูชามีบทบาทสำคัญต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงมีนโยบายเพิ่มการส่งออกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญมากขึ้น โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภายในประเทศให้มากขึ้นแต่ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าการเกษตรของกัมพูชา ยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากยังขาดเทคโนโลยีทั้งด้านการผลิตและการแปรรูป รัฐบาลกัมพูชาจึงมีนโยบายที่จะยกระดับ การผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรให้มากขึ้น โดยเน้นการเชื่อมโยงทุกภาคส่วนตลอดห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่เกษตรกร จนถึงผู้ส่งออก มีการตรวจรับรองคุณภาพตลอดจนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มศักยภาพ ภาคการเกษตรได้ และสามารถแก้ไขปัญหาผลผลิตตกต่ำ ส่วนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผลผลิตทางการ เกษตรอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัจจัยการผลิตที่มีขีดจำกัด เกษตรกรขาดการเข้าถึงข้อมูล เกษตรกรมีต้นทุนไม่เพียงพอ ไม่มีเครดิต การเข้าถึงตลาดถูกจำกัดด้วยอุปสรรคทางกายภาพ เช่น การคมนาคม ที่ยังไม่สะดวกเท่าที่ควรทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคหรือตลาดโลกอยู่ในระดับ ที่ต่ำด้วย จึงได้มีการวางแผนพัฒนาการเกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเกษตรของโลกเป็นแบบทันสมัยมากขึ้น มีการรวมกลุ่มระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น AEC GMS รวมถึงการเกษตรแบบใหม่ เช่น Food Safety เกษตรอินทรีย์ พืชเชิงสุขภาพภูมิศาสตร์ (GI) Fair Trade และ Carbon Market การจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนาชนบทอยู่บนพื้นฐาน ของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ได้แก่ การเพิ่มผลผลิตด้านอาหาร การตั้งกลุ่มพัฒนาสินค้า เกษตรและเกษตรกรเป็นต้น (Hoang, 2020)

ดังนั้นการศึกษาศักยภาพและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในระบบด้านการผลิต และกระบวนการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่สามารถแข่งขันในระดับตลาดอาเซียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไทยให้ยั่งยืนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาศักยภาพและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่อย่าง สร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการส่งเสริมการผลิต การแปรรูป สินค้าการเกษตรของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/ตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 25 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่างโดยวิธีแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้งสิ้น 20 ชุมชนจาก 25 อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ คัดเลือกบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน ที่มีความสนใจ และพร้อมให้ความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพจำนวน 6 กลุ่ม

2. ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 25 อำเภอจาก 20 ชุมชน ทั่วจังหวัด เชียงใหม่

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน เกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยและพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตร ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

2.3 เครื่องมือการประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังนี้

2.3.1 แบบประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

2.3.2 แบบสังเกตและประเมินศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน

3. การวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การนิยามข้อมูลมีลักษณะข้อความ การบรรยาย ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น ต่าง ๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวลเพื่อหาข้อยืนยันและเพื่อการเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรภาคการเกษตร

จากการวิเคราะห์ศักยภาพและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 กลุ่ม จากการคัดเลือกโดยศึกษาถึงบุคลากรภาคการเกษตรที่มีศักยภาพสูง ปานกลาง และต่ำ ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

โดยคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพ โดยมีบุคลากรภาคการเกษตรที่สนใจประเด็นพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยในระหว่างการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรภาคการเกษตร เช่น ที่มาหรือเหตุจูงใจในการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การเพิ่มมูลค่า การตลาด เป็นต้น การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตร โดยอาศัยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับนิยามศัพท์ของศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในด้านการเกษตร แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ตามห่วงโซ่อุปทาน ได้แก่ ด้านการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการแปรรูปและการสร้างนวัตกรรม และด้านกระบวนการตลาดสินค้าเกษตร ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการพัฒนา ศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรอย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมอาเซียน

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างการบันทึกข้อมูลจากการบันทึกเสียงจะถูกนำมาถอดเทป ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมอบรมและพัฒนาศักยภาพ อาทิเช่น การอบรมสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประเมินศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรก่อนเข้ารับการพัฒนา ศักยภาพ โดยอาศัยเกณฑ์การประเมินศักยภาพ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา เหตุจูงใจ หรือความต้องการในการ เข้าร่วมพัฒนาศักยภาพต่อไป ทั้งนี้จะรวบรวมผลสัมฤทธิ์ และประเมินจากตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. รายได้เฉลี่ยต่อปีในระหว่างที่เข้าร่วมการวิจัย
2. ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อปี
3. ปริมาณพื้นที่การผลิตเปรียบเทียบกับรายได้และปริมาณผลผลิต

ตารางที่ 1 ศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรในแต่ละกลุ่มบุคลากรภาคการเกษตร

ตัวชี้วัด กลุ่มบุคลากรภาคการเกษตร	ชาวสันป่าตอง (คุณสมพล ไหมเงินจันทร์)	กลุ่มลำไย สารภี (คุณสายัญญ์ นามวงศ์)	กลุ่มน้ำมันงาบ้านปง (คุณนุชจริณพร บิมปา)	กลุ่มกุหลาบบ้านปง (นางนงนุช ยานุญนะ)	เห็ด 7 ชนิด (นางดวงพร โปธิ)	เสาวรส แมงอา (คุณสุภัตรา ชันธิ)
1. ความต่อเนื่องในการผลิต	✓	✓			✓	✓
2. ผลิตภัณฑ์มีบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน	✓		✓			✓
3. มีการจำหน่ายในตลาดต่างถิ่นด้วย	✓				✓	✓
4. มีการประชาสัมพันธ์และจำหน่ายทางระบบอินเทอร์เน็ต	✓	✓	✓	✓		✓
5. มีจำนวนแรงงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป	✓	✓	✓	✓	✓	
6. มีผลิตภัณฑ์ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป	✓	✓		✓	✓	
7. มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละเดือน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 1 ศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรในแต่ละกลุ่มบุคลากรภาคการเกษตร (ต่อ)

ตัวชี้วัด กลุ่มบุคลากรภาคการเกษตร	ชาวสวนป่าตอง (คุณสมพล ไหมจันทร์)	กลุ่มลำไย สารภี (คุณสายัญญ์ นามวงศ์)	กลุ่มน้ำมันงาบ้านปง (คุณอนุชกรินทร์ ปิมปา)	กลุ่มกุหลาบบ้านปง (นางนงนุช ยาบุญชนะ)	เห็ด 7 ชนิด (นางดวงพร โปธิ)	เสาวรส แม่เอย (คุณสุพัตรา ชันธิ)
8. กระบวนการผลิตได้มาตรฐาน ในระดับ Primary GMP หรือการได้รับมาตรฐาน ออย. หรือการเป็นเกษตรอินทรีย์	✓ Organic	✓ GAP	✓ ออย.			✓ Organic
9. มีความรู้ความสามารถ ในการเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้	✓	✓		✓	✓	✓
รวมคะแนน	9	7	5	5	6	6
สิ่งที่ต้องการพัฒนา	การคัด พันธุ์ เมล็ด ข้าว ไว้ ทำพันธุ์	ระบบ การทำ เกษตร เชิง ท่องเที่ยว	การทำ น้ำมันงา และ บรรจุ ภัณฑ์	การทำ และชำ กุหลาบ	การ พัฒนา เข้าสู่ ระบบ GMP	การทำ น้ำ เสาวรส และ บรรจุ ภัณฑ์

ระยะที่ 2 การจัดหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตร

การจัดหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรในงานวิจัยนี้ จะจัดหาตามความต้องการของบุคลากรภาคการเกษตรซึ่งแบ่งตามศักยภาพ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการแปรรูปและการสร้างนวัตกรรม และด้านกระบวนการตลาดสินค้าเกษตร (ตารางที่ 2) โดยกลุ่มเกษตรกรที่สนใจและได้รับการคัดเลือก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ความต้องการพัฒนาของบุคลากรภาคการเกษตรแบ่งตามศักยภาพ 3 ด้าน และแนวทางการพัฒนา

ศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตร	ความต้องการพัฒนาของบุคลากรภาคการเกษตร	แนวทางการพัฒนา
1. ด้านการผลิตสินค้าเกษตร อาทิ เช่น ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อปี รายได้เฉลี่ยต่อปี	มาตรฐานการผลิตและบรรจุภัณฑ์	การอบรมเชิงปฏิบัติการ / การศึกษาดูงาน
2. ด้านการแปรรูป และการสร้างนวัตกรรม	การแปรรูปผลิตภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้	การศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. ปริมาณพื้นที่การเกษตร	ใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้น	จัดสัดส่วนการใช้พื้นที่ให้เหมาะสม กับการเพาะปลูกพืชแต่ละชนิด

ตารางที่ 3 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	รายชื่อ/กลุ่มเกษตรกร	ผลผลิต
1	สันป่าตอง	บ้านดง	นายสมพล ใหม่จันทร์	ข้าวอินทรีย์
2	สารภี	หนองแฝก	นายสายัณห์ นามวงศ์	ลำไย
3	หางดง	บ้านปง	นางนุชจรินทร์ ปิมปา	น้ำมันงา
4	หางดง	บ้านปง	นางนงนุช บุญยานะ	กุหลาบ, อะโวคาโด
5	แม่ฮาด	บ้านหลวง	นางดวงพร โปธิ	เห็ด 7 ชนิด
6	แม่ฮาด	แม่นาวาง	นางสุพัตรา ชันธิ	เสาวรส

ระยะที่ 3 การทดลองใช้แนวทางการพัฒนา

การพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

การอบรมแนวทางการอบรมจะมุ่งเน้นการให้ข้อมูล ในหัวข้อที่เกษตรกรมีความต้องการพัฒนาศักยภาพ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการดังนี้

- การสำรวจดิน เก็บตัวอย่างดินและการวิเคราะห์ดินเพื่อการจัดการผลผลิตทางการเกษตรอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรด้านการตลาดออนไลน์ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- การอบรมเรื่องดินและการทำปุ๋ยหมัก
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรด้านเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์จากงา เห็ด กุหลาบ เสาวรส ลำไย ข้าวอินทรีย์ เป็นต้น
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสินค้าทางการเกษตรแปรรูปตามมาตรฐานระบบการผลิตหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาหาร (GMP)

ระยะที่ 4 การประเมินผล

การประเมินผลของโครงการพิจารณาจากข้อมูลที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ ในด้าน ปริมาณการผลิต รายได้ และพื้นที่การผลิต 2) ผลการประเมินศักยภาพของบุคลากรภาคการเกษตรโดยผู้สำรวจภายนอก (Observer) และ 3) ผลความพึงพอใจของบุคลากรภาคการเกษตรในการเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการฯ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าเฉลี่ย และร้อยละ เป็นต้น

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมอาเซียน

จากผลการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรทั้ง 6 กลุ่ม ตัวที่ถูกคัดเลือกแล้วพบว่า มีศักยภาพที่สามารถนำมาต่อยอดให้พัฒนาศักยภาพได้ โดยใช้แบบประเมินเบื้องต้นเพื่อพิจารณาศักยภาพ และเมื่อทำการคัดเลือกได้กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 6 กลุ่มนี้แล้ว เกษตรกรทั้ง 6 กลุ่มถูกจัดกลุ่มเพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการที่กลุ่มตนเองอยากจะพัฒนา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในภาคการเกษตรของตนอย่างแท้จริงและยั่งยืน หลังจากบุคลากรภาคการเกษตรทั้ง 6 กลุ่มตัวที่ถูกคัดเลือกเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ทางโครงการจัดให้แล้วนั้น ทั้งหมดระยะเวลาต่อเนื่อง 3 ปี แล้วทำการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยการประเมินด้วยตัวชี้วัด 3 ด้าน คือ ปริมาณผลผลิต รายได้สุทธิ และพื้นที่การผลิต โดยจัดกลุ่มการพัฒนาทั้ง 3 ด้านดังต่อไปนี้

1. การเพิ่มศักยภาพด้านการเพิ่มปริมาณผลผลิต

ในด้านการเพิ่มปริมาณผลผลิตพบว่ากลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่มมีการเพิ่มปริมาณการผลิตของผลผลิตในปีที่ 1 ของการอบรมและปีที่ 2 มากกว่า 10% เป็นต้นไป

2. การเพิ่มศักยภาพด้านการเพิ่มรายได้สุทธิ

ในด้านการเพิ่มศักยภาพรายได้สุทธิพบว่ากลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม มีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากปีที่ 1 และปีที่ 2 เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 7%

3. การเพิ่มศักยภาพด้านปริมาณพื้นที่การเพาะปลูก

สรุปผลการวิจัย

สรุปแนวทางในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตร ในประเด็นพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์สู่ประชาคมอาเซียน คือ

1. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรควรคำนึงถึงความต้องการของเกษตรกรเป็นสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบโจทย์และตรงกับความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรจะเข้าใจปัญหาได้อย่างลึกซึ้งกว่าผู้วิจัย

2. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรควรดำเนินการในลักษณะการพัฒนาผ่านระบบพี่เลี้ยง และ ผู้สอนงาน (Coaching and Mentoring) เพื่อเกษตรกรจะได้ทำการพัฒนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากร จนเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community)

3. การพัฒนาศักยภาพควรแก้ปัญหาตามห่วงโซ่คุณค่าอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น หากเกษตรกรมีปัญหาในศักยภาพด้านการผลิตควรจะเร่งแก้ปัญหาในด้านศักยภาพการผลิตก่อนเพื่อเป็นการวางแผนให้นำไปสู่การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการตามห่วงโซ่คุณค่าต่อไป

4. การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรควรดำเนินการไปพร้อมกับการให้ความรู้ทางด้านต่าง ๆ เพื่อการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งความรู้ในศาสตร์การตลาด การเงิน การบัญชี การออกแบบ การติดต่อสื่อสาร และอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าควบคู่ไปกับการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์ สู่ประชาคมอาเซียน พบว่าศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรทั้ง 6 กลุ่มที่คัดเลือกในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทั้ง 6 กลุ่มตัวอย่างสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรมในโครงการวิจัยตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรตลอดระยะเวลาของการวิจัยพบว่าในปีสุดท้ายของการวิจัย บุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 6 กลุ่มนั้นมีความคิด

สร้างสรรค์ ริเริ่ม และมีความสามัคคี โดยส่วนสำคัญคือการมีผู้นำกลุ่มเกษตรกรที่ดี สนใจผู้ร่วมโครงการ ไม่ยอมแพ้และไม่ย่อท้อต่อความลำบาก จึงส่งผลให้ทั้ง 6 กลุ่มเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนประสบผลสำเร็จจนพื้นฐานการพัฒนาตามหลักการทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนของจังหวัดเชียงใหม่สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น จะมีความแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นกับความเข้มแข็งของคนในกลุ่ม และชนิดของผลผลิต ในแต่ละชุมชน อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคการเกษตรตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว พบว่าทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานทุกประเภท ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถูกกำหนดให้เป็นนโยบายที่มีความสำคัญและจัดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Yuprasert (2010) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรดังนี้ คือ 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของบุคคล ทำให้บุคคลมีสมรรถภาพในการดำเนินงาน มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น 2) ช่วยให้เกิดการประหยัดเวลา และลดความสูญเสียไปทางการดำเนินงาน เพราะบุคคลที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำอะไรสิ่งใดผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้ทรัพยากรการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการดำเนินงานด้านการพัฒนาได้ผลเต็มที่และตรงตามวัตถุประสงค์ ส่วนด้านการพัฒนามีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ช่วยทำให้บุคคลได้เรียนรู้งานในด้านหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างบุคคลที่เพิ่งได้รับการเรียนรู้ในการดำเนินการใหม่ 4) ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของรัฐ หรือการดำเนินการต่าง ๆ เพราะบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจงาน การดำเนินงานและงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี 5) ช่วยกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าในชุมชน การงานกล่าวคือ ทำให้บุคคลทุกคนมีโอกาสพัฒนาและชุมชนก้าวหน้าไปสู่สถานภาพที่ดีขึ้น 6) ช่วยทำให้บุคคลเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งในด้านความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามแนวทางการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self-Reliance) ตามแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนหรือการพัฒนาชนบทที่สำคัญ ๆ คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาคือการที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก กิจกรรม และโครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการอยู่หลายพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบันนั้นล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพึ่งตนเองได้ของราษฎรทั้งสิ้น

แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรคือขอบเขตและวิธีการที่เหมาะสมในการนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในด้านที่ต้องการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ ทักษะการทำงาน หรือประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมาช้านาน ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกัน ดังในการวิจัยครั้งนี้ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรจึงมีการรวบรวมแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยหลัก ๆ แบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. การจัดการเครือข่ายบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน

ประเด็นหลักเน้นไปที่ด้านความเข้มแข็งของผู้นำ ผู้นำมีความเข้มแข็ง รอบรู้และมีความเข้าใจในภารกิจของตน มีการประสานผลประโยชน์ให้กับสมาชิกเครือข่ายเป็นอย่างดีมีวิสัยทัศน์ รวมถึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาของสมาชิกและสามารถประสานประโยชน์ของสมาชิกได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Yuprasert (2010) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกและความเข้มแข็งของผู้นำรวมไปถึงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย นอกจากนี้ Wongsamutpaisarn (2008) ศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนเทศบาลสมุทรปราการพบว่าผู้นำจะบริหารองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งชุมชนให้ดีขึ้นนั้นไม่ได้อาศัยแต่เพียงการมีลักษณะที่โดดเด่นของภาพลักษณ์ภายนอกของผู้นำเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยความรู้และความรับผิดชอบที่ดีด้วย จึงจะบรรลุผลแห่งความสำเร็จได้ ดังคำว่า “ความรู้คู่คุณธรรม”

2. บทบาทของภาครัฐที่มีต่อบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน

นโยบายการส่งเสริมของรัฐ ต้องสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในการผลิต และสนับสนุนสินค้าทางการเกษตรของชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้า ช่วยจัดหาสนับสนุนเงินทุนเพื่อใช้จ่ายในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย ด้านการสนับสนุนของสถาบันวิชาการ และสถาบันวิชาการควรให้การอบรมตามความต้องการของสมาชิกเครือข่ายเกษตร ผู้สนับสนุนเรื่องการฝึกอบรมตามความต้องการของสมาชิกซึ่งจัดอบรมให้อย่างต่อเนื่อง

3. ความเข้มแข็งของเครือข่ายบุคลากรภาคการเกษตรของชุมชน

Kanchanasuwan (2011) อธิบายว่า ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติทางสังคมและองค์กรชุมชน คือ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายและสมาชิกในชุมชนได้มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อของชุมชน นอกจากนี้ความเข้มแข็งของเครือข่ายบุคลากรเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจสมาชิกเครือข่ายซึ่งต้องมียาได้เพียงพอต่อการดำรงชีพและมีเงินออมในครัวเรือน แต่ควรมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ แก่สมาชิก และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น มีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongsamutpaisarn (2008) พบว่าด้านความเข้มแข็งของผู้นำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การเป็นผู้นำเมื่อได้ผ่านการอบรมองค์ความรู้ รวมทั้งมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่มเกษตรชุมชนเพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดการร่วมมือของสมาชิกเครือข่ายมากขึ้น เมื่อมีการจัดการระบบเครือข่ายที่ดี ภาครัฐจึงมีการสนับสนุนทั้งทางด้านวิชาการและงบประมาณเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าทางการเกษตรของชุมชน

4. เกษตรชุมชน

เกษตรชุมชนเป็นการใช้พื้นที่ในชุมชนทำการเกษตรแบบดั้งเดิม นิยมอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบทเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการวางแผนและออกแบบชุมชนที่น่าอยู่อาศัย เนื่องจากช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจที่ดีในชุมชนทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้ และลดผลกระทบที่เกิดจากการทำการเกษตรแบบสมัยใหม่ ซึ่งมักจะเป็นการเพาะปลูกพืชเพียงชนิดเดียวเป็นจำนวนมากทำให้ต้องใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมากเป็นการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งสำคัญต่อความสมดุลของระบบนิเวศทำลายหน้าดินและป่าไม้ และสิ้นเปลืองพลังงานจำนวนมากศาลแนวความคิดเรื่องเกษตรชุมชนเป็นการทำการเกษตรในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการหมุนเวียนการผลิตและการบริโภคภายในท้องถิ่นเองเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจต่อชุมชน รวมถึงการออกแบบจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร โดยระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียงเชื่อว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมของชุมชนให้ดีขึ้นโดยมีปัจจัย 2 อย่างคือ 1) การผลิตจะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างปริมาณผลผลิตและการบริโภค และ 2) ชุมชนจะต้องมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรของตนเอง ซึ่งผลดีที่จะเกิดขึ้นคือ สามารถที่จะคงไว้ซึ่งขนาดของประชากรที่ได้สัดส่วน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และปราศจากการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้จึงถูกใช้เป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจมหภาคของไทย เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล ยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุข มุ่งสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน หรือที่เรียกว่า “สังคมสีเขียว” ด้วยหลักการดังกล่าวจะไม่เน้นเรื่องตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจแบบวิถีชุมชน หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนเมืองและชนบท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มเกษตรกรต้นแบบทั้ง 6 กลุ่มสามารถนำข้อเด่นของแต่ละกลุ่มขยายผล และประยุกต์ใช้ให้กับกลุ่มชุมชนเกษตรกรอื่น ๆ ภายในจังหวัดเชียงใหม่ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการขยายผลการดำเนินงานวิจัยไปสู่ชุมชนที่มีความเป็นเกษตรล้าหน้าในบริบทของชุมชนทางภาคเหนือ ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับจังหวัดเชียงใหม่ อาทิเช่น ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ เป็นต้น เนื่องจากชุมชนดังกล่าวมีวัฒนธรรมการปลูกพืช สภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้มีสินค้าทางการเกษตรที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนและการพัฒนาส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรด้านอื่น ๆ ในชุมชนเกษตรจังหวัดในเขตภาคเหนือให้มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับอาเซียนภายใต้พื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของการผลิตสินค้าทางการเกษตรแบบล้าหน้า

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระ. การวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ปีที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.), 2556.
- ชูชาติ ตันอังสนากุล และวรรณดี สุทธิธารกร. “ทางออกเพื่อความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา,” *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 31, 1 (มกราคม-เมษายน 2559): 57-62.
- สายเพชร อักโข และคณะ. “การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรทำขุนแผน ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี,” *วารสารบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 6, 12 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 56-76.
- สุกัญญา พยุงสิน. “การพัฒนาลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย (ผักและไม้ผล) แบบมีส่วนร่วมของชุมชนใน จังหวัดลพบุรี,” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี*. 7, (พิเศษ) (ตุลาคม-ธันวาคม 2561): 61-72.
- สุเทพ คำเมฆ. *ทุนทางสังคมกับการพัฒนาเป็นชุมชนพึ่งตนเองของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559.
- อรรณพ เรืองกัลปาวงศ์ และคณะ. “การพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรรมชาติดูแลชุมชนวัดญาณสังวราราม วรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี,” *วารสารวิจัย มสธ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*. 10, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2557): 73-90.
- อินทราภรณ์ อินทรประจบ วันทนีย์ แสนภักดี และสัญญา เคนาภูมิ. “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่เข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ จังหวัดชัยภูมิ,” *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 196-210.
- Hoang, V. V. “Investigating the agricultural competitiveness of ASEAN countries,” *Journal of Economic Studies*. 47, 2 (2020): 307-332.

Kanchanasuwan, W. **The process of strength community management: Formation factor and KPI.** (online) 2011 (cited 17 June 2011). Available from: http://journal.nida.ac.th/journal/attachments/wa_natam.pdf

Osterwalder, A. et al. **Value Proposition Design.** New Jersey: Wiley, 2014.

Wongsamutpaisarn, A. **The role of community leader in inner community conflict resolution: Case study Samutprakarn Municipal.** Master's thesis, Konkean University, 2008

Yuprasert, B. **Network Concept.** Bangkok: Sukothai Thammatiraj University, 2010.

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ด้วยสื่อ Interactive Notebook
Development of Reading Comprehension skills of the 9th Grade Students through
Learning Management by Using Interactive Notebook

สุพรรณษา สัตยากุล สรียกานต์ ยี่เก็งเอี่ยม และปิยาภรณ์ พิชญากิรัตน์
Supunsa Suttayagoon, Sariyakarn Yeekengiam, and Piyaporn Pitchayapirat

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education,
Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: supunsa092541@gmail.com

Received: May 25, 2023; Revised: August 7, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน และแบบทดสอบการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดคิดเป็น 82.27

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความ การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook

Abstract

The objectives of this study were 1) to develop reading comprehension skills compared with the criterion of 70% and 2) to compare reading comprehension skills of the 9th grade students before and after learning through learning management by using interactive notebooks. The samples used in this research were 30 students studying in the 9th grade, room 3/6, at Benchama Maharat School. They were randomized by cluster sampling by drawing classroom-unit lottery. The research instruments were 6 leaning management plans and a reading comprehension test. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The findings of the development of the reading comprehension skills of the 9th grade students through learning management by using interactive notebooks showed that all 30 (100%) students passed the criteria of 70%, with = 82.27.
2. The findings of the comparison of the reading comprehension skills of the 9th grade students through learning management by using interactive notebooks showed that the mean score after learning was higher than that before learning with the statistical significance at the level of .05.

Keywords: Reading Comprehension, Learning Management by Using Interactive Notebooks

บทนำ

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ายิ่งของชาติ เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการของตนให้ผู้อื่นทราบ ถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ให้แก่กัน ภาษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้คนในชาตินั้น ๆ สามารถติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันได้ด้วยความเข้าใจ ส่งผลให้เกิดความเจริญทางวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้าน หากไม่มีภาษามนุษย์ก็คงไม่สามารถสืบทอดวิชาความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งไม่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้ จนไม่อาจพัฒนาหรือรักษาความเป็นชาติของตนไว้ได้ ถ้าชาติใดรักษาภาษาของตนไว้ได้นั้น ประเทศนั้นก็จะมีวัฒนธรรม (ผะอบ โปะะกะณะ, 2554) นอกจากภาษาไทยจะมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติที่เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติแล้ว ภาษาไทยยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นต่อสังคมไทย คนไทยจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา และฝึกฝนให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้นการสอนภาษาไทย ที่คำนึงถึงประเด็นนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจภาษาไทยได้ดีขึ้นแม้แต่ไวยากรณ์หรือโครงสร้างของภาษาไทยเองก็ผูกติดกับวัฒนธรรมไทย

จากความสำคัญของภาษาที่กล่าวมาข้างต้น ภาษาไทยเป็นภาษาที่ทุกคนต้องได้รับเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้องจึงต้องฝึกทักษะภาษาไทยจนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านเป็นทักษะของการแสวงหาความรู้ และเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานทางภาษาที่นักเรียนทุกคนควรได้รับการฝึกฝนเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับภาษาที่สูงขึ้น ดังนั้นภาษาไทย จึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้อง

ตามกาลเทศะตามบุคคลสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การอ่านมีความสำคัญยิ่งในการแสวงหาความรู้ ผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน สามารถอ่านได้มาก อ่านได้เร็ว อ่านได้ถูกต้อง อ่านได้หลาย ๆ ภาษาย่อมมีโอกาสดูหลาย ๆ ด้านมากกว่าคนอื่น เช่น ด้านสังคม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาหาความรู้ ตลอดจนด้านข่าวสารข้อมูลที่ได้รับทำให้รู้กว้าง รู้ไกล ดังที่พีรทพิย ชาตะรัตน์ (2545) กล่าวว่า การอ่าน เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนได้ถ่ายทอดความคิด ทศนคติ อารมณ์ จินตนาการ และสิ่งที่ต้องการสื่อสารอื่น ๆ ของตนเองผ่านงานเขียน โดยใช้สัญลักษณ์ ที่กำหนดรู้ร่วมกันเป็นสื่อกลางความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาตจรัส (2546) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับสาร ซึ่งหมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร ทศนคติ หรือประสบการณ์ผ่านตัวอักษร

นอกจากนี้วัมรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545) กล่าวว่า การอ่านเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากในชีวิตมนุษย์ เพื่อใช้ในกระบวนการรับสาร ดังนั้นการอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ เพราะถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านก็จะไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง การอ่านจึงถือเป็นหัวใจและเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสติปัญญาความรู้และการอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องสามารถอ่านจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่เข้าใจในเนื้อหาของเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรได้เรียนรู้ เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคที่มีข้อมูลข่าวสารเผยแพร่เป็นอย่างมาก ดังนั้นในการรับข้อมูลข่าวสารจะต้องอาศัยการอ่านจับใจความเพื่อที่มนุษย์จะได้แยกเนื้อหาสาระและจับประเด็นในเรื่องของสารนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง และยังทำให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในการรับสารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสาร การอ่านจับใจความจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นความรู้พื้นฐานของการเรียนรู้ เพราะถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่านก็จะไม่สามารถนำความรู้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง

จากการสังเกตชั้นเรียน และจากคะแนนผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบปัญหาการขาดทักษะการอ่าน คือ การอ่านแล้วจับใจความไม่ได้ อ่านเนื้อเรื่องแล้วไม่เข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่าน ขาดสมาธิในการอ่าน ขาดการรักการอ่าน ซึ่งเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และยังส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการประเมินการทดสอบ O-NET กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน ร้อยละ 59.67 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2563) และปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่าน ร้อยละ 52.58 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2564) จากการประเมินผลการทดสอบข้างต้น จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะแก้ไขปัญหาด้านทักษะทางการอ่านเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะการอ่านจับใจความซึ่งเป็นการอ่านขั้นพื้นฐานที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรได้รับการพัฒนา ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนาทักษะทางการอ่านจับใจความ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางการเรียนที่สูงขึ้น เพราะถ้าผู้เรียนมีทักษะทางการอ่านที่ดีขึ้นก็จะส่งผลให้ทักษะทางด้านต่าง ๆ ดีขึ้นตามมาด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าครูยังขาดทักษะการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนป้อนข้อมูลให้ผู้เรียนเพียงฝ่ายเดียว นักเรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย ขาดการกระตุ้นความสนใจ ครูควรที่จะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ครูควรหาวิธีการและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายน่าสนใจ เพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องแสวงหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีการอ่านจับใจความที่ดีขึ้น การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เข้ามามีบทบาทเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และทำให้เกิดทักษะในเรื่องการอ่านจับใจความมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive- Notebook ซึ่งเรียกได้ว่า สมุดจดปฏิสัมพันธ์ หรือ สมุดบันทึกแบบโต้ตอบ อรุณรัตน์ บำรุงจิตร (2559) ยังกล่าวไว้ว่า สื่อ Interactive Notebook เป็นสื่อการสอนเชิงนวัตกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน ทำให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ทั้งในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานได้ ซึ่งสามารถใช้สื่อนต่าง ๆ สร้างสรรค์ผลงานได้ตามใจชอบ สามารถออกแบบโดยใช้กระดาษสี ปากกาเน้นข้อความ ดินสอสี เพื่อใช้ในการตกแต่งผลงาน ยังมีการบูรณาการเรียนรู้โดยการนำเอาศิลปะเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การตัดปะ ระบายสี ตามที่นักเรียนต้องการ จึงทำให้การเรียนรู้สนุกสนานมากขึ้น Jaladanki and Bhattacharya (2015) กล่าวว่า เป็นสื่อการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนสิ่งที่ตัวเองได้เรียนรู้ และการทำงานร่วมกันที่ทำให้การพูดคุย อภิปรายร่วมกันระหว่างการทำงานในชั้นเรียนมีความหมายในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

Waldman and Crippen (2009) กล่าวว่า เป็นเครื่องมือในการทำงานที่จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก สร้างความภาคภูมิใจ และความเป็นเจ้าของผลงาน เพิ่มความเชื่อมั่นของนักเรียนยังกระตุ้นความสนใจให้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลงาน Interactive Notebook ช่วยให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน เพื่อน ๆ และผู้ปกครองสามารถร่วมกันคิดร่วมกันทำได้ ซึ่งจะสะท้อนผลงานของนักเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์ หรือการสรุปในลักษณะของรูปแบบต่าง ๆ ที่มีสีสัน ผลงานเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงองค์ความรู้ของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวการสอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive Notebook ในประเทศไทยพบได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากเป็นแนวการสอนของต่างประเทศผู้วิจัยจึงสนใจเลือกใช้สื่อ Interactive Notebook ที่ได้รับการยอมรับของต่างประเทศ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในการศึกษาไทยโดยให้เหมาะสมกับผู้เรียน และใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งอรุณรัตน์ บำรุงจิตร (2563) ยังได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Interactive Notebook มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive Notebook ใช้แทนแบบฝึกหัด หรือการทำใบงานจำนวนมาก สามารถวัดผลการเรียนรู้ได้จากผลงานที่ผู้เรียนได้จัดทำขึ้น เป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ซึ่งเป็นการนำสื่อการจัดการเรียนรู้มาประยุกต์เข้ากับการอ่านจับใจความ เป็นการรวบรวมความคิดของผู้เรียนนำมาจัดทำเป็นผลงานโดยจัดทำสื่อ Interactive Notebook ในรูปแบบต่าง ๆ แทนการจดลงในสมุด หรือ การทำโน้ตแบบฝึกหัด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เป็นหนึ่งในแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง โดยการจับใจความจากเรื่องที่อ่านนำมารวบรวมเป็นองค์ความรู้ไว้ในสื่อ Interactive Notebook ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและง่ายต่อการทบทวน ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้นและสามารถอ่านจับใจความได้อย่างถูกต้อง ยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนได้คิดและออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้รักในการเรียนรู้และรักในการอ่านมากขึ้น จึงส่งผลให้การอ่านจับใจความของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสื่อ Interactive Notebook ช่วยให้ผู้เรียนมีการคิดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ยังมีความคิดที่สร้างสรรค์ในการออกแบบผลงาน ทำให้การอ่านมีความน่าสนใจมากขึ้น ดังนั้นการอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook จึงมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องฝึกทักษะการอ่านจับใจความให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านที่ดีขึ้น ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาต่าง ๆ เพื่อต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2. เปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 โรงเรียน 53 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 1,867 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง 30 คน คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ซึ่งได้จากการเลือกแบบสุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ สื่อการจัดการเรียนรู้ Interactive notebook
2. ตัวแปรตาม คือ ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เนื้อหาในการวิจัย

1. อ่านจับใจความจากบทความให้สาระความรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ Foldables
2. อ่านจับใจความจากบทความให้แง่คิด โดยใช้การจัดการเรียนรู้ Lap Book
3. อ่านจับใจความจากบทความแสดงความคิดเห็น โดยใช้การจัดการเรียนรู้ Bag Book
4. อ่านจับใจความจากบทความให้ความรู้ทั่วไป โดยใช้การจัดการเรียนรู้ book Slides
5. อ่านจับใจความจากบทความวิชาการ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ Thinking book
6. อ่านจับใจความจากบทความวิเคราะห์วิจารณ์ โดยใช้สื่อการเรียนรู้ Box book

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive- Notebook จำนวน 6 แผน 6 สัปดาห์ แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook จำนวน 1 ฉบับ เป็นตัวเลือกชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทราบและเข้าใจขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมงในการทดสอบ ก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้เดิมของนักเรียนแล้วเก็บข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป
3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook จำนวน 6 แผน 6 สัปดาห์ ใช้เวลาสอนแผนละ 2 ชั่วโมง รวมจำนวน 12 ชั่วโมง
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมงในการทดสอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีรายละเอียดดังนี้

จำนวน ทั้งหมด 30 คน	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	คะแนน เต็ม 120	ร้อยละ 70	เกณฑ์ การ ประเมิน
$\bar{x}$	16.53	16.5	16.36	16.76	16.3	16.33	98.73	82.27	ผ่าน

จากตารางที่ 1 ผลการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดคิดเป็น 82.27 เมื่อพิจารณารายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านจับใจความจากบทความทั่วไป นักเรียนทำได้คะแนนมากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.76 รองลงมา คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านจับใจความจากบทความให้สาระความรู้ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.53 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านจับใจความจากบทความแสดงความคิดเห็น คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.36 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านจับใจความจากบทความให้แง่คิด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การอ่านจับใจความจากบทความวิเคราะห์วิจารณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.33 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านจับใจความจากบทความวิชาการ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.3 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook

คนที่	คะแนนสอบ เต็ม 40 คะแนน		ผลต่าง
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
$\bar{x}$	18.07	29.10	11.03
S	3.89	5.23	-
t	26.66*		
Sig	.000		

*มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.07 คะแนน และ 29.10 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดคิดเป็น 82.27

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดคิดเป็น 82.27 การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ ศึกษาหลักสูตรคู่มือการจัดการเรียนรู้และเอกสารในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมของผู้เรียน การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ เพราะถ้านักเรียนไม่สามารถจับใจความได้ก็จะทำให้การอ่านไม่เกิดประโยชน์ การอ่านจับใจความโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนด้านการอ่านจับใจความเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้นและสามารถอ่านจับใจความได้อย่างถูกต้อง ยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนได้คิดและออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้การอ่านมีความน่าสนใจมากขึ้น ดังที่สิทธิพงศ์ สิริวรพงศ์ (2550) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้ที่ได้ศึกษา และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในวงการศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนจะต้องอาศัยในเรื่องของการอ่านจับใจความเพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์และเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ซึ่งมลลญา หินศรีสุวรรณ (2550) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่ผู้อ่านจะต้องสามารถเข้าใจในเนื้อหาและจับใจความในเรื่องที่อ่านได้ ยังต้องบอกถึงส่วนประกอบต่าง ๆ สามารถแสดงทัศนคติต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และทักษะพร โปธิเหมือน (2561) ได้กล่าวถึงการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความเป็นหัวใจสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านยังเป็นพื้นฐานที่ทำให้ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ การอ่านที่ถูกวิธีทำให้คนมีความฉลาด ประสบความสำเร็จในการเรียนทำให้ได้รับความคิด ความบันเทิง ช่วยพัฒนาการศึกษา พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ

สู่ความก้าวหน้ามั่นคงในชีวิตอนาคตได้ นอกจากนี้อรุณศรี บำรุงจิตร (2563) ได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Interactive-Notebook มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive- Notebook นำมาใช้แทนแบบฝึกหัด หรือการทำใบงานจำนวนมาก นักเรียนสามารถสรุปย่อโดยใช้สมุดงานแผ่นเดียว นักเรียนยังสามารถสร้างสรรค์สมุดงานแบบโต้ตอบให้สวยงามเพียงใดก็ได้โดยเป็นการนำศิลปะเข้ามาใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระตุ้นความสนใจช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้นและส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการอ่านจับใจความโดยใช้สื่อการเรียนรู้ Interactive Notebook จึงมีบทบาทสำคัญ ที่ต้องฝึกทักษะการอ่านจับใจความและเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้กลั่นกรองกระบวนการคิด โดยรวบรวมความรู้ความคิดมาจัดทำในรูปแบบสื่อ Interactive Notebook ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการรวบรวมความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำเป็นผลงานของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ในบทเรียนนั้น ๆ ยังเป็นการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ สะดวกเข้าใจง่าย เพราะผู้เรียนเป็นผู้รวบรวมองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive Notebook เป็นหนึ่งแนวทางในการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการที่ประยุกต์หลักวิชาเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการนำศิลปะมาประยุกต์เข้ากับภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความในรายวิชาภาษาไทยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาต่าง ๆ เพื่อต่อยอดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

Horne (2021) ได้ศึกษาการใช้สมุดบันทึกแบบโต้ตอบใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อช่วยในการพัฒนานักเรียน ทำให้จำนวนผู้เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นแบบทวีคูณทุกปี การใช้สมุดบันทึกแบบโต้ตอบจึงเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่เรียบง่ายเพื่อช่วยแนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ในห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ทุกสาขาวิชานอกจากนี้พัฒนาพงษ์ สิทานรินทร์ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่าหลังการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และวรรณณ สุขสวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ผังมโนทัศน์เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และแบบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook มีคะแนนเฉลี่ย 18.07 และ 29.10 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดและรวบรวมองค์ความรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ ยังได้ทบทวนบทเรียนที่ผู้เรียนลงมือทำ ทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ยังพบว่าจุฬารัตน์ อินทร์อุดม (2562) ได้ศึกษาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม พบว่า คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.51 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.03 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.96 จะเห็นได้ว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คิดเป็นร้อยละ 83.43 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญ นิภาพรณ ทองสว่าง และอ้อมธิดา เป้นศรี (2565) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค 9 คำถาม พบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

นอกจากนี้วัสนน กฤษกลาง (2560) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิกได้พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านจับใจความและได้ทดสอบความรู้ของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของผู้เรียนหลังการจัดการเรียนรู้ ยังสอดคล้องกับพรพรรณ พูลเขาล้าน (2563) ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ เทคนิค SQ4R ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยุทธิชัย อุปการดี (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความตามรูปแบบ SQ4R ร่วมกับ เทคนิค 5W1H โดยใช้บทอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SQ4R และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการอภิปรายผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนได้โดยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความจากบทความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) แบบวัดทักษะการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดคิดเป็น 82.27 แสดงให้เห็นว่า ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive Notebook ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ตามกำหนด เมื่อพิจารณารายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านจับใจความจากบทความทั่วไป นักเรียนทำได้คะแนนมากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.76 รองลงมา คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านจับใจความจากบทความให้สาระความรู้คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.53 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านจับใจความจากบทความแสดงความคิดเห็น คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.36 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านจับใจความจากบทความให้แง่คิด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การอ่านจับใจความจากบทความวิเคราะห์วิจารณ์ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.33 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านจับใจความจากบทความวิชาการ คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.3 ตามลำดับ ซึ่งในแต่ละแผนผู้วิจัยเลือกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ Interactive Notebook ตามบริบทและความเหมาะสมของเนื้อหา หลังการจัดการเรียนรู้พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผู้เรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 18.07 และหลังเรียนค่าเฉลี่ย 29.10 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการสะท้อนผลหลังการจัดการเรียนรู้ การอ่านจับใจความจากบทความโดยใช้ สื่อ Interactive Notebook พบว่า ผู้เรียนมีความชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากสื่อ Interactive Notebook เป็นการนำศิลปะประยุกต์เข้ากับภาษาไทยช่วยในการกระตุ้นผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์และได้ลงมือทำผลงาน ผู้วิจัยเลือกใช้สื่อ Interactive Notebook ในการอ่านจับใจความ เนื่องจากสื่อ Interactive Notebook เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถใช้แทนสมุดจด หรือ แบบฝึกหัด และยังช่วยจัดความคิดของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนตอบคำถามการอ่านจับใจความลงในสื่อ Interactive Notebook ที่ผู้เรียนได้จัดทำ สะท้อนให้เห็นความคิดของผู้เรียนได้และสามารถวัดผลได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อ Interactive Notebook มีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังมีการฝึกการอ่านจับใจความจากบทความที่หลากหลาย สื่อที่ใช้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อ Interactive Notebook สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นครูผู้สอนภาษาไทย สามารถนำผลการอ่านจับใจความโดยใช้สื่อ Interactive Notebook ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้
2. ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายดึงดูดความสนใจ กระตุ้นการเรียนรู้ผู้เรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. คณะระดับเก่ง ระดับปานกลาง และระดับอ่อนให้คัดกันตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการอ่านจับใจความในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น สื่ออินโฟกราฟิก สื่อมัลติมีเดีย เกมมิฟิเคชัน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ สรียกานต์ ยี่เก็งเอี่ยม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษณุภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา เพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน์ อินทร์อุดม. การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับพลังคำถาม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2562.
- ถวัลย์ มาศจรส. นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึกหัด-แบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาผู้เรียน และการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา (ครูชำนาญการครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ). กรุงเทพฯ: ชารอักษร, 2546.
- ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, สถาบัน. รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563. (ออนไลน์) 2563 (อ้างเมื่อ 22 มิถุนายน 2565). จาก <http://www.newonetestresult.or.th/AnnouncemenWeb/Login.aspx>
- . รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564. (ออนไลน์) 2564 (อ้างเมื่อ 22 มิถุนายน 2565). จาก <http://www.newonetestresult.or.th/AnnouncemenWeb/Login.aspx>

- ทักษพร โพธิ์เหมือน. การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้ เทคนิค 4W1H ส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.
- นิภาพรรณ ทองสว่าง และอ้อมจิตต์ แป้นศรี. “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ร่วมกับเทคนิค 9 คำถาม,” *ปราชญ์ประชาคม*. 7, 7 (เมษายน-สิงหาคม 2565): 1-16.
- ผะอบ โปะชะกฤษณะ. *ลักษณะของภาษาไทย การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง และราชาศัพท์*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น, 2554.
- พรทิพย์ ชาดะรัตน์. “การอ่าน: เครื่องมือในการแสวงหาความรู้,” *ศิลปกรศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5, 1 (มกราคม 2545): 59
- พรพรรณ พูลเขาล้าน. การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active-Learning ร่วมกับเทคนิค SQ4R. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563.
- พัฒนพงษ์ สีหานารินทร์. “การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญโดยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2,” *مجهر อุบล ปรีทธรณ์* 7, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565): 2-10.
- มลชญา หินศรีสุวรรณ. การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ระเบียบวิธีแบบวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- ยุทธิชัย อุปการดี. “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความตามรูปแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค 5W1H โดยใช้บทอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2,” *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 5, 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2565): 18-21.
- วรวรรณ สุขสวัสดิ์. การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้ผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2561.
- วิสมน กฤษกลาง. การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่าน แบบบูรณาการของ Murdoch (MIA) ร่วมกับแผนผังกราฟฟิก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2560.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 พัฒนาการเรียนการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2551.
- สิทธิพงศ์ สิริวราพงศ์. การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านไผ่โทน (นวลราชภัฏ วิทยา) อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2550.
- อรุณรัสมิ์ บำรุงจิตร์. “สมุดงานแบบโต้ตอบ (Interactive Notebook) กับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน,” *วารสารราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง*. 23, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2563): 23-24.
- . “Interactive Notebooks: Students Innovation in the Integrated English Program (IEP) Mathematics Classroom,” *วารสารครุศาสตร์ราชภัฏเลย*. 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559): 26-32

- Jaladanki and Bhattacharya. "Interactive Notebook: Arts-based Approach to Physics," **Instruction, Creative Approaches to Research**. 8, 2 (January 2015): 32.
- Horne. "Using Interactive Notebooks to Help ELL Students Find Confidence in writing," **Language Arts Journal of Michigan**. 36, 2 (February 2021): 5.
- Waldman, C. and K. Crippen. "Integrating Interactive Notebooks: A Daily Learning Cycle to Empower Students for Science," **The Science Teacher**. 76, 1 (January 2009): 5.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์
จังหวัดอำนาจเจริญ

Factors Influencing the Performance of the Organic Agriculture Community
Enterprise Networks in Amnat Charoen Province

สิทธิพงษ์ ศรีชัย¹ อโนทัย หาระสาร² และอัยรดา พรเจริญ²
Sittipong Sreechai,¹ Anothai Harasarn,² and Irada Phorncharoen²

¹บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Master of Business Administration Degree in Management, Ubon Ratchathani Rajabha University

²คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Email: sittipong.sg64@ubru.ac.th

Received: June 25, 2023; Revised: August 8, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ 2) เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ตัวอย่าง คือ สมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จำนวน 264 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกฎระเบียบข้อบังคับด้านผู้นำ และด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพปลูกข้าวอินทรีย์ พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ผลการดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์

Abstract

The objectives of the research were 1) to study factors influencing the performance of the organic farming community enterprise networks and 2) to compare the performance of the organic farming community enterprise networks in Amnat Charoen Province classified by basic factors. The samples were 264 members of the organic farming community enterprise networks. They were randomized by comfortable sampling. The research instrument was a questionnaire. The statistics used were percentage, Multiple Regression Analysis (MRA), t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The factors influencing the performance of the organic farming community enterprise networks in Amnat Charoen Province organized from the highest to the lowest mean scores were the production, the support from outside organizations, the management, the regulations, the leaders, and the participation, respectively.

2. The findings of the comparison of the performance of the organic farming community enterprise networks in Amnat Charoen Province classified by basic factors showed that the differences of the experience in planting organic rice, the areas used to plant organic rice, the duration of being the members in the community enterprise networks, and the family members who were the labors in planting organic rice affected the opinions towards the performance different.

Keywords: Performance, Community Enterprise, Organic Farming

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานเกษตรกรรม การทำการเกษตรเป็นกิจกรรมควบคู่กับสังคมมนุษย์ เพื่อผลิตอาหารและปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่เดิมนั้นเป็นการผลิตเพื่อดำรงชีพมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น มีการพัฒนาระบบการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตโดยใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกเพิ่มมากขึ้น อาทิ การใช้ปุ๋ยเคมี สารเร่งการเจริญเติบโต สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกิดสารเคมีตกค้างในดินและผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค ทำให้เกษตรกรส่วนหนึ่งได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีการรวมกลุ่มทำการเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพในการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและส่งผลต่อความปลอดภัยของสุขภาพ ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ดังนั้น รัฐบาลได้เห็นความสำคัญในการผลักดันเรื่องนี้ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 และแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2560-2565 โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อปรับปรุงแนวทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ แห่งชาติเพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

จังหวัดอำนาจเจริญ มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มกท. IFOAM EU NOP FAIRTRADE JAS PGS เป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์คุณภาพดีแห่งหนึ่งของประเทศไทย จังหวัดอำนาจเจริญจึงกำหนดให้ข้าวอินทรีย์เป็นพืชยุทธศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาและกำหนดวิสัยทัศน์ “เมืองธรรมเกษตร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เส้นทางการค้าสู่อาเซียน” เพื่อการบรรลุเป้าหมายได้มีแนวทางพัฒนากระบวนการผลิตข้าวอินทรีย์

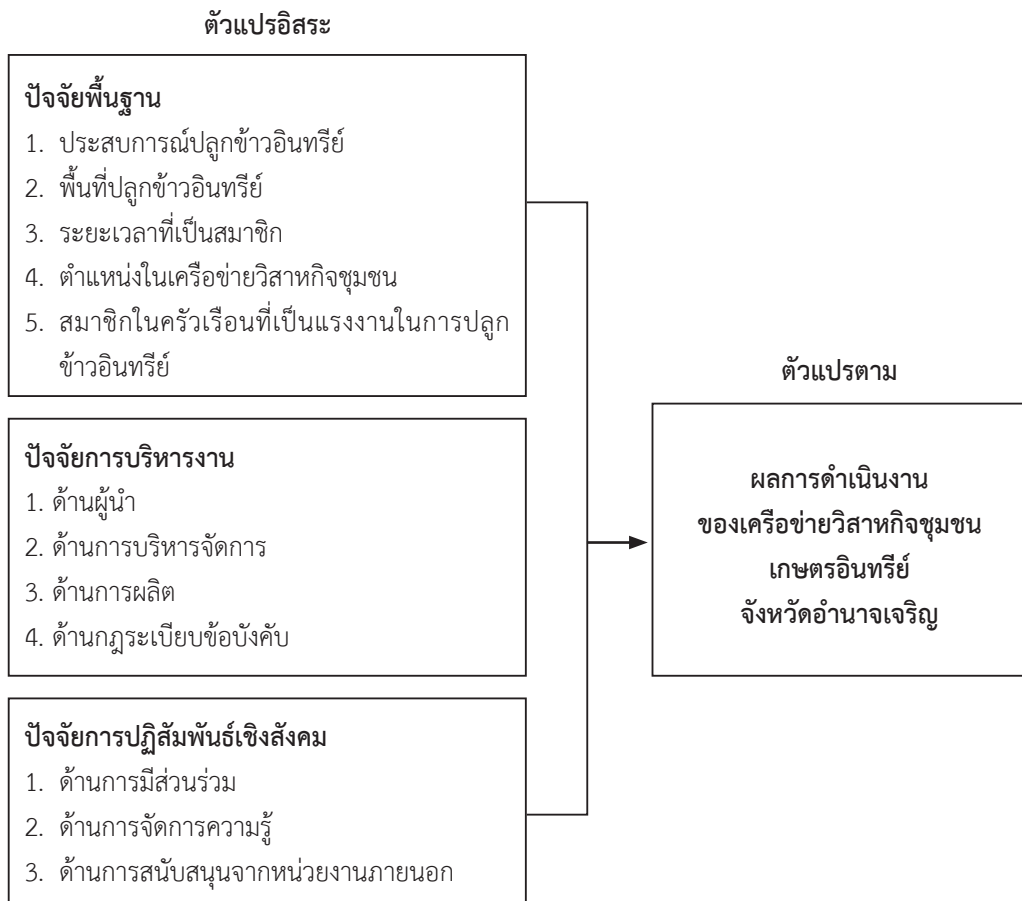
ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีการส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวหอมมะลิตามมาตรฐานและได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ พัฒนาความรู้และทักษะในการผลิต การตรวจรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ตลอดจนเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด เพื่อสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกรให้สามารถผลิตข้าวอินทรีย์คุณภาพดี (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ, 2563) ปัจจุบันเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดอำนาจเจริญมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อดำเนินการผลิต จำหน่ายข้าวอินทรีย์ จำนวน 6 กลุ่ม มีเกษตรกร 1,438 ราย พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รวม 35,453 ไร่ ผลผลิตที่ได้จำนวน 12,832 ตัน (สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ, 2563) โดยมีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากเกษตรอำเภอเมืองอำนาจเจริญ ตามแผนพัฒนาจังหวัดและได้จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้นแบบในการปลูกผักปลอดสารพิษและปลูกข้าวอินทรีย์ มีสมาชิกครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดอำนาจเจริญ 5 อำเภอ 21 ตำบล 96 หมู่บ้าน 1,690 แปลง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอพนา อำเภอสิรินธร และอำเภอเสนางคนิคม ได้ร่วมกันจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ในนามเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อปี 2552 ปัจจุบันมีสมาชิก 839 ราย มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ 11,916 ไร่ สามารถผลิตข้าวอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานอินทรีย์ NOP EU JAS Fairtrade ส่งออกต่างประเทศผ่านบริษัทคู่ค้า ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และส่งขายภายในประเทศ มีการผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล ที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาด ส่งผลให้สมาชิกได้รับผลตอบแทนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งกลุ่มยังได้รับการสนับสนุน รางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นแหล่งให้ความรู้และแปลงเกษตรกรเป็นที่พักศึกษาดูงานแก่เกษตรกรที่สนใจ แต่ยังคงพบปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีสมาชิกจำนวนมากโดยกระจายอยู่ในเขตอำเภอทั้ง 5 อำเภอ ทำให้การบริหารจัดการได้ค่อนข้างยาก การส่งเสริมหรือสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกไม่ทั่วถึง ทำให้สมาชิกของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งสมาชิกใหม่ที่เพิ่งเข้ามายังขาดประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบข้อบังคับ ขั้นตอนในการผลิตข้าวอินทรีย์ และขาดปัจจัยด้านการผลิต อาทิ พุ น เครื่องจักร ส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตข้าวอินทรีย์ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไม่ตรงตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ (เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญ เพราะจะทำให้ผลผลิตและคุณภาพของข้าวอินทรีย์ลดลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้า ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ นำแนวทางไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชนและธุรกิจชุมชนทั่วไปให้เกิดประโยชน์ เป็นต้นแบบของการดำเนินการให้กับพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการแก้ไข พัฒนาเพื่อสร้างแนวโน้มในการก่อตั้งวิสาหกิจตามชุมชนต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ ที่จดทะเบียนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอพนา อำเภอสิรินธร และอำเภอเสนาณรงค์ จำนวน 839 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และได้จากการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก จำนวน 264 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ ปัจจัยการบริหารงาน ได้แก่ ด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านกฎระเบียบข้อบังคับและปัจจัยการปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความรู้ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
2. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยให้สอดคล้องกับประเด็นเนื้อหาและขอบเขตการวิจัย ค้นคว้า สังเกต สอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต เพื่อวัดระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยมีข้อคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงาน ประกอบด้วย ด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิต และด้านกฎระเบียบข้อบังคับ โดยข้อคำถามพัฒนามาจากทักษญา สง่าโยธิน (2560); ฐาณกร อนุสรณ์พาณิชย์กุล (2561) และวริธ ไกยสิทธิ์ (2562)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความรู้ และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก โดยข้อคำถามพัฒนามาจากนุชสร่า คำมัน (2559); วริธ ไกยสิทธิ์ (2562) และรัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ

2. การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยทำการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผลวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของเนื้อหาซึ่งค่าความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .60 โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) .96 ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ (ทองใบ สุดซารี, 2549) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำไปทดสอบเครื่องมือ (Try Out) กับตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวกล้องปลอดสารบ้านสร้างมิ่ง ตำบลหนองเมือง อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวที่มีคุณภาพ ผ่านการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ เพื่อหาความเชื่อมั่น ตามวิธีของ Cronbach โดยค่าที่เหมาะสมต้องไม่ต่ำกว่า .70 (Hair et al, 2006) สรุปได้ว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่น 0.99 ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้กับตัวแทนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนระดับอำเภอ ซึ่งคัดเลือกจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้ง 5 อำเภอ ๆ ละ 1 คน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอพนา อำเภอสิรินธร และอำเภอเสนาณรงค์นิคม เป็นผู้ช่วยในการประสานงาน ถ่ายทอดรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้เพื่อทำการหาค่าเฉลี่ย การใช้สถิติเชิงอนุมานโดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ด้วยวิธี Stepwise เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร (t-test) และความแปรปรวนทางเดียว (F-test) วิธีการแบบ LSD

การวิเคราะห์ข้อมูล

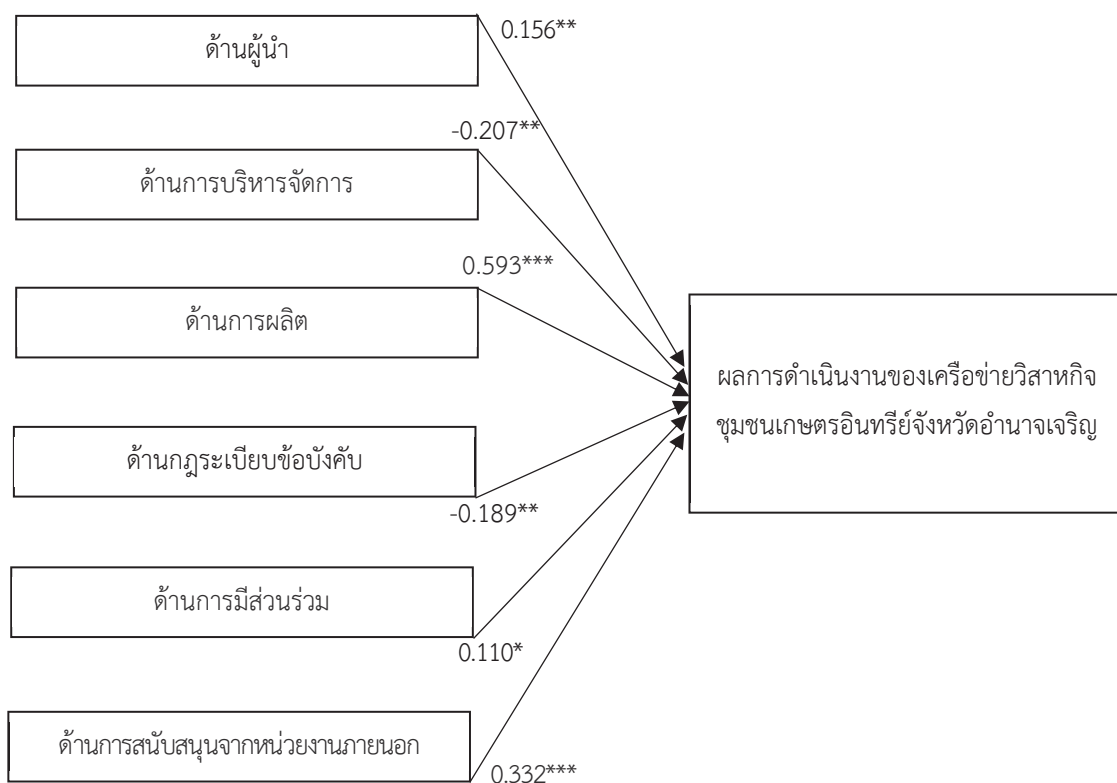
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 264 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 139 คน (ร้อยละ 52.70) มีอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 131 คน (ร้อยละ 49.60) มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา จำนวน 122 คน (ร้อยละ 46.20) มีประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ ระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 159 คน (ร้อยละ 60.20) มีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ มากกว่า 15 ไร่ จำนวน 117 คน (ร้อยละ 44.30) มีระยะเวลาที่เป็นสมาชิก ระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 190 คน (ร้อยละ 72.00) ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิก จำนวน 251 คน (ร้อยละ 95.10) และสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ ระหว่าง 1-2 คน จำนวน 155 คน (ร้อยละ 58.70)
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ ด้วยวิธี Stepwise ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่า VIF น้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มากกว่า 0.10 (Hair et al, 2010)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ โดยวิธี Stepwise (n=264)

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	P
ด้านผู้นำ	0.136	0.050	0.156	2.719**	0.007
ด้านการบริหารจัดการ	-0.192	0.066	-0.207	-2.896**	0.004
ด้านการผลิต	0.590	0.083	<u>0.593</u>	7.079***	0.000
ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ	-0.193	0.072	-0.189	-2.682**	0.008
ด้านการมีส่วนร่วม	0.084	0.042	0.110	2.020*	0.044
ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	0.286	0.065	<u>0.332</u>	4.394***	0.000
Constant= 1.529 n= 264 F= 60.217 Sig.= 0.000 R= 0.764 R ² _{adj} = 0.575					

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Stepwise เพื่อการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ ด้วยตัวแปรพยากรณ์ 7 ตัว คือ ด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการความรู้ และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ร่วมกันพยากรณ์ผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ ร้อยละ 57.50 ($R^2_{adj} = 0.575$) พบว่า ด้านการผลิตและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการและด้านกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 0.764 ($R=0.764$) เมื่อนำ

ตัวแปร 6 ตัว ที่สามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ มาแสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Stepwise ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สมการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z = 0.156 (\text{ด้านผู้นำ}) - 0.207 (\text{ด้านการบริหารจัดการ}) + 0.593 (\text{ด้านการผลิต}) - 0.189 (\text{ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ}) + 0.110 (\text{ด้านการมีส่วนร่วม}) + 0.332 (\text{ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก})$$

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน	ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม									
	ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์		พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์		ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก		ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน		สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์	
	F	P	F	P	F	P	t	P	F	P
ด้านผู้นำ	6.570**	0.002	2.851*	0.038	11.034***	0.000	4.002***	0.000	10.758***	0.000
ด้านการบริหารจัดการ	2.467	0.087	2.013	0.113	4.965**	0.002	4.164***	0.000	2.421	0.091
ด้านการผลิต	2.588	0.077	2.558	0.056	5.625***	0.001	4.462***	0.000	2.751	0.066
ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ	0.777	0.461	1.185	0.316	5.109**	0.002	4.801***	0.000	1.887	0.154
ด้านการมีส่วนร่วม	0.762	0.468	4.316**	0.005	3.722*	0.012	5.866***	0.000	2.456	0.088
ด้านกาสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	2.204	0.112	2.343	0.074	8.577***	0.000	4.140***	0.000	1.101	0.334

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ จำแนกตามประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์พบว่า ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันคือ ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ พบว่า จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันคือ ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นสมาชิก พบว่า ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันคือ ด้านผู้นำ ด้านการผลิตและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารจัดการและด้านกฎระเบียบข้อบังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน พบว่า ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และจำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันคือ ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า ด้านการผลิต ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ ด้านผู้นำ และด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก ตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้านผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ มีประเด็นที่น่าสนใจควรค่าแก่การอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ เรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลจากมากไปน้อย

1.1 ด้านการผลิต พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนขั้นตอนการผลิตข้าวอินทรีย์ การบริหารความเสี่ยงในการใช้ปัจจัยการผลิตให้เพียงพอ พัฒนาและปรับปรุงวิธีการในการผลิต นำเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน ควบคุมกระบวนการผลิตตั้งแต่การผลิต แปรรูป และการขนส่ง มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำออกจำหน่าย ให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.9000 เล่ม 4-2553 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 4: ข้าวอินทรีย์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2553) โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตินันท์ หรั่งยัม พลอยไพลิน จิตต์สดีโส และธนินท์ ตรีสวัสดิชัย (2560) พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จจากมากที่น้อยจนไปถึงน้อยที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านการตลาด ด้านการจัดการ สามารถสร้างผลผลิตได้อย่างต่อเนื่องและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

1.2 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน มีผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จึงส่งผลให้หน่วยงานภายนอกจากภาครัฐหรือเอกชนเข้ามาให้คำแนะนำ เพิ่มทักษะในการดำเนินงาน จัดการประชุม ฝึกอบรม ช่วยประสานงานในการจัดสรรงบประมาณ โครงการต่าง ๆ สนับสนุนแหล่งเงินทุน ปัจจัยการผลิต เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ จัดหาตลาดจำหน่ายข้าวอินทรีย์ ทำให้การดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการผลิตข้าวอินทรีย์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทักษญา สง่าโยธิน (2560) พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐ ประเด็นที่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือ แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต้องให้การสนับสนุน ได้แก่ การส่งเสริมด้านการตลาด

อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ให้โอกาสทุกกลุ่มอย่างยุติธรรม สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุนด้านวิชาการ สร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการไปศึกษาดูงาน

1.3 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงาน จัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการและสมาชิกอย่างชัดเจน มีการวางแผนประชุมของคณะกรรมการและสมาชิกมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นปัจจุบันพร้อมตรวจสอบได้ สร้างเครือข่ายกับผู้ผลิตและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขยายการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการบริหารจัดการจะเกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้และทรัพยากรโดยสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเกิดประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนที่กำหนดไว้(ปิยะดา พิศาลบุตร, 2561) แต่การดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนยังพบปัญหาในการบริหารจัดการเป็นไปค่อนข้างยาก เนื่องจากสมาชิกของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ ทั้ง 5 อำเภอ ซึ่งอยู่คนละพื้นที่ ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาจไม่ทั่วถึง สมาชิกบางรายไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้นำหรือสมาชิกใกล้ชิดจึงให้คำแนะนำ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชสราร คำมัน (2559) พบว่า ความสัมพันธ์ภาพรวมระหว่างปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการบริหารจัดการในแต่ละด้านของวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่การวางแผนต่าง ๆ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถประสบความสำเร็จได้

1.4 ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการปฏิบัติสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐและเงื่อนไขการรับสมาชิกที่ชัดเจน มีการประชุมสมาชิกประจำปีเพื่อหารือ แนวทางปฏิบัติ สรุปผลการดำเนินงาน และมีการติดตามการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญของการดำเนินงานในการวิเคราะห์งานที่เป็นข้อมูลพื้นฐานให้นำไปปฏิบัติหรือพัฒนา กฎและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน แต่ยังพบสมาชิกใหม่บางรายยังไม่ทราบกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ อาจเป็นเพราะปัจจุบันเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีการเปิดรับสมาชิกเข้ามาใหม่ ซึ่งอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการปลูกข้าวแบบเดิมมาเป็นข้าวอินทรีย์ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ ไกยสิทธิ์ (2562) พบว่า การกำหนดระเบียบข้อตกลงและข้อบังคับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ได้แก่ กฎระเบียบของสมาชิก กฎระเบียบของฝ่ายผลิต กฎระเบียบด้านกิจการเพื่อสังคม กฎระเบียบด้านความมั่นคงของกลุ่ม และด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งทุกคนในกลุ่มยึดถือปฏิบัติ

1.5 ด้านผู้นำ พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากผู้นำเป็นผู้ที่เริ่มในการดำเนินงานมีความสามารถในการจูงใจให้สมาชิกเกิดการยอมรับเป้าหมายของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สามารถปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิก มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีความสามารถในการวางแผนการทำงานอย่างรอบคอบ มีการบริหารงานที่ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ให้แนวทางการปฏิบัติงานให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง บทบาทในฐานะผู้นำซึ่งเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ผู้นำจะเป็นผู้คุมนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์ รับผิดชอบคอยดูแลนโยบายและวัตถุประสงค์ของกลุ่มให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วน (ภัทรรพี วาริต, 2565) โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชดา ภัคติยง (2563) พบว่า ผู้นำต้องมีความรู้และประสบการณ์

ผู้นำมีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ มีการจัดสรรตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของสมาชิก รวมทั้งสามารถสื่อสารและประสานงานผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1.6 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากสมาชิกของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำและกรรมการ การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย ทิศทาง การดำเนินงาน ชี้ประเด็นปัญหาต่อการดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมต่าง ๆ และให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลของสมาชิกร่วมกัน เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง (จริกรณ์ มีศรี, 2563) โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณมน ธนินธยานุการ (2560) พบว่า ผลการดำเนินงานโดยสมาชิกได้มีการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอน สมาชิกมีส่วนร่วมตัดสินใจในการคัดเลือก แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกลุ่มและร่วมตรวจสอบการทำงานของของกลุ่ม เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน ดังนี้

2.1 จำแนกตามประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ปลูกข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ ความชำนาญและเชี่ยวชาญในการผลิตข้าวอินทรีย์ มีความเชื่อใจ ยอมรับต่อการดำเนินงานของผู้นำ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จมาตลอดเวลาจนถึงปัจจุบัน โดยข้อมูลดังกล่าวมาจากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์จากสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา บุรุษภักดี (2561) พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ทำการเกษตรมายาวนาน อาจจะมีการสะสมความรู้และความเข้าใจมากกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อย จึงส่งผลให้มีการปฏิบัติที่ดีกว่า ของเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า จึงมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 จำแนกตามพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์แตกต่างกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการแบ่งมรดกจากบรรพบุรุษหรือจากรุ่นสู่รุ่น หากมีพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ที่มาก จะสามารถเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ได้มากขึ้น โดยจะเป็นพื้นที่ที่ต้องดูแลและปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ ผู้นำและสมาชิกมีส่วนร่วมในการตรวจแปลงข้าวอินทรีย์ร่วมกัน เพื่อให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน สามารถผลิตข้าวอินทรีย์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลดังกล่าวมาจากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์จากสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรุท อินทวงศ์ (2560) พบว่า ขนาดพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการปฏิบัติของเกษตรกรตามมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ส่งออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ที่มีขนาดพื้นที่การผลิตข้าวอินทรีย์มาก มีโอกาสที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ส่งออกมากขึ้น

2.3 จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นสมาชิก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่เป็นสมาชิกแตกต่างกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านผู้นำ ด้านการผลิตและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการบริหารจัดการและด้านกฎระเบียบข้อบังคับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าสมาชิก

ที่เข้าร่วมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะค่อย ๆ ปรับตัว เรียนรู้ ตั้งแต่เริ่มเป็นสมาชิกจนมีประสบการณ์ ในกระบวนการผลิตข้าวตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ และการดำเนินงาน สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว มากขึ้น โดยข้อมูลดังกล่าวมาจากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์จากสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิกขารัตน์ เพ็งหมื่นราช (2558) พบว่า ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถบ่งชี้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกลุ่มตั้งแต่เริ่มบุกเบิกจัดตั้งกลุ่มแรก ๆ จึงมีอายุการทำงาน และประสบการณ์มาก จึงทำให้มีบทบาทของการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 จำแนกตามตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกัน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านกฎระเบียบข้อบังคับ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการและสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีบทบาทหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกทุกราย มีอำนาจตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยแต่ละกิจกรรมอาจแตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ความพร้อมของบุคคล โดยข้อมูลดังกล่าวมาจากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์จากสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนชัย ศิริวรรณ (2564) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามกรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านสิ่งแวดล้อม คือ บทบาทของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือสมาชิกจะมีบทบาทใดก็ตามในกรณีที่ได้ทำตามหน้าที่และบทบาทของตนเองเต็มที่และเสร็จสิ้นแล้ว แต่ด้วยความแนบแน่นที่มีต่อกันของกลุ่มสมาชิก ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

2.5 จำแนกตามสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์แตกต่างกันให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นว่าแรงงานในการปลูกข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์ในอดีตจนถึงปัจจุบันไม่นิยมจ้างแรงงานแต่เป็นการลงแขกมากกว่าการจ้างแรงงานภายนอก อีกทั้งยังพบอีกว่าบุตรหลานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนอยู่ในช่วงกำลังศึกษาเล่าเรียนหรือทำงานนอกภาคการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนค่อนข้างน้อย โดยข้อมูลดังกล่าวมาจากผลการวิจัยและการสัมภาษณ์จากสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา เชื้อขวัญ (2555) พบว่า แรงงานในการเพาะปลูกข้าวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีแรงงานในการเพาะปลูกข้าวมาก ไม่ว่าจะเป็นแรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างจะสามารถแบ่งหน้าที่การดูแลแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีหลายขั้นตอน อาศัยระยะเวลาและแรงงานในการช่วยเหลือพอสมควร จึงจะได้ผลผลิตข้าวตรงตามความต้องการและยังส่งผลให้เกษตรกรมีความสามารถในการเข้าร่วมการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชนได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญยังพบปัญหาในการดำเนินงาน ด้านการบริหารจัดการ เนื่องจากสมาชิกของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 5 อำเภอ ซึ่งอยู่คนละพื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้ค่อนข้างยาก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาจไม่ทั่วถึง สมาชิกบางรายไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ยังต้องพึ่งพาอาศัยผู้นำ

ดังนั้นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนควรมีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการสร้างระบบบริหารจัดการ ทั้งด้านการรวบรวมข้อมูลการผลิต เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ การวางแผนการตลาด การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ ให้แก่สมาชิกทุกคน

2. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญควรมีการปรับปรุงหรือกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมความเข้มแข็งด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาด มีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการตามความสามารถและความถนัด อีกทั้งประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคอื่น เพื่อให้เกิดการยอมรับเครือข่ายในระดับจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อหาแนวทางการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลความสำเร็จจากการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ตรงตามความต้องการและสามารถทำให้กลุ่มวิสาหกิจประสบความสำเร็จ

3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การจัดการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี และสมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

เกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ, สำนักงาน. เครือข่ายกลุ่มเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ. อำนาจเจริญ: สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ, 2563.

เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร: เกษตรอินทรีย์ เล่ม 4: ข้าวอินทรีย์ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551. 4 ตุลาคม 2553.

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดอำนาจเจริญ (พ.ศ. 2561–2565) ฉบับทบทวน. อำนาจเจริญ: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ, 2563.

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ, ข้อมูลกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ. อำนาจเจริญ: คณะกรรมการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์จังหวัดอำนาจเจริญ, 2565.

จริภรณ์ มีศรี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาลี-วรรณ ชุมชนพัฒนา ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. สมุทรปราการ: สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2563.

ชลธิชา เชี่ยวชาญ. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.

ฐาณู อนุสรณ์พาณิชย์กุล. รูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2561.

- ฐิตินันท์ หรั่งยิ้ม, พลอยไพลิน จิตต์สดใส และธนินท์ ตรีสวัสดิชัย. "ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวฮางอก บ้านโคกสว่าง จังหวัดสกลนคร," **วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 4, 6 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 52-58.
- ณมน ธนินธยากร. "การศึกษาผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา: ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนองลุมพุก ตำบลลือ อำเภอบุพผราวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ," **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. 11, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 66-72.
- ทองใบ สุดชาติ. **การวิจัยธุรกิจ: การปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือจากตำรา**. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2549.
- ทักษญา สง่าโยธิน. "ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน," **วารสารวิทยาลัย วนิชศาสตร์บูรพาปริทัศน์**. 12, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 11-25.
- ทัศน์ชัย ศิริวรรณ. **การพัฒนาดัชนีชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2564.
- นุชสรุ คำมัน. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสานัก จังหวัดอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559.
- ปิยะดา พิศาลบุตร. "กลยุทธ์การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปราจีนบุรี," **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม**. 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 105-120.
- ภัทร์ระพี วาริต. **อิทธิพลของภาวะผู้นำบารมีจากมุมมองของข้าราชการฝ่ายปกครอง ในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2565.
- ภิชารัตน์ เพ็งหมื่นราช. **บทบาทของสมาชิกต่อการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2558.
- รัชดา รักดีอิง. "การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น," **Journal of Buddhist Education and Research: JBER**. 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563): 176-189.
- วรวิธ ไกยสิทธิ์. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลน้ำเกียน อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2562.
- วิจิตรา บุรุษภักดี. **ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสหวาน ตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสมในพื้นที่โครงการหลวง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2561.
- เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. **แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ (พ.ศ. 2560-2565)**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ, 2563.
- อนรุท อินทวงศ์. **ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของเกษตรกรตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ส่งออกในภาคเหนือของประเทศไทย**. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560.
- Hair, J.F. et al. **Multivariate Data Analysis**. 6th ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2006.
- . **Multivariate Data Analysis**. 7th ed. Prentice Hall, 2010.
- Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," **Educational and Psychological Measurement**. 30, 3 (September 1970): 607-610.

การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

A Study of the Guidance Administration Conditions of the Opportunity
Expansion Schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational
Service Area Office 1

สุกัญญา เบ็ญจะจันทร์ นเรศ ขันธะรี และชูชีพ ประทุมเวียง
Sukanya Banjakan, Naret Khantharee, and Chucheepratumviang

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

Email: sukanya.oppo1993@gmail.com

Received: June 25, 2023; Revised: August 5, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 263 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 209 คน กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 (1) ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสะสม และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น (2) ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน (3) ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา (4) ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง (5) ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง

คำสำคัญ: งานแนะแนว การบริหารงาน สถานศึกษาขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1, 2) to compare the guidance administration conditions of the school administrators and teachers in the opportunity expansion schools classified by positions, fields of education degrees, and working experience, and 3) to study guidelines for developing the guidance administration of the opportunity expansion schools. The samples used in this research were 263 participants: 54 school administrators and 209 teachers. The interviewed target group were 2 school administrators and 2 teachers in a total of 4 people. They were selected by purposive sampling. The research instruments were a questionnaire asking for the guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 and a structural interview form. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and a test.

The research findings were as follows.

1. The guidance administration conditions of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 in the overall were at a high level. When the aspects were considered, all of the aspects were at a high level.

2. The findings of the comparison of the guidance administration conditions of the school administrators and the teachers in the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 classified by positions, fields of education degrees, and working experience showed that in the overall, the guidance administration conditions were different with the statistical significance at the level of .01.

3. The guidelines for developing the guidance administration of the opportunity expansion schools under Ubon Ratchathani Provincial Primary Educational Service Area Office 1 were that the schools (1) should use various and suitable instruments with the information that needed to be accurate and reliable such as questionnaires, observation by using the observation forms, tests, interviews, collection of history records, and home visits, (2) should have the information systems that the students could access in various channels such as creating Line groups for classrooms, school Facebook, or school pages, (3) should have the teachers graduated in guidance or psychology, (4) should manage teaching and learning by opening opportunities to the students to check their aptitudes and interests to discover themselves, and (5) should arrange activities by having alumni to advise living life to be guidelines for the students.

Keywords: Guidance, Administration, the Opportunity Expansion Schools

บทนำ

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีสมวัยทุกด้านโดยการปฏิรูปกระบวนการ

เรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ดังนี้ 1) ด้านความปลอดภัย พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ 2) ด้านโอกาส สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้เข้าเรียนทุกคน มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัยและดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน วารสารฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตรงตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อป้องกันไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันและส่งเสริมให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพซึ่งได้กำหนดโครงสร้างสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้หลักสูตรยังได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่รักเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นรู้จักแสวงหาใช้ข้อมูลสารสนเทศวางแผนการเรียนรู้ อาชีพ การดำเนินชีวิตพัฒนาบุคลิกภาพปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตค่านิยมที่ดีมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

เนื่องจากสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เราเรียกว่า ยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าของสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคน ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้น งานแนะแนวจึงมีบทบาทในการช่วยให้บุคคลดังกล่าวสามารถ

ยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตด้วยตนเองและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง ประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของคนในสังคม บุคคลที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดคือเด็กและเยาวชนของชาติ ควรจะได้รับการเอาใจใส่ช่วยเหลือเป็นพิเศษ ควรมีการสร้างเสริมให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้ รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในช่วงวิกฤต รู้จักวางแผนในการทำงานและการพัฒนาตนสู่สังคมได้อย่างมั่นคง รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (คณิศร จัปจิตต์, 2559) งานแนะแนวมีความสำคัญเป็นกลไกที่ช่วยในการพัฒนานักเรียนและแก้ไขปัญหาโดยการให้คำปรึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจเพื่อมีคุณลักษณะพื้นฐานในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งผู้บริหารถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้งานแนะแนวประสบผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้บริหารคือ ผู้นำ ที่มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษา จึงถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา แต่เนื่องจากครูแนะแนวมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือจากงานแนะแนว ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรแนะแนวในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ครูภัณฑ์ ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรแนะแนว ซึ่งพบว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวนอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ความเหมาะสมของห้องแนะแนว สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษา และด้านบริการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดบริการครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเน้นจัดบริการแนะแนวด้านการศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนวเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนว บุคลากรแนะแนวขาดการพัฒนาการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ (ปนัดดา สิงห์โต, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 เล็งเห็นความสำคัญของนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดกลยุทธ์ที่ 1 ในแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเข้าใจ การเข้าถึง การบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดการออกกลางคัน เพื่อให้ประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยสร้างความรู้ ความเข้าใจความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วางแผนการจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การสำรวจสำมะโน ประชากรวัยเรียน การรับเด็กเข้าเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็ง ในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และดูแลกำกับติดตาม แก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2565)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ว่าสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานแนะแนวนาน้อยเพียงใด เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานแนะแนวให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 763 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 827 คน

ตัวอย่างที่

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 209 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเลือกตอบ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม โดยมีข้อความครอบคลุมเนื้อหาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 และแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ถึงสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างช่วยกรอกข้อมูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีการนัดหมายกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	54	20.5
ครูผู้สอน	209	79.5
สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา		
สาขาวิชาการแนะแนว	10	3.8
สาขาวิชาอื่น ๆ	253	96.2
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	60	22.8
ตั้งแต่ 5-15 ปี	98	37.3
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	105	39.9

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ครูผู้สอนจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 79.5 จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาเป็นสาขาวิชาการแนะแนวจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 สาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็นต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตั้งแต่ 5-15 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม

สภาพการบริหารงาน แนะแนว	สภาพการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.17	.47	มาก
2. ด้านสารสนเทศ	4.18	.50	มาก
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.21	.48	มาก
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.20	.54	มาก
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.19	.50	มาก
รวม	4.19	.44	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ($\bar{x} = 4.19$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) รองลงมา คือ ด้านจัดวางตัวบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้านโดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	ตำแหน่ง							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=54)			ครูผู้สอน (n=209)			t	p
	$\bar{x}$	S	แปลผล	$\bar{x}$	S	แปลผล		
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.50	.40	มาก	4.09	.45	มาก	6.16*	.00
2. ด้านสารสนเทศ	4.37	.42	มาก	4.13	.50	มาก	3.21*	.00
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.51	.38	มากที่สุด	4.14	.47	มาก	5.41*	.00
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.46	.39	มาก	4.13	.56	มาก	4.99*	.00
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.51	.44	มากที่สุด	4.10	.49	มาก	5.62*	.00
รวม	4.47	.33	มาก	4.12	.44	มาก	6.58*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา							
	สาขาวิชาการแนะแนว (n=10)			สาขาวิชาอื่น ๆ (n=253)			t	p
	$\bar{x}$	S	แปลผล	$\bar{x}$	S	แปลผล		
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	4.01	.39	มาก	4.18	.48	มาก	1.11	.27
2. ด้านสารสนเทศ	3.49	.45	ปานกลาง	4.21	.48	มาก	4.65*	.00
3. ด้านให้คำปรึกษา	3.81	.47	มาก	4.23	.47	มาก	2.74*	.01
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	3.48	.64	ปานกลาง	4.23	.52	มาก	4.47*	.00
5. ด้านติดตามและประเมินผล	4.08	.39	มาก	4.19	.51	มาก	.71	.48
รวม	3.77	.36	มาก	4.21	.44	มาก	3.11*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คือ สาขาวิชาการแนะแนวและสาขาวิชาอื่น ๆ โดยรวม มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	ต่ำกว่า 5 ปี (n=60)			ตั้งแต่ 5-15 ปี (n=98)			มากกว่า 15 ปีขึ้นไป (n=105)		
	$\bar{X}$	S	แปลผล	$\bar{X}$	S	แปลผล	$\bar{X}$	S	แปลผล
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	3.97	.48	มาก	4.19	.45	มาก	4.28	.46	มาก
2. ด้านสารสนเทศ	4.01	.54	มาก	4.21	.44	มาก	4.24	.50	มาก
3. ด้านให้คำปรึกษา	4.10	.48	มาก	4.20	.47	มาก	4.29	.47	มาก
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	4.07	.54	มาก	4.22	.50	มาก	4.25	.57	มาก
5. ด้านติดตามและประเมินผล	3.99	.48	มาก	4.20	.47	มาก	4.29	.52	มาก
รวม	4.03	.46	มาก	4.20	.41	มาก	4.27	.43	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน โดยภาพรวม จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารงานแนะแนว ของสถานศึกษาขยายโอกาส	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.77 55.12 58.90	2 260 262	1.89 .21	8.90*	.00
2. ด้านสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.17 62.52 64.69	2 260 262	1.09 .24	4.52	.01
3. ด้านให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.36 58.36 59.72	2 260 262	.68 .22	3.03	.05
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.43 75.37 76.80	2 260 262	.71 .29	2.46	.09
5. ด้านติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.47 63.24 66.71	2 260 262	1.74 .24	7.14*	.00
รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.29 48.71 51.00	2 260 262	1.14 .19	6.10*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษาและด้านจัดวางตัวบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างสภาพการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	3.97	-	.02	.00*
ตั้งแต่ 5-15 ปี	4.18	-	-	.34
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.28	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านติดตามและประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	3.99	-	.04	.00*
ตั้งแต่ 5-15 ปี	4.20	-	-	.43
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.29	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีกับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีดังนี้

1. ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสละ และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

2. ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง

3. ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา
4. ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน
5. ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านจัดวางตัวบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา โดยวิเคราะห์การทดสอบ t-test และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์การทดสอบ F-test เป็นรายด้านและโดยภาพรวมทุกด้าน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ

2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลและด้านติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา และด้านจัดวางตัวบุคคล ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล และด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสะสม และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

3.2 ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง

3.3 ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา

3.4 ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน

3.5 ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยควรอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านให้คำปรึกษา ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เล็งเห็นความสำคัญของนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จึงได้ขับเคลื่อนการบริหารงานแนะแนวตาม กลยุทธ์ที่ 1 ในแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 ได้แก่ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การเข้าถึง การเข้าถึง การบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดการออกกลางคัน เพื่อให้ประชากรใน วัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่ม

เป้าหมาย เข้าถึงการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยสร้างความรู้ ความเข้าใจความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วางแผนการจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การสำรวจสำมะโน ประชากรวัยเรียน การรับเด็กเข้าเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ และดูแลกำกับติดตาม แก้ไขปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิเชียร จงดี (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับลักกี้ ธงชัย (2565) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแพร่ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน และครูผู้สอนมีภาระงานมาก และต้องรับผิดชอบหน้าที่อื่น ๆ นอกเหนือจากงานแนะแนว ปัญหาเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ครูภัณฑ์ ไม่เพียงพอ สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวม ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนว และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่สำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา แต่เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดบุคลากรแนะแนว ซึ่งพบว่าครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการแนะแนวนอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ความเหมาะสมของห้องแนะแนว สถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษา และด้านบริการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

มีโรงเรียนส่วนน้อยที่จัดบริการครบทั้ง 5 ด้าน ซึ่งจะเน้นจัดบริการแนะแนวด้านการศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนวเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดความชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการแนะแนว บุคลากรแนะแนวขาดการพัฒนาการปฏิบัติงานแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานหลายปีได้รับประสบการณ์ และได้สัมผัสกับสภาพในการบริหารงานแนะแนวหลายครั้ง รวมทั้งได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานแนะแนวหลายครั้ง ทำให้มีมุมมองเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวได้กว้างขึ้น และมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยการเข้าศึกษาอบรม เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งในระดับสถานศึกษา ระดับจังหวัด และระดับกระทรวงศึกษาธิการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทำให้ตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนให้ทันต่อสภาพการบริหารงานแนะแนว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าย่อมเข้าใจและมีเทคนิคในการทำงานสูงขึ้น รู้จักยืดหยุ่นในสภาพการบริหารงานแนะแนวมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า สอดคล้องกับดิลก คำเพาะ (2557) ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประสบการณ์โดยภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับวิเชียร จงดี (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นงานสารสนเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 2 คน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบ สัมภาษณ์ ระเบียบสละ และการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้ สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนและจัดเก็บอย่างเป็นระบบและควรมีเครื่องมือรวบรวมความสนใจ ความถนัด ความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับ

ปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโดยตรงในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 ด้านสารสนเทศ ควรมีระบบสารสนเทศที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น การสร้างกลุ่มไลน์ห้องเรียน จัดทำ Facebook หรือเพจโรงเรียน และควรจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลโดยตรงจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่อยู่ในความสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตของตนเอง สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการจัดดำเนินการกำกับ ติดตาม การบริการสารสนเทศ สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการสารสนเทศ จัดข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษา อาชีพ ความรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน และ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดห้องและติดตั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีแหล่งสืบค้นที่ทันสมัยมีคุณภาพ

3.3 ด้านให้คำปรึกษา ควรมีครูที่จบการศึกษาแนะแนวหรือจิตวิทยา และควรส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับคณิศร์ จัปจิตต์ (2559) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมงานแนะแนว สถานศึกษาส่งครูและบุคลากรไปฝึกอบรมด้านจิตวิทยาการแนะแนว ตามสถานที่ต่าง ๆ สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งจัดทำห้องให้คำปรึกษาอย่างเอกเทศ และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการให้คำปรึกษา สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการให้คำปรึกษา ควรจัดอบรมให้กับครูและบุคลากร และเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และการแนะแนวมาให้คำปรึกษาแก่นักเรียน สอดคล้องกับ Odilia (2018) ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลการให้คำปรึกษาและบริการแนะแนว: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองโครโกวา พบว่าผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานของบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนมัธยมพบว่า มีครูผู้ให้คำปรึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างเพียงพอ ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอสำหรับการดำเนินการให้คำแนะนำและบริการให้คำปรึกษา

3.4 ด้านจัดวางตัวบุคคล ควรจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสำรวจความถนัด ความสนใจ ได้ค้นพบตัวเอง และควรจัดหาทุนสำหรับนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน สอดคล้องกับสุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีเครื่องมือรวบรวมความสนใจ ความถนัด ความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย และควรจัดวางตัวบุคลากร ในสถานศึกษาให้เหมาะสมตามความสามารถและความถนัด สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล จัดหารายได้

ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน และจัดกิจกรรมในการระดมทุนจากหน่วยงาน ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน จัดให้มีการแนะแนวการศึกษาต่อ แนะนำอาชีพ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการเรียน และประกอบอาชีพตรงตามความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับ Otaki (2022) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความใฝ่ฝันในอาชีพแพทย์: แบบสอบถามทั่วประเทศของครูที่รับผิดชอบการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมปลายของญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยและผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทมีแนวโน้มที่จะเสียเปรียบเมื่อเลือกอาชีพทางการแพทย์ (เนื่องจากปัญหาทางการเงิน)มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและมาจากครอบครัวที่ร่ำรวยกว่า ทำให้เห็นว่าความแตกต่างทางเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ในการเข้าเรียนแพทย์ส่งผลต่อการศึกษาต่อของนักเรียน

3.5 ด้านติดตามและประเมินผล ควรจัดกิจกรรมโดยการพาศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษามาแนะแนวการใช้ชีวิตเพื่อเป็นแนวทางให้กับรุ่นน้อง และควรจัดทำรายงานผลงานงานแนะแนวอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลที่ได้มาจัดทำสถิติและพัฒนางานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับปนัดดา สิงห์โต (2564) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาส การติดตามผลการเข้าศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียนหลังสำเร็จการศึกษา และนำผลจากการติดตามมาวิเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านให้คำปรึกษา ที่ยอมรับกันว่าเป็น “หัวใจ” ของงานแนะแนว เนื่องจากการให้คำปรึกษาเป็นบริการที่ช่วยให้ผู้เรียนที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ได้รับการช่วยเหลือจนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้ และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ครูผู้ให้คำปรึกษาควรมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการให้คำปรึกษา เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2. จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษานำข้อมูลทีวิเคราะห์มาใช้ในการวางแผนพัฒนางานแนะแนว ดังนั้น ควรใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เช่น แบบสอบถาม การสังเกตโดยใช้แบบสังเกต แบบทดสอบสัมภาษณ์ ระเบียนสะสมและการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น และควรจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลลงในระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและเรียกใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

1. ควรวิจัยเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาและอาชีพของสถานศึกษาขยายโอกาส
2. ควรวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารงานแนะแนวประสบผลสำเร็จในสถานศึกษาขยายโอกาส

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ ประทุมเวียง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันธะรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ประธาน

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครวุฒิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้บริหาร ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีและผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, สำนักงาน. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565** (ออนไลน์) 2566. (อ้างเมื่อ 15 มกราคม 2566). จาก: www.ubn1.go.th
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ, 2558.
- , สำนักงาน. **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและ แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563.
- คณิศร์ จัปจิตต์. **การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2559.
- ดิลก คำเพาะ. **สภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2557.
- ปนัดดา สิงห์โต. **แนวทางการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2564.
- ลักกี้ ธงชัย. **สภาพการบริหารงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาแพร่**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565.
- วิเชียร จงดี. **การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2561.
- สุภาวดี ทรัพย์สมบูรณ์. **การบริหารงานแนะแนวการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2563.
- Odilia, I. M. **An Appraisal of Counseling and Guidance Services : A Case of Secondary Schools in Korogwe Town Council**. (online) 2018 (Cited 11 December 2022). Available from: www.repository.out.ac.tz/id/eprint/1970
- Otake, J. et al, "Factors that hinder medical career aspirations: A nationwide questionnaire survey of teachers in charge of career guidance in Japanese highschoools," **Plos One**. 17, 6 (June 2022): 11.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
Characteristics of the Professional School Administrators in the Digital Age under
Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office

จิรัชญา บุตดีสิงห์
Jiratchaya Buddeesing

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Master of Education program, Department of Educational Administration, Ubon Ratchathani
Rajabhat University

E-mail: jiratchaya@simuang.ac.th

Received: June 24, 2023; Revised: August 5, 2023; Accepted: August 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 429 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วน กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดนโยบายและทิศทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการบริหารงานในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้

และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้เข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม และมีประสิทธิภาพ 4) ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะและเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: ผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of the research were 1) study the characteristics of the professional school administrators in the digital age under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office, 2) to compare the characteristics of the professional school administrators in the digital age under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office classified by positions, working experiences, and school sizes, and 3) to study guidelines for developing the school administrators in the digital age under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office. The samples used in the research were 429 participants: school administrators and teachers under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office. They were randomized by stratified sampling and comparing proportions. The qualitative target group used in the interview consisted of 2 school administrators and 2 teachers in a total of 4 people. They were selected by purposive sampling. The research instruments were a five-rating scale questionnaire and a structural interview form. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The characteristics of the professional school administrators in the digital age under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office in the overall was at a high level.

2. According to the comparison, the characteristics of the professional school administrators in the digital age based on the opinions of the school administrators and the teachers classified by positions in the overall were not different. They were different when the school administrators and the teachers classified by working experiences in the overall with the statistical significance at the level of .05 and they were different when the administrators and the teachers classified by school sizes with the statistical significance at the level of .01.

3. The guidelines for developing the professional school administrators in the digital age under Ubonratchathani Amnatcharoen Secondary Education Service Area Office were that 1) in the digital vision, the environment and the current situations should be analyzed to up-to-date to the changes, the policies and the directions of the digital technology should be regulated to develop the schools, and the use of the digital technology to drive the school administration should be promoted, 2) in the self-development in the digital academic subjects, the development of the school curriculum should be done to be excellent, the use of technology should be promoted for

learning management and to lift up learning achievement, and technology infrastructures for learning should be developed, 3) in the digital citizens, the school administrators should promote the teachers to access technology equally and effectively, 4) in the digital profession, the school administrators should be developed to have skills and be experts in using technology for education and technology for learning management should be promoted.

Keywords: Administrators, School Administrators, the Digital Age

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ในหมวดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความรู้ เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลยั่งยืน 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ ภูมิภาค และของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและปฏิบัติงานของทุกฝ่ายเพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจและความรับผิดชอบสูงสุด เป็นผู้ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ภายใต้การขับเคลื่อนการพัฒนางานองค์กรในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้ต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือเป็นกุญแจของความสำเร็จของประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารจึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ผลการปฏิบัติงานของบุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร ความเป็นพลเมืองดีขององค์กร ความฉลาดทางอารมณ์ วัฒนธรรมองค์กร (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2559) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษามากโดยเฉพาะผู้บริหารมืออาชีพ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้ชำนาญทาง การเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพด้วย การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้ อย่างมีระบบ ผู้บริหารที่จะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงาน

ของหน่วยงานในด้านของการกำหนดรูปแบบและเทคนิควิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์กร ผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องมีคุณลักษณะผู้นำในยุคดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีคุณลักษณะ มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล การเป็นพลเมืองดิจิทัล พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และวางแผนการดำเนินงานโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนโยบายที่ทันสมัยพร้อมปรับเปลี่ยนได้ตามกระแสของโลก นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมและสนับสนุนครูผู้สอน และผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะสมรรถนะที่จำเป็น รวมถึงการอยู่รอดในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษารอบด้านและสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัลมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 81 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 218 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,731 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,949 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน และครูผู้สอน จำนวน 348 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วน รวมทั้งสิ้น จำนวน 429 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) การพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล 3) พลเมืองดิจิทัล 4) ความเป็นมืออาชีพดิจิทัล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ตำแหน่ง ภาระสภาระณการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัลทั้ง 4 ด้าน คือ วิสัยทัศน์ดิจิทัล การพัฒนาตนเองด้านวิชาการ ในยุคดิจิทัล พลเมืองดิจิทัล และความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือส่งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการนัดหมายกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	81	18.88
1.2 ครูผู้สอน	348	81.12
รวม	429	100.00

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
2. ประสบการณ์การทำงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	188	43.82
2.2 ตั้งแต่ 10-15 ปี	82	19.12
2.3 มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	159	37.06
รวม	429	100.00
3. ขนาดสถานศึกษา		
3.1 ขนาดเล็ก	73	17.02
3.2 ขนาดกลาง	176	41.03
3.3 ขนาดใหญ่	124	28.90
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	56	13.05
รวม	429	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 81.12 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 188 คน คิดเป็น ร้อยละ 43.82 และส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 41.03

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ	$\bar{x}$	S	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.42	.50	มาก
2. ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล	4.46	.49	มาก
3. ด้านพลเมืองดิจิทัล	4.42	.50	มาก
4. ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล	4.41	.52	มาก
รวม	4.43	.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.46$) รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.42$) และด้านพลเมืองดิจิทัล ($\bar{x} = 4.42$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ($\bar{x} = 4.41$)

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบที และการทดสอบเอฟ เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล	ตำแหน่ง					
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.38	.47	4.43	.51	.72	.47
2. ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล	4.37	.46	4.48	.50	1.87	.06
3. ด้านพลเมืองดิจิทัล	4.39	.48	4.39	.50	.61	.54
4. ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล	4.36	.53	4.43	.52	.99	.33
รวม	4.37	.45	4.44	.47	1.12	.26

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

คุณ

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์
การทำงาน (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในยุคดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
3. ด้านพลเมืองดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	.59	.30	1.18	.31
	ภายในกลุ่ม	426	106.46	.25		
	รวม	428	107.05			
4. ด้านความเป็นมืออาชีพ ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.04	1.01	3.69*	.03
	ภายในกลุ่ม	426	117.60	.28		
	รวม	428	119.64			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.64	.82	3.72*	.03
	ภายในกลุ่ม	426	93.60	.22		
	รวม	428	95.24			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ ในยุคดิจิทัล มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านพลเมืองดิจิทัล มีความเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า
--------------------	-----------	---------

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ 10-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 10-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 10 ปี	4.43	-	.09	.12*
ตั้งแต่ 10 -15 ปี	4.34	-	-	.21*
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.55	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ 10-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 10-15 ปี	มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 10 ปี	4.34	-	.06	.15*
ตั้งแต่ 10 -15 ปี	4.40	-	-	.09
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	4.50	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในยุคดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3	6.10	2.33	9.50**	.00
	ภายในกลุ่ม	425	104.22	.25		
	รวม	428	111.21			
2. ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3	7.44	2.48	10.78**	.00
	ภายในกลุ่ม	425	97.71	.23		
	รวม	428	105.14			
3. ด้านพลเมืองดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3	7.25	2.42	10.29**	.00
	ภายในกลุ่ม	425	99.80	.24		
	รวม	428	107.05			
4. ด้านความเป็น มืออาชีพดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3	9.41	3.14	12.10**	.00
	ภายในกลุ่ม	425	110.22	.26		
	รวม	428	119.64			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก	4.34	-	.11	.05	.36*
ขนาดกลาง	4.45	-	-	.16*	.25*
ขนาดใหญ่	4.29	-	-	-	.41*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.70	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านการพัฒนานตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก	4.45	-	.05	.16*	.26*
ขนาดกลาง	4.50	-	-	.21*	.21*
ขนาดใหญ่	4.29	-	-	-	.42*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.71	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านการพัฒนานตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านพลเมืองดิจิทัล

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก	4.38	-	.10	.13	.26*
ขนาดกลาง	4.49	-	-	.23*	.16*
ขนาดใหญ่	4.25	-	-	-	.40*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.65	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านพลเมืองดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดเล็ก	4.45	-	.01	.25*	.21*
ขนาดกลาง	4.46	-	-	.26*	.20*
ขนาดใหญ่	4.21	-	-	-	.46*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.66	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ, ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทาง การบริหารการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการบริหารงานในสถานศึกษา และส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองด้านวิชาการ และด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบแหล่งเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทันสมัย และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ด้านพลเมืองดิจิทัล มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความเหมาะสม มีการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารภายในสถานศึกษา ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรมและเสริมสร้างความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล มีทักษะและเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นองค์กรมืออาชีพด้านดิจิทัลอย่างยั่งยืน สร้างโอกาสในการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับอบรมเชิงปฏิบัติการ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนและเผยแพร่สารสนเทศเพื่อการศึกษาผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดนโยบายและทิศทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการขับเคลื่อนการบริหารงานในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้เข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม และมีประสิทธิภาพ 4) ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะและเชี่ยวชาญ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยควรอภิปรายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้ความสำคัญของนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนบรรลุถึงศักยภาพสูงสุด มีความรู้และทักษะในการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตในอนาคต ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดี มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีจิตวิญญาณ พัฒนาระบบบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นระบบ มีฐานข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลเพื่อการบริหารใช้สหวิทยาเขตเป็นฐานในการพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับพนัส ประดลชอบ (2559) ศึกษาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหาร งบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับฐิติมา กาบแก้ว (2560) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัวและด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับพินิดา โสตสงค์ (2560) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของครูสหวิทยาเขตระยอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของครูสหวิทยาเขตระยอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ด้านการเป็นผู้นำด้านการบริหาร จัดการด้านการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน และด้านการเป็นผู้นำด้านวิชาการ สอดคล้องกับสุธยา โกมลวานิช (2563) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ตามตำแหน่ง มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคดิจิทัลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและส่งเสริมการดำเนินงานที่มุ่งเน้นเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงาน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่ต่างกัน สอดคล้องกับภคพร เล็กนอก (2563) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยจำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกันทั้งจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับณัฐธินา พรพทุมชัยกิจ (2564) ศึกษาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะ

กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 10-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษามากกว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญในการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ให้กับครูและบุคลากร ในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับชนวัฒน์ สายนภา (2559) ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของสถานศึกษา ในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับพนัส ประดลชอบ (2559) ศึกษาความเป็นผู้บริหาร มีอาชีพของบริหาร สถานศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบ ระดับความคิดเห็นในการเป็นผู้บริหารมีอาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายข้อแตกต่างกัน สอดคล้องกับวรรณพงษ์ พบกกลาง (2562) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ ตามทัศนะของครูโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามทัศนะของครู โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวม แตกต่างกัน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขาดแคลนงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ที่จำกัด หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ครอบคลุม ทุกสถานศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ ผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ชนวัฒน์ สายนภา (2559) ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมีอาชีพของสถานศึกษาในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับฐิติมา กาบแก้ว (2560) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรมีการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้เข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ 4) ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะและเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ด้านการพัฒนาตนเองด้านวิชาการในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
3. ด้านพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ
4. ด้านความเป็นมืออาชีพดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะและเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วิไลวรรณ พรมสีใหม่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครภูมิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีและผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เป็นอย่างดีและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา กาบแก้ว. **คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2560.**
- ณัฐธิดา พรพทุมชัยกิจ. **ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2564.**
- ภคพร เล็กนอก. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” **วารสารบัณฑิตมหาจุฬาลงกรณขอนแก่น. 7,2 (เมษายน-มิถุนายน 2563): 150-161.**

- ธนวัฒน์ สายนภา. **คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนในอำเภอบ่อไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดรตด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559.**
- พนิดา โสดสงค้. **คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูสหวทยาเขตระยอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.**
- พนัส ประดลชอบ. **การศึกษาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดตราด สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559.**
- รัตติกรณ จงวิศาล. **ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2559.**
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ; 2560.**
- วรรณพงษ์ พบกกลาง. **คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามทัศนะของครู โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562.**
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.**
- สุชญา โกมลวานิช. **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น, 2563.**

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
Effectiveness of the School Administration of the School
Administrators under Kanchanaburi Secondary
Educational Service Area Office

พจนานถ กสิบสตับุตร¹ สาโรจน์ เป่าวงสากุล² และนิพนธ์ วรณเวช²
Pojanat Kleebsattaboot,¹ Saroch Pauwongsakul,² and Nipon Wonnawed²

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Master of Educational Administration Degree, Faculty of Education,
Kanchanaburi Rajabhat University

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University

Email: pojanat_k@kkumail.com

Received: June 6, 2023; Revised June 21, 2023; Accepted: June 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 310 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67-1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ และด้านบริหารวิชาการ

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานมีประสิทธิภาพ มากกว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the effectiveness of the school administration and 2) to compare the effectiveness of the school administration of the school administrators under Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office classified by teachers' working experiences. The samples used in the research were 310 teachers teaching in the schools under Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office. They were randomized by stratified sampling based on the school sizes. The research instrument was a five-rating scale questionnaire with the content validity between .67-1.00. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and paired tests by using the Scheffe's method.

The research findings were as follows.

1. The effectiveness of the school administration of the school administrators under Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office in the overall and each aspect was at a high level. When each aspect was considered and organized from the highest to the lowest mean scores, the general administration was at the highest level, followed by the human resources administration, the budget administration, and the academic administration.

2. The findings of the comparison showed that the effectiveness of the school administration of the school administrators under Kanchanaburi secondary Educational Service Area Office classified by teachers' working experiences was different with the statistical significance at the level of .01, and the findings of the paired tests by using the Scheffe's method showed that the teachers with working experiences more than 10 years had more opinions that the school administrators administrated the schools effectively than those of the teachers with working experiences less than 5 years.

Keywords: Effectiveness, School Administration, School Administrators

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้คนประสบความสำเร็จ แต่ที่ผ่านมา การจัดการศึกษา ยังมีปัญหาอยู่มากในเรื่องของความไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การศึกษาไทยจึงควรมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับระบบโครงสร้างและกระบวนการให้ถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญา รวมถึงการส่งเสริมความรู้ คุณธรรมในการพัฒนาคน จะต้องพัฒนาหลายด้านเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ประกอบกับการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ เทคโนโลยี ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางของการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) และเพื่อให้เป็นไปตามบทพระราชบัญญัติดังกล่าว มีปัจจัยหลายอย่างที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ปัจจัยที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอน เพราะว่าหัวใจของการเรียนการสอนคือกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั่นหมายถึง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติ การอภิปรายและการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ต้องใกล้เคียงกับสภาพจริงในวิถีชีวิต ครูต้องเตรียมตัวเองให้มีความพร้อมในด้านการบริการ

ความรู้ เตรียมแหล่งข้อมูลและบุคคลที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูที่ปฏิบัติการสอน ต้องมีความรู้ในการเตรียมการ ซึ่งให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้าได้ตามต้องการ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์ การเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นที่ยอมรับถึงประสิทธิผลการเรียนรู้ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เกิดจากสถานศึกษาที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เอกสาร สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอและมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการ ศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดการพัฒนา ประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการใช้กระบวนการบริหารเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ของการบ่งชี้ความสำเร็จขององค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการ (Process) เปรียบได้เป็นหัวใจของระบบที่คอยขับเคลื่อน ผลักดันให้องค์การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันไปสู่ เป้าหมายที่ผลิตผลขององค์การในที่สุด ประสิทธิผลกระบวนการเป็นการบูรณาการเทคนิคหรือวิธีการหรือกิจกรรม ที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะปฏิสัมพันธ์สัมพันธ์ย่อมมีผลทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อนให้องค์การสามารถดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีก่อน-หลังอย่างถูกกาลเทศะที่เหมาะสม ดังนั้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผล กระบวนการจึงเป็นความจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนด กลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนอย่างเหมาะสมต่อไป (ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2553)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว การบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหาร จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้วิจัยจึงศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จ ในการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีจำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ เกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โครงสร้างการบริหารงาน สถานศึกษาของคู่มือการบริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) จำนวน 38 ข้อ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวัดระดับการปฏิบัติประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคอร์ท (Likert, 1976) คุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ ข้อคำถามทุกข้อได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอน อย่างสมบูรณ์ โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับกลุ่มพฤติกรรม (IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า ดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 จำนวน 2 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 36 ข้อ และนำไป ทดลองใช้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทางออนไลน์จำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{x} = 4.22$) รองลงมา คือ ด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 4.18$) ด้านบริหารงานงบประมาณ ($\bar{x} = 4.17$) และด้านบริหารวิชาการ ($\bar{x} = 4.17$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S	ระดับประสิทธิผล
1. ด้านบริหารงานวิชาการ	4.17	.54	มาก
2. ด้านบริหารงานงบประมาณ	4.17	.53	มาก
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.18	.54	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.22	.53	มาก
รวมเฉลี่ย	4.18	.49	มาก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน ในภาพรวม ระหว่างประสบการณ์ การทำงานของครูผู้สอนน้อยกว่า 5 ปี กับประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอนมากกว่า 10 ปี มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานมีประสิทธิภาพ มากกว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน ในภาพรวม

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน						F	Sig.		
	น้อยกว่า 5 ปี		ระหว่าง 5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี					
	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S				
1. ด้านบริหารวิชาการ	4.08	.57	4.16	.47	4.34	.51	6.26**	0.002		
2. ด้านบริหารงบประมาณ	4.08	.53	4.17	.49	4.35	.51	6.78**	0.001		
3. ด้านบริหารงานบุคคล	4.09	.57	4.18	.48	4.37	.50	7.22**	0.001		
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.16	.56	4.20	.49	4.35	.51	3.18*	0.043		
รวมเฉลี่ย	4.10	.51	4.18	.46	4.35	.45	6.76**	0.001		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหาร

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม (ต่อ)

ประสพการณ์การทำงาน ของครูผู้สอน	$\bar{x}$	ประสพการณ์การทำงานของครูผู้สอน		
		น้อยกว่า 5 ปี (Sig.) 4.10	ระหว่าง 5-10 ปี (Sig.) 4.18	มากกว่า 10 ปี (Sig.) 4.35
ระหว่าง 5-10 ปี	4.18	-	-	-0.17 (0.079)
มากกว่า 10 ปี	4.35	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ และด้านบริหารวิชาการ
2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสพการณ์ทำงานของครูผู้สอน ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ โดยครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานมีประสิทธิภาพ มากกว่า ครูผู้สอนที่มีประสพการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก ทั้งด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนพฤทธิ์ สิทธิสาร (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย คำวิเศษ และกฤษณะ ดาราเรือง (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของด้านการบริหารสถานศึกษา ความพึงพอใจในงาน องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ด้านบริหารวิชาการ โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการภายในอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพทางการศึกษาในทุกด้าน ตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวรพล เจริญวัย (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายใจ ศรีนวลนัต (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 ด้านบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้สถานศึกษามีการทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน เป็นประจำอย่างต่อเนื่องที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษา ต้องดำเนินการเหมาะสมและถูกต้องตามระเบียบของราชการ ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของประวิมา แสงกระจาย (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ งานบริหารงบประมาณ รองลงมาได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานบริหารบุคคล ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของรักษณาธิ สุริหาร (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงานงบประมาณและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรคือ ส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของภักค์วัฒน์ พองพรหม (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดาทิพย์ ถวิลไพร (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้

รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญรอด จงมม (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทินกฤต ชัยสุวรรณ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษารวมถึงการบริหารต่าง ๆ ต้องมีลำดับขั้นตอน ส่วนครูที่มีการสอนน้อยกว่า 5 ปี อาจจะมีประสบการณ์การทำงานไม่มาก ยังไม่เข้าใจแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่างกันในบริบทภายในและภายนอกสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน การดำเนินงานด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรชนก แยมอุทัย (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลสถานศึกษาตามทฤษฎีของบุคคาลทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลสถานศึกษาตามทฤษฎีของบุคคาลทางการศึกษา เมื่อจำแนกตามสถานภาพคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงานและตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน แต่ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา ไมยวงศ์ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
2. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญด้านการดำเนินการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการบริหารงานบุคคล ในเรื่องการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ในจัดในการจัดการเรียนการสอน และกำกับดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาหรืออุปสรรคในการส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพผลงานบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลในการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารสถานศึกษากับขอบข่ายงานภายในสถานศึกษา
3. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบในการบริหารสถานศึกษา ที่มีต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เป่าวงศากุล อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ วรรณเวช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้การค้นคว้าอิสระสมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก แยมอุทัย. ประสิทธิภาพสถานศึกษาตามทฤษฎีของบุคคาลการทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561.
- ทินกฤต ชัยสุวรรณ. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา, 2561.
- นพฤทธิ์ สิทธิสาร. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2555.
- บุญรอด จงมม. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพของการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2555.
- ประวีณา แสงกระจาย. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2558.
- ภักวีณ์ก พงพรหม. “ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร,” วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9, 35 (เมษายน-มิถุนายน

วินัย คำวิเศษ และกฤษณะ ดาราเรือง. “การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 2 กระทรวงศึกษาธิการ,” **วารสารวิชาการบัณฑิตมหาวิทยาลัยสวนดุสิต**. 14, 1 (มกราคม-เมษายน 2561): 221-232.

วรพล เจริญวัย. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2,” **วารสารบริหารการศึกษา มศว. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 16, 31 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562): 101-114.

ศึกษาธิการ. กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. **การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2553.

สายใจ ศรีนวลนัต. **สภาพองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์, 2562.

สุดาทิพย์ ถวิลไพร. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22,” **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 9, 35 (เมษายน-มิถุนายน 2564): 128-138.

อรอุมา ไมยวงศ์. **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2564

Krejcie, R. V. and D. W. Morgan, “Determining size for research activities,” **Educational and Psychological Measurement**. 30, 3 (September, 1970): 607-610.

Likert, R. **Management styles and the human component**. New York: AMACOM, 1976.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
The Academic Administration of the School Administrators
Affecting the Learners' Quality in the Schools under Samut Prakan
Primary Educational Service Area Office 2

จิตรารณณ์ ร่วมจิตร นีวัตต์ น้อยมณี และกัมปนาท วัชรณาคม
Chittraporn Ruamjit, Niwat Noymanee, and Kampanat Watcharatanakon

การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุวรรณภูมิ
Educational Administration, the Graduate School, Bangkok Suvarnabhumi University
E-mail: mini.mint2536@gmail.com

Received: June 28, 2023; Revised August 12, 2023; Accepted: August 18, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 และ 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 291 คน ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ .618 แสดงว่าการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้ร้อยละ 61.80 และผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา มีจำนวน 2 ตัว ได้แก่ การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (X_5) และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (X_3) สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์คะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\text{ในรูปแบบคะแนนดิบ } Y = 1.142 + .416 (X_5) + .241 (X_3) + 111(X_1) + .052 (X_4) + .050 (X_2) + (-.161) (X_6)$$

$$\text{ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } Z = .508 (X_5) + .258 (X_3) + 112(X_1) + .065 (X_4) + .056 (X_2) + (-.176) (X_6)$$

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the academic administration levels of the school administrators and the levels of the learners' quality in the schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to study the academic administration of the school administrators affecting the learners' quality in the schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2. The samples were 291 government teachers under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2. They were randomized by stratified sampling. The sample size was determined by Krejcie and Morgan Table. The research instrument was a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. The academic administration of the school administrators under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2 in the overall was at a high level and the learners' quality in the schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 2 in the overall was at a high level.

2. The academic administration of the school administrators affected the learners' quality in the schools with the statistical significance at the level of .05 and the predictive power was 0.618. These findings showed that the administration of the school administrators could predict the academic administration of the schools by 61.80, and the findings of the analysis of the best of the academic administration of the school administrators affecting the learners' quality consisted of two variables: the development and the use of the technology media for education (X_5) and the development of the learning processes (X_3). The two variables could be used to write the predictive equations from the raw score and the standard score as follows:

the predictive equation from the raw score:

$$Y = 1.142 + .416 (X_5) + .241 (X_3) + 111(X_1) + .052 (X_4) + .050 (X_2) + (-.161) (X_6)$$

the predictive equation from the standard score:

$$Z = .508 (X_5) + .258 (X_3) + 112(X_1) + .065 (X_4) + .056 (X_2) + (-.176) (X_6)$$

Keywords: Academic Administration, School Administrators, Learners' Quality

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติความสำคัญของการจัดการศึกษาใน มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 22

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำทางการศึกษาที่ต้องขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนด (สำนักงานเลขาธิการการศึกษา, 2564) โดยสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาการ เพราะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นตัวบ่งชี้มาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จากศึกษาข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการจากนักวิชาการหลายท่าน สามารถสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การดำเนินงานวิชาการได้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561; สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561; ปาริยัตน์ โชติจันทร์, 2560; พรรษมน พินทุสมิต, 2560; อภิชา พุ่มพวง, 2559; อุทัย บุญประเสริฐ, 2557) ซึ่งผลลัพธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารครูและบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมกันการวางแผนการจัดการศึกษาคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565)

ดังนั้นเป็นเข้าใจปัญหาและแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาในภาพรวมต่อไป โดยเฉพาะงานวิชาการ เพราะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง และเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและดำเนินการพัฒนาโดยเร็ว ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา และเป็นครูผู้รับผิดชอบงานวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จึงศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อทราบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับคุณภาพผู้เรียนและทราบปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลแนวทางการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,134 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จำนวน 291 คน

ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ดำเนินการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก (Lottery method) โดยเริ่มจากการสุ่มหน่วยโรงเรียน และสุ่มครูในแต่ละโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (X_1) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน (X_2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ (X_3) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (X_5) และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (X_6)

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน มี 2 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครู จำนวน 1 ฉบับ มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80–1.00 และมีค่าความเชื่อถือ (α) ทั้งฉบับเท่ากับ .89 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ใน 2 ด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดเตรียมแบบสอบถาม และทำหนังสือขอความร่วมมือจากภาคีวิชา ส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมเครื่องมือวิจัย

1.1 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งข้อมูลกลับคืนให้ผู้วิจัย 2 ช่องทาง คือ ช่องทางไปรษณีย์และตอบกลับในรูปแบบออนไลน์ (Google Drive) ตามวัน เวลาที่ผู้วิจัยได้ประสานงานและนัดหมายไว้

1.2 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบกลับทางไปรษณีย์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และตรวจผลการตอบผ่านช่องทาง Google Drive

3. วิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ทั้งหมด จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกเป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 และเพศชาย จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 ปริญญาโท จำนวน 109 คน 37.5 และระดับปริญญาเอก มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 มีประสบการณ์ทำงานในช่วง 6-10 ปี มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และมีประสบการณ์ทำงาน 26 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = .57) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .60) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = .58) ด้านการพัฒนาลักษณะของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = .59) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .65) ตามลำดับ ในส่วนของระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .59) และด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = .59) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) และค่าอำนาจจำแนกการพยากรณ์ (R Square) พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .618 และมีค่าอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับ .786 หมายความว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้ร้อยละ 78.60 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Step

เท่ากับ .111 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .112 การนิเทศการศึกษา (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .052 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .065 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .050 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .056 การวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (X_6) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ -.161 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ -.176 ตามลำดับ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y = 1.142 + .416 (X_5) + .241 (X_3) + .111(X_1) + .052 (X_4) + .050 (X_2) + (-.161) (X_6)$$

$$Z = .508 (X_5) + .258 (X_3) + .112 (X_1) + .065 (X_4) + .056 (X_2) + (-.176) (X_6)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การบริหารงานวิชาการของของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การบริหารงานวิชาการของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .61) ทั้งนี้เนื่องจาก งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดจึงให้ความสำคัญและพยายามในการพัฒนางานวิชาการให้เป็นงานหลักของสถานศึกษาจริงๆ โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพในงานบริหารงานในแต่ละขอบข่าย อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท การส่งเสริมครูให้ได้รับการอบรมในด้านการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับและติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของนิรุทธ์ นวรัตน์ และดำรงค์ เบญจศิริ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุรโลลา หลังปุเต๊ะ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ประเด็นที่ 2 ระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = .59) ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้

อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา มาศเมฆ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 พบว่า คุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ประเด็นที่ 3 ตัวแปรที่ตีที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ประกอบด้วย การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (X_5) และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ (X_3) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1) การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นหนึ่งในขอบข่ายงานของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่กำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี โดยสถานศึกษามีการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆที่จะผลักดันให้ครูมีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิต และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน มีการประเมินการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุง อีกทั้งยังมีการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาโสภิ ใจกล้า และณริศรา พุกกะวัน (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม พบว่า 1) ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยผลการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนถึง 7.28 คะแนน เดิมคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน คือ 14.52 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากขึ้นถึง 21.8 คะแนน เมื่อเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 14.52, 21.80$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S = 3.06, 3.03$) และค่าสถิติทดสอบค่าที ($t\text{-test} = 17.24$) พบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เพิ่มขึ้นโดยคะแนนสอบหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร สินศิริ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การพัฒนาระบบการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในขอบข่ายงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนออกแบบ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ กับหลายวิชา มีการติดตามการดำเนินการจัดทำแผนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ตรวจสอบและประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนเรียนรู้ในสถานที่ใหม่ ๆ อันนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ สุวรรณบุญ และธีร หฤทัยธนาสันต์ (25

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวจึงไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา และสอดคล้องกับบทบัญญัติ ปากติส, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และละม้าย กิตติพร (2560) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความสามารถและความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยภาพรวม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและพัฒนากิจการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายเพื่อให้คุณภาพของผู้เรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่สัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา เนื่องจากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าตัวแปรดังกล่าวไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา
3. ควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กิริติ นิยมพุ่ม, สุพัฒน์ หอมบุปผา และสาธิต ทรัพย์รวงทอง. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร,” **วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**. 5, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565): 135-144.

- นิรุทธ์ น่วมรัมย์ และดำรงค์ เบญจศิริ. “การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1,” วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร. 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565): 1-12.
- นุรโสภา หลังปุเต๊ะ. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2565.
- ปาริฉัตร โชติชินธ์. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2560.
- พรรษมน พินทุสมิต. การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2560.
- เลขาธิการการศึกษา, สำนักงาน. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย, กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564.
- วราพร สิ้นศิริ. “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี,” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2564): 129-146.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: เอ็น.เอ.รติชนะเทรตดิ้ง, 2561.
- ศราวุธ สุวรรณวรบุญ และธีร หลุทัยธนาสันต์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้,” วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 30, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2562): 1-15.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2561.
- สุภาพร กล่อมมะโน และพรเทพ ฐิแผ. “พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1,” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ. 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 172-187.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. การบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2565.
- สุกัญญาโสภี ใจกล้า และณิศา พฤกษ์วัน. “ผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยี การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาศาสนา ศี

Krejcie, R. V. and D. W. Morgan, "Determining size for research activities," **Educational and Psychological Measurement**. 30, 3 (September, 1970): 607-610.

การพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H ของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษา
สำหรับบุคลากรประจำการ

Development of English Reading Comprehension Ability by Using Collaborative
Learning Activities Based on STAD Technique and 5W1H for the Students in the
Department of the Educational Management for Government Personnel

หนึ่งฤทัย บุญทวี และวราภรณ์ ไทยมา
Nuengruethai Boonthawee and Waraporn Thaima

คำสำคัญ: การอ่าน ทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD 5W1H

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop collaborative learning activities based on STAD technique and 5W1H that promoted

จากภาพที่ 1 ผลการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H โดยประยุกต์จากทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H (STAD Technical collaborative learning activities in conjunction with 5W1H) STAD (Student Teams Achievement Divisions) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มความสามารถคือ สมาชิกในกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ สูง ปานกลาง ซึ่งจะได้ผู้เรียนเข้ากลุ่มความสามารถ คือ เก่ง : ปานกลาง : อ่อน ตามอัตราส่วน 1 : 2 : 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน (อรรษา เกมกาเมนม, 2559)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจภาษาอังกฤษของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษาศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H แสดงผลดังตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	ความชัดเจนของการอธิบาย/นำเสนอเนื้อหา	4.33	.75	มาก
2	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ชัดเจน	4.47	.67	มาก
3	ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา	4.50	.76	มาก
4	ความเหมาะสมของการเชื่อมโยงเนื้อหา	4.63	.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ ที่ได้ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H พบว่าในภาพรวมของการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x} = 4.70$) โดยวิเคราะห์เป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{x} = 4.48$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x} = 4.64$) และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{x} = 4.91$)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ 5W1H ที่ส่งเสริมความสามารถ การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ โดยมีรูปแบบดังนี้ 1) ขั้นที่การนำเสนอบทเรียน (Class Presentation) 2) ขั้นการจัดกลุ่ม (Teams) 3) ขั้นการเรียนรู้ (Learning) 4) ขั้น

(ค่า p-value ของ STAD และ PBL เท่ากับ 0.019 และ 0.026 ตามลำดับ) การพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาเชิงนวัตกรรมจาก STAD และ PBL e-learning อาจมีอิทธิพลอย่างมากต่อผลคะแนน TOEFL ของนักเรียน และสอดคล้องกับชรินทร์ญา หวังวัชรกุล (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องโครงสร้างข้อมูลแบบลิงก์ลิสต์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.001 และผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องโครงสร้างข้อมูลแบบลิงก์ลิสต์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาศาสนาความสามารถทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักศึกษาภาคการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ ก่อนและหลัง

ทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นความรู้สึกในทางบวก ความรู้สึกในทางลบ และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกนี้เรียกว่าระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ สอดคล้องกับบรรณานิตา หวานคง (2565) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ และทัศนคติของนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษาที่มีลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศสถานภาพ ชั้นปี และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มแตกต่างกัน มีการรับรู้ และทัศนคติต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- กมลลักษณ์ บุญจันทร์. การจัดการเรียนการสอนแบบเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think pair Share) วิชาการ ประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2560.
- ชนกพร สุริโย. การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค 5W1H ประกอบกับแบบฝึก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2562.
- ชรินทร์ญา หวังวัชรกุล. “การพัฒนาผลการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องโครงสร้างข้อมูลแบบลิงก์ลิสต์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี,” วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 17, 1 (มกราคม

- Johnson, R.T. and D.W. Johnson. **Creativity and Collaborative Learning**. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing. 1994.
- O'Malley, J.M. and A.U. C. **Learning strategies in second language acquisition**. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1990.
- Sabat, S. et al. "The Effectiveness of Coopertative Learning (STAD and PBL type) on E-learning Sustainable Development in Higher Education," **Journal of Development Research**. 4, 1 (May 2020): 53–61.
- Shelly, R. **Responding to Social Chang**. Pensylvania: Dowder, 2009.
- Yuanmalai, K. **Reading for life**. O.S.: Print Thinghouse in Thai, 1996.

การพัฒนาตราผลิตภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก
อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

Development of a Food Product Brand for the Occupational Group
in Village No. 9, Ban Lan Phet, Lan Dokmai Tok Sub-District,
Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province

เพชรรา บุคสีทา และชุลีพร อินแสง
Petchara Budseeta and Chuleeporn Insaeng

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Faculty of Management Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University
E-mail: dr.aung1962@outlook.co.th

Received: July 21, 2023; Revised August 25, 2023; Accepted: August 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร 2) เพื่อพัฒนาตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี โดยเก็บข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญพัฒนาตราผลิตภัณฑ์อาหาร 3 คน นักวิชาการด้านการตลาด 3 คน และผู้บริโภค จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินตราผลิตภัณฑ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ได้ทำการผลิตและจำหน่ายอาหารคือ แคปหมู น้ำพริกผัดหมู และมะพร้าวเสวย โดยไม่มีตราผลิตภัณฑ์ ไม่มีบรรจุภัณฑ์ จัดจำหน่ายให้เฉพาะในชุมชน ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

2. ผลิตภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ได้พัฒนาภายใต้ชื่อตราผลิตภัณฑ์ “ลานเพชร” และบรรจุภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของผู้ซื้อ

3. ความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร อยู่ในระดับเห็นด้วยและสามารถขยายฐานลูกค้าได้เพิ่มขึ้น สามารถจัดจำหน่ายได้ทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชน รวมทั้งก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนา ตราผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อาหาร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the marketing operation conditions of the occupational group of the Village No.9, Ban Lan Phet, 2) to develop a food product brand and food packages of the Village No.9, Ban Lan Phet, and 3) to study the customers' opinions towards the food product brand and the food packages of the occupational group of the Village No.9, Ban Lan Phet, Lan Dokmai Tok Sub-District, Kosamphi Nakhon District, Kamphaeng Phet Province. This research was conducted by using a mixed-method research approach. The data were collected from seven members of the occupational group of the Village No.9, Ban Lan Phet, three experts in developing food brands, 3 experts in marketing, and 324 consumers. The research instruments were an interview form, an evaluation form to evaluate the food brand, and a questionnaire. The data analysis was done by content analysis.

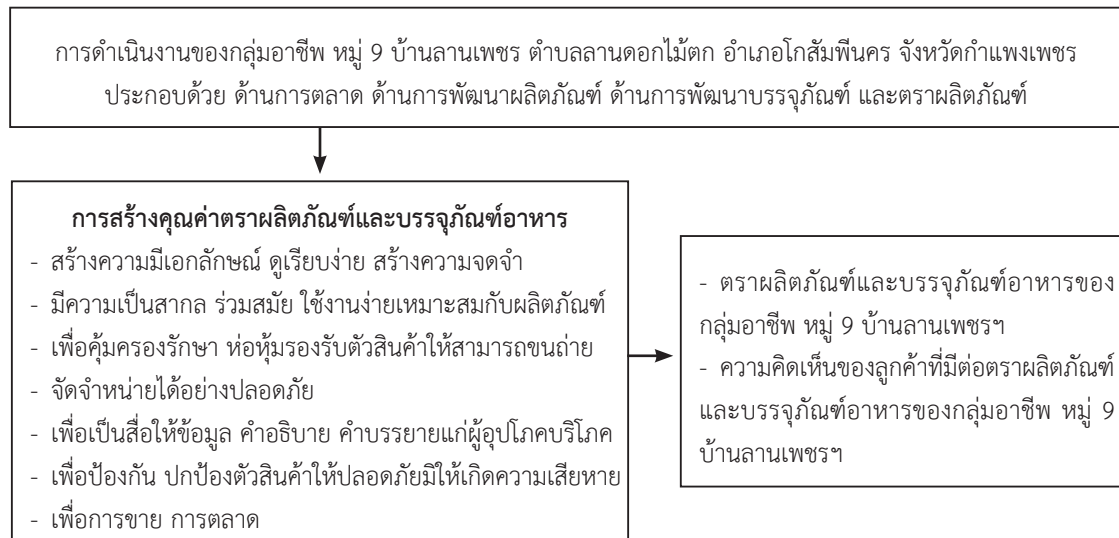
The research findings were as follows.

1. The occupational group of the Village No.9, Ban Lan Phet produced and sold food products consisting

คือ เงินหรือเครื่องมือ ที่จะทำให้งิจกรรมของกลุ่มดำเนินการได้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม 5) กิจกรรม คือ สิ่งที่น่าสนใจร่วมกันปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน โดยมีการกำหนดเป็นแผนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุมการวางแผนการผลิตและจำหน่าย การระดมทุนของกลุ่ม การพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การจัดสวัสดิการ การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน กิจกรรมของกลุ่ม ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีชีวิต และบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565) โดยกลุ่มอาชีพ เพื่อพัฒนาสำหรับอาหาร เป็นการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปและถนอมอาหาร เพื่อป้องกันไม่ให้อาหารหรือวัตถุดิบบนเบื้อน ทำให้กลิ่นและรสชาติดีขึ้น สามารถจำหน่ายได้สะดวกขึ้น และรักษาได้นานขึ้น มีการสร้างตรา หรือสร้างภาพลักษณ์ ให้สินค้า เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าให้ตัวสินค้า

กลุ่มอาชีพหมู่ 9 บ้านลานเพชร เริ่มดำเนินธุรกิจเมื่อปี พ.ศ.

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่ถูกนำเสนอสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความจำเป็น หรือความต้องการของผู้ซื้อที่สามารถทำให้ผู้ซื้อเกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความชำนาญ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ความเป็นเจ้าของ องค์กร ข้อมูลและความคิด

เช่น การรับรู้รถยนต์ Benz ว่ามีการทำงานในมาตรฐานระดับสูง มีความปลอดภัย มีความภาคภูมิใจ คุณค่าตราจะสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันดังนี้ 1) บริษัทจากสามารถลดค่าใช้จ่ายทางการตลาดได้เพราะการรู้จัก (Brand Awareness) และมีความภักดีต่อตรา (Brand Loyalty) 2) บริษัทจะมีสภาพคล่องทางการเงินในการต่อรองกับผู้จัดจำหน่ายและผู้ค้าปลีกเพราะลูกค้าคาดหวังว่า คนกลางจะจัดหาตราไว้อย่าง 3) บริษัทจะสามารถตั้งราคาได้สูงกว่า คู่แข่งขันเพราะตราที่มีคุณภาพการรับรู้ที่สูงกว่าคู่แข่ง 4) บริษัทสามารถขยายตราได้มากขึ้นเพราะชื่อตราสามารถสร้างความเชื่อถือได้สูง ตราจะช่วยทำให้บริษัทสามารถหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคาได้

บุคลิกตรา (Brand Personality) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่จะทำให้ตราที่มีลักษณะที่เหมือนกับบุคคล (Kotler and Keller, 2016) เช่น ความแข็งแกร่งทนทาน ความจริงใจ เป็นต้น ซึ่งบุคลิกตรา

2. ผู้เชี่ยวชาญพัฒนาตราผลิตภัณฑ์อาหาร 3 คน นักวิชาการด้านการตลาด 3 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

3. ลูกค้ายี่ห้อผลิตภัณฑ์อาหารกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ที่ผ่านการพัฒนาตราผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์จากงานวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรของโคชเรน (Cochran, 1953) กำหนดขนาดตัวอย่าง เมื่อไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จากประชากร ร้อยละ 30 ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่าง 324 คน และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์อาหารกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพ วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย ซึ่งระบุลักษณะเฉพาะของสาระข้อความอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แล้วนำเสนอ
2. การอบรมเชิงปฏิบัติการอบรมออกแบบตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหาร โดยประเมินความเหมาะสมของตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหาร วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย ซึ่งระบุลักษณะเฉพาะของสาระข้อความอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แล้วนำเสนอ
3. การสอบถามความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ โดยใช้แบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม บันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อแปลความหมายข้อมูล

2.2.1 ผลิตภัณฑ์แคบหมูตราลานเพชร บรรจุภัณฑ์เป็นถุงซีลสุญญากาศเพื่อรักษาความกรอบ ถุงซีลใช้ขนาด 20*25 เซนติเมตร แล้วใส่บรรจุภัณฑ์แบบกล่องสี่เหลี่ยมเพื่อเพิ่มความแข็งแรง โดยกล่องใช้วัสดุเป็นกระดาษคราฟท์สีน้ำตาล ขนาด 300 แ

ภาพที่ 5 มะพร้าวเส

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อตราผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร (ต่อ)

รายการประเมินความคิดเห็น	$\bar{X}$	S	แปลผล
4. ขนาดของบรรจุภัณฑ์สะดวกต่อการเก็บรักษา	4.15	.49	เห็นด้วย
5. บรรจุภัณฑ์			

และมะพร้าวเสวย ไม่มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ ไม่มีตราผลิตภัณฑ์ ไม่มีบรรจุภัณฑ์ที่จะช่วยเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ไม่ให้เกิดความเสียหาย เสื่อมคุณภาพ อีกทั้งรูปแบบในการใช้งานของบรรจุภัณฑ์ไม่สามารถรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ได้นานเนื่องบรรจุภัณฑ์ไม่ทนทานต่อการขนถ่ายสินค้าส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่มั่นใจในความสะอาดของผลิตภัณฑ์อาหาร

2. ผลการพัฒนาตราผลิตภัณฑ์อาหารของกลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ตำบลลานดอก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กลุ่มอาชีพ หมู่ 9 บ้านลานเพชร ใช้ตรา “ลานเพชร” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่บ้านลานเพชร ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้กับผลิตภัณฑ์แคบหมู น้ำพริก

2. ควรวิจัยพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ควรได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนที่เรียบง่ายและไม่ซับซ้อน โดยการออกแบบในลักษณะบรรจุภัณฑ์สร้างสรรค์ด้วยตนเองได้ และพร้อมนำมาใช้งานและสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ให้เกิดความแตกต่างอย่างเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่หลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- การพัฒนาชุมชน, กรม. **แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ**. (ออนไลน์) 12 กันยายน 2565 (

